

Op weg naar een sterker pensioen

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
De ontwikkelingen in beeld	5
Kerncijfers	7
De strategische thema's van het fonds	9
1. Deelnemers een goed inzicht geven in hun pensioen	10
1.1 Aanpassingen in de pensioenregeling	11
1.2 Financieel beleid	11
1.3 Financiële positie en financiële resultaten	14
1.4 Pensioencommunicatie	16
1.5 Externe ontwikkelingen	19
2. Verantwoord beleggen met een goed rendement	23
2.1 Beleggingsbeleid	24
2.2 Beleggingsbeleid Individueel Pensioenbeleggen	30
3. Goed pensioenfondsbestuur	33
3.1 Governance	34
3.2 Uitbesteden	41
3.3 Risicobeheer	42
3.4 Kosten	57
4. Verslag raad van toezicht	63
5. Verslag verantwoordingsorgaan	69
6. Jaarrekening	77
7. Overige gegevens	117
Bijlagen	129
1 Samenstelling bestuur en commissies per 31 december 2024	129
2 Annex IV (informatie over duurzame beleggingen)	134
3 Begrippenlijst	135
Colofon	142

Voorwoord

Terugblik 2024

Het jaar 2024 was voor ons pensioenfonds een bewogen jaar, waarin verschillende belangrijke ontwikkelingen samenkwamen. Het bestuur heeft besluiten genomen op het gebied van de premievaststelling en de toeslagverlening. Daarnaast is er veel aandacht besteed aan de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Beide thema's hebben in belangrijke mate de bestuursagenda bepaald.

Wet toekomst pensioenen

De uitwerking van de Wet toekomst pensioenen (WTP) was zonder twijfel de grootste uitdaging van het afgelopen jaar en blijft dat ook voor de komende periode. Hoewel de wet in theorie een eenvoudiger pensioenwereld belooft, blijkt de praktische invoering ervan buitengewoon complex. Het is een omvangrijke operatie die gepaard gaat met veel onzekerheden, wat ertoe leidt dat zowel interne als externe toezichthouders aanvullende voorwaarden stellen. Ook de cao-partijen hebben aanzienlijke inspanningen geleverd om tot de invulling van de nieuwe pensioenregeling te komen. Gelukkig is het hen gelukt om een transitieplan aan te bieden.

Beoordeling transitieplan

Het door cao-partijen aangeboden transitieplan vormt de basis voor het implementatieplan om de overgang in de praktijk te realiseren. Als bestuur moeten we dit plan zorgvuldig beoordelen op evenwichtigheid, uitvoerbaarheid en financiële soliditeit. Aansluitend op deze beoordeling volgt de verdere invulling van een gedetailleerd implementatieplan en invaarbesluit, dat vervolgens door De Nederlandsche Bank moet worden goedgekeurd. Deze toezichthouder is, net als het fonds, begrijpelijkerwijs extra zorgvuldig bij deze historische operatie, waarbij in Nederland honderden miljarden worden toegedeeld.

Bescheiden toeslag voor alle deelnemers

In 2024 hebben we de pensioenen van de actieven kunnen verhogen met 6,5 procent, doordat we de cao-loonsverhoging konden doorvertalen naar de pensioenen. Voor de gepensioneerden en slapers konden we geen toeslag doorvoeren. We begrijpen dat deze groep daar teleurgesteld over is en zouden dit zelf ook liever anders zien. Het bestuur moet zich echter houden aan de pensioenregeling van de cao-partijen, waardoor we op dat moment geen andere beslissing konden nemen, omdat de prijsindex negatief was (-1,4 procent). Per 1 januari 2025 hebben we een bescheiden verhoging kunnen doorvoeren, met 3,26 procent voor actieven en 1 procent voor slapers en gepensioneerden. Bij het verhogen van de pensioenen moeten we rekening houden met de huidige regelgeving, maar ook de toekomstige gevolgen van een verhoging, ook rond het moment van invaren, op de dekkingsgraad. Gezien de aanhoudende inflatie zijn de doorgevoerde verhogingen, hoe bescheiden ook, van groot belang voor onze deelnemers.

Goede beleggingsrendementen

Ondanks een rentedaling in 2024 hebben we dankzij goede beleggingsrendementen onze financiële situatie kunnen verbeteren, wat de toeslagverlening mogelijk maakte. Met het oog op de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel blijft prudentie geboden. We hebben een dekkingsgraad van rond de 115 procent nodig om ons comfortabel te voelen bij de overgang. Deze buffer is nodig voor verplichte reserves, het vormen van een solidariteitsreserve, de compensatie voor bepaalde groepen deelnemers en om daarnaast de persoonlijke pensioenvermogens te kunnen verhogen.

Webinars voor de deelnemers

Op het gebied van communicatie hebben we in 2024 belangrijke stappen gezet. We hebben drie succesvolle webinars georganiseerd om deelnemers te informeren over de aanstaande veranderingen in het pensioenstelsel. Deze webinars hebben veel deelnemers bereikt en geactiveerd om na te denken over hun pensioensituatie. Een

belangrijk inzicht uit deze communicatie-inspanningen is dat we mannelijke deelnemers, die de meerderheid van ons deelnemersbestand vormen, beter bereiken dan de vrouwelijke deelnemers. Dit is een aandachtspunt voor 2025, waarin we onze communicatiecampagnes effectiever willen richten op de vrouwelijke deelnemers.

Blik op de toekomst

Terwijl we ons voorbereiden op de transitie kijken we ook verder vooruit. We moeten niet alleen de overgang zelf goed regelen, maar ook nadenken over hoe we het fonds in de nieuwe wereld gaan besturen. Bij Pensioenfonds UWV hebben de cao-partijen gekozen voor de solidaire premieregeling, waardoor deelnemers niet zelf hoeven te beslissen over hun beleggingen, maar deel blijven uitmaken van een collectief waarin voor hen wordt belegd. Hierover moeten we goede verantwoording afleggen aan de deelnemers, temeer omdat ze meer worden blootgesteld aan risico's.

In het nieuwe stelsel krijgen deelnemers meer eigen verantwoordelijkheid. Dit vraagt om een andere manier van communiceren en om nieuwe dienstverlening die deelnemers in staat stelt hier goed mee om te gaan.

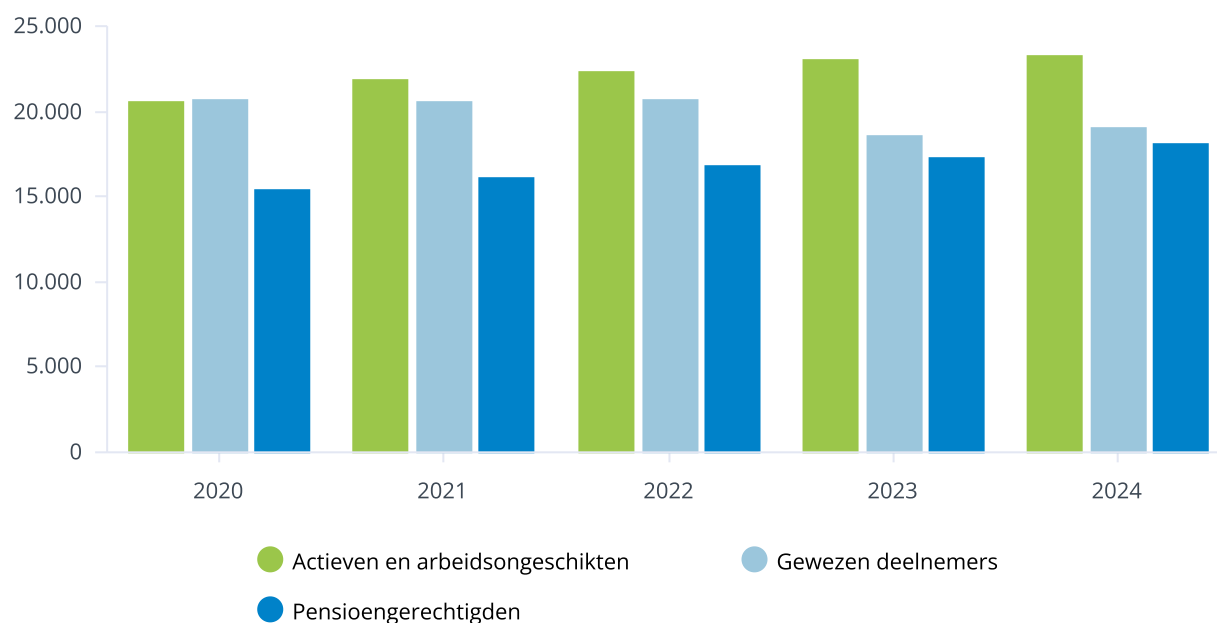
Als bestuur zullen we in 2025 niet alleen focussen op een zorgvuldige implementatie van het nieuwe pensioenstelsel, maar ook op het vormgeven van onze rol in de periode daarna. Daarbij staat voorop dat we, net als nu, blijven werken aan het realiseren van zo koopkrachtig mogelijke pensioenen voor al onze deelnemers.

Amsterdam, 26 juni 2025

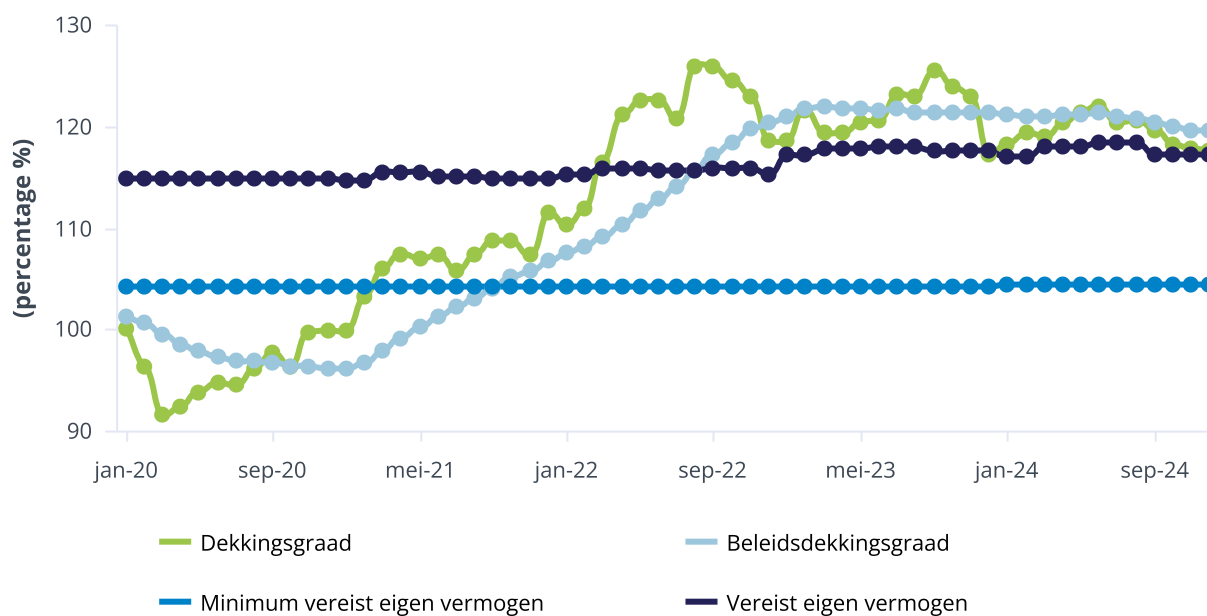
Toine van der Stee
Voorzitter van het bestuur van Stichting Pensioenfonds UWV

De ontwikkelingen in beeld

Ontwikkeling deelnemers

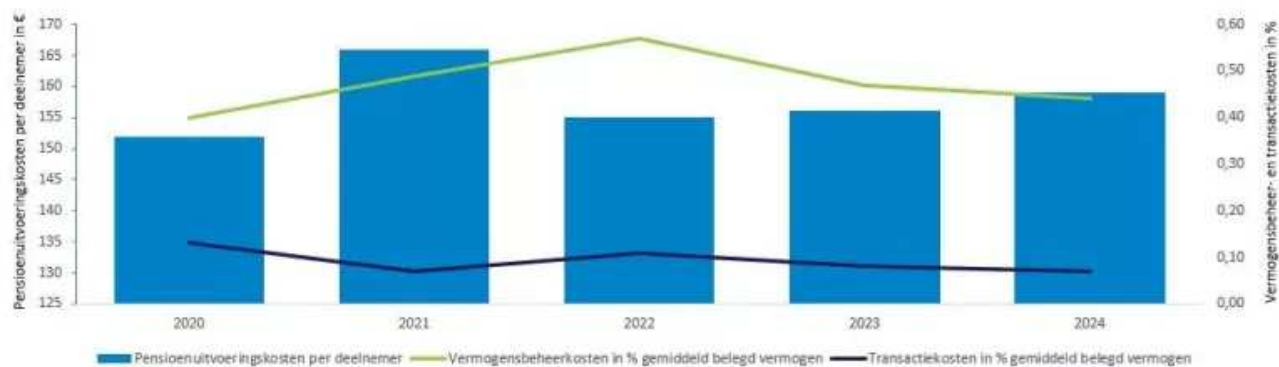

Ontwikkeling dekkingsgraad

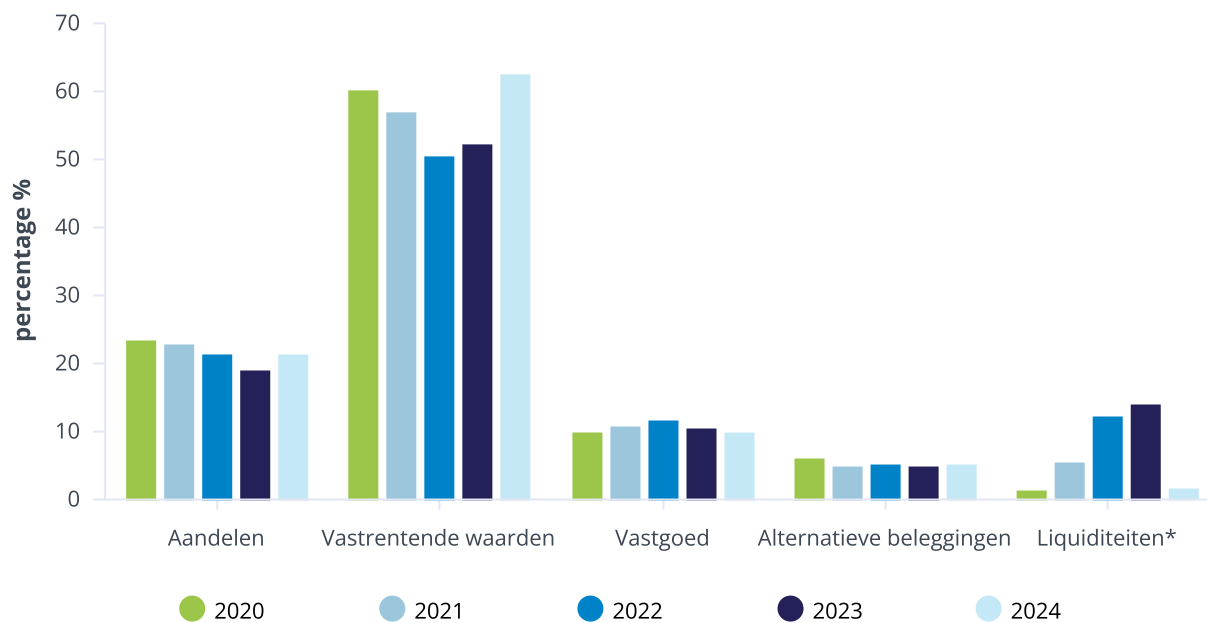

Ontwikkeling kengetallen kostentransparantie

€

Ontwikkeling beleggingsportefeuille

* inclusief valuta-afdekking

Kerncijfers

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal per einde boekjaar					
Deelnemers, actief en voortgezet	23.295	22.950	22.301	21.863	20.512
Gewezen deelnemers	18.982	18.583	20.712	20.583	20.607
Pensioengerechtigden	18.050	17.298	16.782	16.059	15.348
Totaal aantal	60.327	58.831	59.795	58.505	56.467

Vermogenssituatie en solvabiliteit (bedragen in miljoenen euro)

Technische voorzieningen risico pensioenfonds	7.884,0	7.299,1	6.630,3	8.510,9	9.000,2
Beleggingen risico pensioenfonds	9.238,4	8.466,7	7.681,7	9.439,5	8.966,3
Aanwezig eigen vermogen	1.365,2	1.214,0	1.197,4	968,6	-14,1
Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	335,7	309,5	279,4	359,0	376,8
Dekkingstekort	nvt	nvt	nvt	nvt	390,9
Vereist eigen vermogen (VEV)	1.226,5	1.242,3	1.137,4	1.291,9	1.322,2
Reservetekort	nvt	nvt	nvt	300,1	1.336,3
Actuele dekkingsgraad	117,3%	116,6%	118,0%	111,4%	99,8%
Reële dekkingsgraad	90,3%	90,7%	92,1%	86,8%	79,2%
Beleidsdekkingsgraad	119,5%	121,2%	120,2%	106,7%	96,1%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,2%	104,2%	104,2%	104,2%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	115,5%	117,0%	117,1%	115,2%	114,7%
Gemiddelde duratie technische voorziening	16,4	16,1	16,1	18,3	18,4
Gemiddelde RTS	2,17%	2,35%	2,64%	0,54%	0,13%

Premie (bedragen in miljoenen euro)

Kostendekkende premie	286,2	253,6	355,197	355,4	299,3
Feitelijke premie	314,0	289,2	261,664	245,3	199
Gedempte kostendekkende premie	247,3	289,2	259,83	242,5	193,1
Premiebijdrage als % van bruto salarissom	22,7%	22,9%	22,7%	22,8%	20,0%
Pensioenuitkeringen	256	245	216,845	200	187,9

Toeslagverlening

Toeslagverlening actieven*	6,50%	2,70%	1,70%	0,00%	0,00%
Toeslagverlening niet-actieven*	0,00%	7,50%	2,57%	0,00%	0,00%
Toeslagverlening ex-Cadans*	0,00%	7,50%	2,57%	0,99%	1,64%
Cao-loonontwikkeling	6,50%	2,70%	1,70%	3,00%	3,00%
Consumentenprijsindex	2,54%	-1,40%	17,16%	2,57%	0,99%

Kostenratio's

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer	159	156	156	166	152
Vermogensbeheerkosten	0,44%	0,47%	0,47%	0,49%	0,40%
Transactiekosten	0,08%	0,08%	0,08%	0,07%	0,13%

	2024	2023	2022	2021	2020
--	------	------	------	------	------

Rendement beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds

Netto jaarrendement portefeuille	7,40%	8,40%	-17,90%	4,80%	6,70%
Gemiddeld afgelopen vijf jaar (netto)	1,90%	3,60%	1,80%	6,10%	7,50%
Gemiddeld afgelopen tien jaar (netto)	4,00%	5,30%	4,30%	7,10%	7,80%

Allocatie beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds

Aandelen	21,30%	18,90%	21,20%	22,60%	23,30%
Vastrentende waarden	62,40%	52,20%	50,30%	56,70%	59,90%
Vastgoed	9,70%	10,40%	11,50%	10,50%	9,70%
Alternatieve beleggingen	5,00%	4,80%	4,90%	4,80%	6,00%
Liquiditeiten (inclusief valuta-afdekking)	1,60%	13,70%	12,10%	5,40%	1,10%

*Toeslagverlening per 1 januari van het betreffende jaar

De strategische thema's van het fonds

Pensioenfonds UWV heeft drie strategische thema's. Met deze thema's richten we ons op de korte en de lange termijn. De thema's passen bij onze missie en visie én bij de veranderingen die in de pensioenwereld plaatsvinden. De thema's zijn: 'deelnemers een goed inzicht geven in hun pensioen', 'verantwoord beleggen met een goed rendement' en 'goed pensioenfondsbestuur'. In de volgende drie hoofdstukken gaan we op deze drie thema's in.

Onze missie en visie vormen de basis voor onze strategische thema's. Het bestuur kijkt elk jaar of de missie, de visie en de strategische thema's nog actueel zijn. In 2024 hebben we de missie en de visie niet veranderd. De strategische thema's hebben we aangepast aan de ontwikkelingen in de pensioenwereld aan. De belangrijkste ontwikkeling is de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Missie en visie

Onze missie is: In opdracht van cao-partijen voeren we de pensioenovereenkomst uit en behalen we een zo goed mogelijk pensioenresultaat voor de deelnemers en gepensioneerden.

Onze visie is: Verder bouwen aan een duurzame en toekomstbestendige pensioenregeling voor de deelnemers en gepensioneerden vanuit een robuuste en doelmatige organisatie. En de deelnemers in staat stellen tijdig de regie over hun eigen pensioendossier te nemen.

1. Deelnemers een goed inzicht geven in hun pensioen

We communiceren persoonlijk en op maat met onze deelnemers. (On)zekerheid en ambitie geven we duidelijk en tijdig aan. We bieden onze deelnemers handelingsperspectief.

2. Verantwoord beleggen met een goed rendement

We beleggen verantwoord. We nemen de wensen van de deelnemers en de werkgever mee en hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen. Ons doel is en blijft een zo goed mogelijk rendement. We letten goed op of het rendement in verhouding staat tot de complexiteit en de kosten van de beleggingen.

3. Goed pensioenfondsbestuur

We zorgen voor continuïteit en diversiteit in het bestuur en de fondsorganen. We werven goede nieuwe bestuurders en leden voor de fondsorganen. En we versterken de kennis en vaardigheden van het bestuur. We beperken de kosten zoveel mogelijk, zonder de verhouding tussen risico en rendement en de dienstverlening aan onze deelnemers te schaden.

1

Deelnemers een
goed inzicht geven
in hun pensioen

We vinden het belangrijk dat onze deelnemers zich bewust zijn van hun pensioensituatie. En dat ze weten hoe we voor een zo goed mogelijk pensioen zorgen. Bewustwording start met goede communicatie. Daar besteden we dan ook veel aandacht aan. We communiceren ook over de Wet toekomst pensioenen, want die brengt veel veranderingen met zich mee. Hieronder beschrijven we wat er in 2024 voor de deelnemers veranderde in de pensioenregeling. Ook geven we inzicht in ons financieel beleid en wat daarvan het resultaat was.

1.1 Aanpassingen in de pensioenregeling

Onze pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

In 2024 waren er enkele wijzigingen in de pensioenregeling. Het Reglement Commissie van Beroep is niet langer een bijlage bij het pensioenreglement maar een separaat reglement.

Ook pasten we - zoals elk jaar - de franchise, het maximaal pensioengevend salaris en de factoren behorende bij de flexibiliseringsmogelijkheden aan. De franchise steeg van 16.322 euro naar 17.545 euro. Het maximaal pensioengevend salaris ging van 128.810 euro naar 137.800 euro.

Meer informatie over onze pensioenregeling staat op onze website: www.uwvpensioen.nl.

1.2 Financieel beleid

Ons financieel beleid heeft drie pijlers: het premiebeleid, het beleggingsbeleid en het beleid voor het verhogen en verlagen van pensioenen. Ons financieel beleid is afgestemd op onze risicohouding, die we samen met de cao-partijen bepalen. We toetsen ons financieel beleid elk jaar met de haalbaarheidstoets. De Nederlandsche Bank (DNB) schrijft dit voor. Zie paragraaf 3.3.3 voor onze risicohouding en de uitkomst van de haalbaarheidstoets.

Elke drie jaar toetsen we de evenwichtigheid van ons financieel beleid met een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). In 2023 deden we dit voor het laatst. We beoordeelden het premiebeleid, het beleggingsbeleid en ons beleid voor het verhogen en verlagen van pensioenen in onderlinge samenhang. We keken per leeftijdsgroep naar de uitwerking van ons financieel beleid op de pensioenresultaten. Dit deden we voor deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De ALM-studie richtte zich op het huidige pensioenstelsel. Daarnaast is het belangrijk om rekening te houden met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

We keken naar een periode van vijf jaar – als de periode tot de overgang naar een nieuw pensioenstelsel – en vijftien jaar vooruit. Van tevoren besloten we: als het verschil tussen de leeftijdsgroepen meer dan 5 procent is, heroverwegen we de beleidsvarianten. Het pensioenresultaat is het uitgangspunt voor een evenwichtige belangenafweging bij het beoordelen van alternatieve beleidsvarianten. Het doel hiervan is te bepalen of er groepen deelnemers zijn die onevenredig benadeeld worden en of resultaten van groepen ten koste gaan van andere groepen deelnemers. De resultaten van de ALM-studie bleven ruim binnen deze marge. We beschouwen daarom de totale financiële opzet van ons pensioenfonds als evenwichtig.

In verband met de transitie naar de nieuwe pensioenregeling is in 2024 ons beleid voor de renteafdekking, onderdeel van het beleggingsbeleid, aangepast. Zie paragraaf 2.1.4.. In 2026 voeren we weer een nieuwe ALM-studie uit.

1.2.1 Premiebeleid

Ons premiebeleid staat beschreven in onze actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en wijzigde niet in 2024. De Abtn staat op onze website.

Premiebesluit

Voor de premiestelling 2024 moesten alle pensioenfondsen van de wetgever rekening houden met verlaagde rendementen op aandelen, zoals geadviseerd door de commissie Parameters. De premies zouden daardoor stijgen t.o.v. 2023. Zo'n stijging was vlak voor de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel dat geleid heeft

tot de WTP, niet wenselijk. Daarom gaf de minister aan pensioenfondsen een premie verlagende mogelijkheid, i.c. het tussentijds opnieuw voor 5 jaar vastzetten van de (t.o.v. 2020 fors gestegen) rente. Van die mogelijkheid hebben we als bestuur gebruik gemaakt. De minister had ook voorzien dat het premie verhogende effect van het lagere aandelenrendement kleiner zou zijn dan het premie verlagende effect van het opnieuw vastzetten van de rente en besloot daarom dat de premie voor 2024 bij toepassing van de geboden mogelijkheid, niet mocht dalen.

Het doel was immers alleen het vermijden van premieverhoging. Het opnieuw vastzetten van de rente en het verbod op premieverlaging leidde voor ons tot een premie voor 2024 van 22,7%. Weliswaar was dit 0,2% lager dan de premie van 2023 maar dat was toegestaan omdat sociale partners voor 2023 hadden besloten om eenmalig af te wijken van het maximum van 22,7% dat in de cao was vastgelegd. Voor 2025 lag de zaak anders. Hoewel het ook niet logisch was de premie voor 2025 te verlagen (de oude 5-jaarsperiode liep immers tot en met 2025) is dat toch gebeurd omdat de minister het verbod op premieverlaging niet heeft gecontinueerd en sociale partners vervolgens, om hen moverende redenen, niet akkoord gingen met het voorstel van het bestuur om voor 2025 de premie zodanig vast te stellen dat de premiestelling voor 2025 niet leidt tot een aantasting van de dekkingsgraad. Het bestuur kon daarop niet anders dan de premie vaststellen op 18,3% hetgeen helaas een negatief effect had op de dekkingsgraad van 0,7%.

Voor de vaststelling van de premie 2024 (in 2023) moest het bestuur rekening houden met de nieuwste gegevens, zoals een verlaging van de parameters voor verwacht rendement. In aansluiting hierop heeft het bestuur ook de onderliggende rente voor de berekening geactualiseerd. Wettelijke voorwaarde voor het actualiseren van de rente was dat de premie in 2024 niet zou dalen. Daarom is de premie vastgesteld op 22,7 procent in 2024. Daarmee konden we het maximale opbouwpercentage van 1,738 procent financieren.

Premie-egalisereserve

Eind 2023 was de premie-egalisereserve nul. De feitelijke premie 2024 was hoger dan de gedempte kostendekkende premie 2024. Toch vond in 2024 geen toevoeging of onttrekking aan de premie-egalisereserve plaats. Dit vanwege de eerder genoemde wettelijke voorwaarde dat de feitelijke premie niet mocht dalen. Eind 2024 was de reserve dus nog steeds nul.

1.2.2 Beleid verhogen en verlagen pensioenen

Wij hanteren een voorwaardelijke toeslagverlening. Ons beleid voor het verhogen en verlagen van pensioenen staat in onze Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (Abtn). De Abtn staat op onze website.

Verhoging per 1 januari 2024

Met ingang van 1 januari 2024 zijn de opgebouwde aanspraken van actieve deelnemers met 6,5 procent verhoogd. Dit is de maximale toeslag gebaseerd op de cao-loonontwikkeling van 1 oktober 2022 tot en met 30 september 2023. Helaas konden de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken per 1 januari 2024 niet worden verhoogd. Over deze periode is de Consumentenprijsindex-afgeleid (CPI-afgeleid) - 1,4 procent. Volgens het beleid van het pensioenfonds is verlaging bij een negatieve CPI-afgeleid niet mogelijk, waardoor het bestuur besloot om geen verhoging toe te kennen.

We maakten gebruik van versoepelde regels voor het verhogen van pensioen via de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Deze AMvB gaf pensioenfondsen de mogelijkheid om de pensioenen meer te verhogen dan is toegestaan onder de huidige regels. Een voorwaarde voor het gebruiken van de AMvB is dat cao-partijen hebben aangegeven dat zij van plan zijn om de al opgebouwde pensioenaanspraken over te brengen naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit wordt invaren genoemd. In december 2022 spraken cao-partijen dit voornemen uit.

We hebben goed gekeken of dit besluit vanuit het belang van alle groepen van het pensioenfonds is genomen (iedereen die werkt en dus pensioen opbouwt, gepensioneerd, oud-medewerkers die nog niet met pensioen zijn, overige groepen). Voor actieve en inactieve deelnemers worden verschillende toeslagmaatstaven gehanteerd, respectievelijk de cao-loonontwikkeling en de CPI-afgeleid. Hierdoor ontstaan verschillen in de hoogte van de indexatie. Het verschil tussen actieve deelnemers en inactieve deelnemers is een punt van aandacht voor het bestuur. Het lijkt daardoor alsof niet alle groepen evenveel krijgen. Het bestuur heeft de jaren 2022 en 2023 echter ook meegewogen. Toen waren de verhoudingen andersom. De inactieve deelnemers kregen toen juist meer verhoging dan de actieve deelnemers.

Bij het indexatiebesluit houden we ook rekening met de financiële positie van het fonds. Door de verhoging nemen de verplichtingen toe. Daardoor neemt de dekkingsgraad van het fonds af. Er is dan minder vermogen te verdelen op het moment dat we overgaan naar de nieuwe regeling. Het bestuur wil voldoende financiële middelen overhouden voor een beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het directe effect op de dekkingsgraad van de verhoging per 1 januari 2024 was circa min 3,5 procent. Ondanks de verhoging voor actieve deelnemers blijft de dekkingsgraad boven de vereiste dekkingsgraad van het fonds. Het bestuur heeft in de overwegingen bij het besluit meegenomen dat er voldoende financiële middelen moeten overblijven voor de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen. En dat er een kans is dat we ook in 2025 en 2026 de pensioenen kunnen verhogen. De kans daarop wordt wel kleiner, doordat de dekkingsgraad door deze verhoging lager wordt. Ook de kans op een verlaging van de pensioenen in de toekomst neemt automatisch iets toe.

Verhoging per 1 januari 2025

In 2024 was de bovengenoemde AMvB niet meer van toepassing. De versoepelde toeslagverlening is vanaf 2024 voor pensioenfondsen alleen nog mogelijk door gebruik te maken van het transitie-Financieel Toetsingskader (transitie-FTK). Het pensioenfonds heeft besloten om in 2024 geen gebruik te maken van het transitie-FTK. Zie paragraaf 1.5.1. Daardoor is het bestuur gehouden aan het toeslagbeleid van het fonds en de wet. Volgens de wet mogen we pas toeslag verlenen als onze beleidsdekkingsgraad 110 procent of hoger is. Bij toeslag verlenen moeten we rekening houden met de toekomst, want we moeten de toeslag ook in de toekomst kunnen financieren. In het toeslagbeleid staat wanneer we de pensioenen kunnen verhogen. De beleidsdekkingsgraad is daarbij leidend.

Gedeeltelijke toeslagverlening mag als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110 procent en lager dan de grens voor volledige toeslag. Die ondergrens voor volledige toeslag stellen we elk jaar vast, zoals de Pensioenwet voorschrijft. Het bestuur neemt jaarlijks een besluit over het verlenen van toeslag. Daarvoor baseert het bestuur zich op de financiële positie van eind september. De beleidsdekkingsgraad op 30 september 2024 was 120,4 procent. De ondergrens voor volledige toeslagverlening was per die datum 140,6 procent. Dat betekent dat de toeslagmaatstaf gedeeltelijk toegekend kon worden. Het bestuur besloot de opgebouwde aanspraken voor actieven met 3,26 procent te verhogen en de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken voor de pensioengerechtigden en slapers met 1,0 procent. Dit was voor beide groepen 39,68 procent van hun toeslagmaatstaf. Voor de actieven is dat de loonindex. Die was gebaseerd op de verhoging van de cao-lonen in de periode van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2024. Dit was 8,24 procent. Voor de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken was dit de ontwikkeling van de prijsindex CPI-afgeleid in de periode van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2024. Dit is 2,54 procent.

Onvoorwaardelijke pensioenverhoging

Voor de ex-Cadans-deelnemers geldt een uitzondering. Dit zijn deelnemers met een ingegaan pensioen of premievrij recht van vóór 1996. Deze groep heeft recht op een onvoorwaardelijke pensioenverhoging gebaseerd op de CPI-afgeleid. De werkgever financiert deze onvoorwaardelijke pensioenverhoging. De CPI-afgeleid kwam eind september 2023 uit op - 1,4 procent. Zoals ook geldt voor de actieve deelnemers, is een verlaging bij een negatieve afgeleide CPI-afgeleid niet mogelijk voor de ex-Cadans deelnemers. Om die reden is besloten om de pensioenverhoging per 1 januari 2024 vast te stellen op 0 procent. De CPI-afgeleid kwam eind september 2024 uit op 2,54 procent. Het pensioen van deze deelnemers is dan ook per 1 januari 2025 verhoogd met 2,54 procent.

1.2.3 Beleggingsbeleid

Ons beleggingsbeleid lichten we in paragraaf 2.1 toe. Daar besteden we aandacht aan ons strategisch beleid, de samenstelling van onze beleggingsportefeuille, maatschappelijk verantwoord beleggen en de beleggingsrendementen in 2024.

1.3 Financiële positie en financiële resultaten

1.3.1. Dekkingsgraad

De dekkingsgraad geeft aan hoe we er financieel voorstaan. Het bestuur baseert zijn beleid op de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden. Op 31 december 2024 was onze beleidsdekkingsgraad 119,5 procent (op 31 december 2023: 121,2 procent).

In 2024 steeg de actuele dekkingsgraad van 116,6 procent naar 117,3 procent. De tabel hieronder toont de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad en van de beleidsdekkingsgraad in 2024.

Ontwikkeling van de dekkingsgraad	Actuele dekkingsgraad	Beleidsdekkingsgraad
dec-23	116,60%	121,20%
jan-24	118,20%	121,30%
feb-24	119,30%	121,10%
mrt-24	119,30%	121,10%
apr-24	120,30%	121,10%
mei-24	120,50%	121,10%
jun-24	121,90%	121,30%
jul-24	120,40%	121,00%
aug-24	120,60%	120,80%
sep-24	119,80%	120,40%
okt-24	118,70%	120,00%
nov-24	117,80%	119,50%
dec-24	117,30%	119,50%

Naast de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad bepalen we elk kwartaal de vereiste dekkingsgraad. Dit is de dekkingsgraad die we moeten hebben om tegenslagen op te kunnen vangen. Eind 2024 was onze vereiste dekkingsgraad 115,5 procent (2023: 117,0 procent). In de risicoparagraaf van de jaarrekening (paragraaf 6.4.3) staat hoe we de vereiste dekkingsgraad berekenen.

Aan het eind van elk jaar berekenen we onze minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit is de minimale dekkingsgraad die we van De Nederlandse Bank (DNB) moeten hebben. Eind 2024 was onze minimaal vereiste dekkingsgraad 104,3 procent (2023: 104,2 procent). De actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad waren eind 2024 hoger dan de minimaal vereiste en de vereiste dekkingsgraad.

Rol en bevindingen van de certificerend actuaris

De certificerend actuaris stelt elk jaar vast of we voldoen aan de eisen van de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De belangrijkste bevindingen van de certificerend actuaris zijn:

- De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.
- Het eigen vermogen is hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.
- De beleidsdekkingsgraad op balansdatum is hoger dan de vereiste dekkingsgraad.
- Omdat het aanwezige eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen, is de vermogenspositie op de balansdatum voldoende. Daarbij moet worden opgemerkt dat de mogelijkheden tot het verlenen van toeslagen bij deze vermogenspositie beperkt zijn.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie

In de actuariële verklaring oordeelt de certificerend actuaris dat we voldoen aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

1.3.2 Financiële resultaten 2024

De tabel hieronder laat zien welke factoren het eigen vermogen, en dus de actuele dekkingsgraad, beïnvloedden en in welke mate.

	Eigen vermogen		Actuele dekkingsgraad	
	2024	2023	2024	2023
Stand 1 januari (bedragen x 1 miljoen euro)	1.214,00	1.197,40	116,6%	118,0%
Premieresultaat	68,92	72,20	0,4%	0,5%
Resultaat wijzigingen rentetermijnstructuur (RTS)	123,57-	248,20-	-1,9%	-4,1%
Beleggingsresultaat (inclusief renteafdekking)	415,97	417,80	4,9%	5,4%
Resultaat wijziging grondslagen	44,38-	14,10-	-0,7%	-0,2%
Resultaat toeslagverlening	152,96-	199,30-	-2,4%	-3,5%
Overige resultaten	12,74-	11,80-	0,4%	0,5%
Stand 31 december	1.365,24	1.214,00	117,3%	116,6%

Hieronder lichten we de verschillende resultaten verder toe.

Premieresultaat (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Premiebijdragen	308,3	284,1
Pensioenopbouw	-239,4	-211,9
Premieresultaat	68,9	72,2

De feitelijke premie is de totale premie die de werkgever en de werknemers betaalden. Het premieresultaat is de feitelijke premie min de directe en toekomstige kosten in de premie en min de actuariële kostprijs van de pensioenopbouw. Het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 31 december 2024. Aangezien de rentetermijnstructuur hoger ligt dan de gehanteerde verwachte rendementscurve is in 2024 het premieresultaat 68,92 miljoen euro positief met een positief effect op de dekkingsgraad van 0,4 procent (2023: 72,2 miljoen euro en 0,5 procent).

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft aan hoe de ontvangen premie zich verhoudt tot de inkoopkosten van de nieuwe pensioenopbouw in het betreffende jaar. De premiedekkingsgraad geeft ook aan of de ontvangen premie voldoende is voor de kosten van de nieuwe pensioenopbouw. De pensioenopbouw wordt gewaardeerd op basis van de voorgeschreven rentetermijnstructuur. Dat maakt dat de premiedekkingsgraad rentegevoelig is. In 2024 was de premiedekkingsgraad 128,6 procent (2023: 133,9 procent).

Hoogte premies

In de tabel hieronder staan de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de zuiver kostendekkende premie. De feitelijke premie moet minimaal gelijk zijn aan de van tevoren vastgestelde benodigde gedempte kostendekkende premie. Met andere woorden: op het moment dat het bestuur de benodigde premie vaststelt, moet deze, naar beste inschatting, kostendekkend zijn. Achteraf kan het zo zijn dat de ontvangen feitelijke premie lager is dan de berekende gedempte kostendekkende premie. De belangrijkste oorzaken zijn een andere samenstelling van het deelnemersbestand en/of een andere verhouding tussen de pensioengrondslagsom en de pensioensalarissom. In het boekjaar valt de feitelijk ontvangen premie hoger uit dan de gedempte kostendekkende premie en daarmee is de feitelijke premie kostendekkend.

Premieres resultaat (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Zuiver kostendekkende premie	286,2	253,6
Feitelijke premie	314,0	289,2
Gedempte kostendekkende premie	247,3	289,2

In paragraaf 6.4.7 van de jaarrekening staat een toelichting.

Resultaat wijzigingen rentetermijnstructuur (RTS)

We waarderen de voorziening pensioenverplichtingen met de rentetermijnstructuur (RTS), die maandelijks wordt gepubliceerd door DNB. De RTS verandert voortdurend, wat invloed heeft op de hoogte van de voorziening. Een hogere RTS leidt tot een lagere voorziening. Eind 2024 was de gemiddelde RTS 2,17 procent (2023: 2,35 procent). De voorziening pensioenverplichtingen steeg met 123,6 miljoen (2023: 248,2 miljoen) door deze daling van de RTS. Hierdoor daalde de dekkingsgraad met 1,9 procent (2023: daling van 4,1 procent).

Effect beleggingsresultaat (inclusief renteafdekking)

Beleggingsresultaat (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Beleggingsresultaten	667,2	634,7
(direct en indirect, na aftrek kosten vermogensbeheer)		
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	251,4-	216,9-
Beleggingsresultaat	415,8	417,8

In 2024 was het beleggingsresultaat 415,8 miljoen euro positief. Dit had een positief effect van 4,9 procentpunt op de dekkingsgraad (2023: 417,8 miljoen euro positief en stijging van 5,4 procentpunt). In paragraaf 2.1.4 staat een toelichting op het beleggingsresultaat.

Effect wijziging grondslagen

De Technische Voorziening (TV) voor risico fonds is bepaald met overlevingskansen op basis van de AG-Prognosetafel 2024. In 2024 pasten we deze tafels aan met de fondsspecifieke ervaringssterfte binnen onze populatie. Door het toepassen van de AG-Prognosetafel 2024 hanteert het pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en houdt het rekening met de voorzienbare trend in de overlevingskansen. In 2026 worden deze conform het beleid van het pensioenfonds opnieuw onderzocht.

De actualisering van de overlevingskansen heeft geleid tot een stijging van de pensioenverplichtingen met 31,5 miljoen euro. Inclusief overige aanpassingen in de grondslagen was het totale effect in 2024 een stijging van 44,38 miljoen euro in de pensioenverplichtingen (2023: een stijging van 14,13 miljoen euro in de pensioenverplichtingen, voornamelijk door een wijziging in de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten), wat resulteerde in een daling van de dekkingsgraad met 0,7 procent (2023: een daling van 0,2 procent).

Een uitgebreide toelichting op het effect van de wijzigingen van de grondslagen staat in paragraaf 6.4.3 bij punt 7 van de jaarrekening.

Resultaat toeslagverlening

Het bestuur besloot de pensioenen van de actieve deelnemers te verhogen per 1 januari 2025 (zie paragraaf 1.2.2). Hierdoor stegen de pensioenverplichtingen in 2024 met 152,96 miljoen euro en daalde de dekkingsgraad met 2,4 procent.

1.4 Pensioencommunicatie

Bij Pensioenfonds UWV draait alles om het bieden van duidelijkheid, vertrouwen en handelingsperspectief aan onze deelnemers. Met onze communicatie willen we niet alleen voldoen aan wettelijke vereisten, maar deze juist overtreffen om zo proactief bij te dragen aan de bewustwording en zelfredzaamheid van onze deelnemers. In 2024

bleven we gefocust op deze missie, terwijl we ons voorbereiden op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling onder de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Overgang naar een nieuwe pensioenregeling

2024 stond in het teken van de voorbereidingen op de nieuwe pensioenregeling. Terwijl het exacte kader van de nieuwe regeling nog niet volledig duidelijk was, hebben we onze deelnemers gedurende het jaar regelmatig op de hoogte gehouden van de procesmatige ontwikkelingen. Dit deden we via onze themapagina, nieuwsbrieven, een pensioenkrant voor gepensioneerden en een aantal webinars waarmee we communiceerden over de voortgang.

Keuzebegeleiding: Meer dan informeren

Vanaf 1 juli 2023 is keuzebegeleiding onder de Wtp een wettelijke verplichting geworden. We hebben in 2024 extra aandacht besteed aan het verder verfijnen van onze keuzebegeleiding, zodat deelnemers bij iedere keuze optimaal worden ondersteund. In het najaar voerde we daarvoor de campagne pensioenkeuzes 60+. Deze campagne en ook de persoonlijke videogesprekken zijn onmisbare hulpmiddelen in een optimale keuzebegeleiding. Het doel is om deelnemers niet alleen te informeren, maar ook daadwerkelijk te begeleiden naar de juiste beslissingen.

Innovatief onderzoek

In 2024 hebben we geïnvesteerd in nieuwe manieren om het effect van onze communicatie te toetsen. In de klantbelevingsmonitor meten we ieder kwartaal de klanttevredenheid over al onze dienstverleningstrajecten. De Activatieindex geeft ons inzicht in welke deelnemers wél en níet geactiveerd worden naar aanleiding van onze uitingen. Deze tools helpen ons inzicht te krijgen in het effect van onze communicatie en de behoeften van onze deelnemers. Ze stellen ons in staat om onze communicatie continu te optimaliseren. Zo hebben we onze dienstverleningstrajecten, waaronder ‘met pensioen gaan’ en ‘ik ben arbeidsongeschikt’, verder verfijnd met behulp van de inzichten uit de klantbelevingsmonitor en de activatie-index. In 2025 ontwikkelen we een campagne specifiek voor vrouwen, om deze doelgroep beter te bereiken.

Successen in 2024

Een van de hoogtepunten van 2024 waren de drie webinars over de nieuwe regels voor pensioen. Een voor Pensioenfonds UWV historisch hoge online opkomst bevestigde dat onze inzet op het gebied van doelgerichte en impactvolle communicatie zijn vruchten afwerpt. De vragen die onze deelnemers ons stelden tijdens de webinars waren vervolgens aanleiding om daar uitgebreid op in te gaan op onze themapagina in een apart artikel met vragen en antwoorden. Daarmee voorzien we in een behoefte van onze doelgroepen.

1.4.1 Ons communicatiebeleid

Ons communicatiebeleid is opgebouwd rond vijf strategische pijlers: doelgroepgerichte communicatie, digitalisering, eenvoudig taalgebruik, samenwerking met de werkgever en voortdurende evaluatie én verbetering. We streven ernaar onze deelnemers handelingsperspectief te bieden en een sterke relatie met hen op te bouwen. Dit doen we door het vergroten van het inzicht in hun pensioensituatie, hen aan te zetten tot actie wanneer nodig, en door onze bereikbaarheid en betrouwbaarheid continu te verbeteren.

Vooruitblik op 2025

Wet toekomst pensioenen

In 2025 zijn de nieuwe regels voor pensioen een belangrijk onderwerp van onze communicatie-uitingen. Hoewel we nog geen persoonlijke financiële informatie aan onze deelnemers en gepensioneerden kunnen geven, houden we ze vanzelfsprekend wel op de hoogte van deze transitie. In 2025 werken we het communicatieplan (onderdeel van het implementatieplan) voor de overgang naar de nieuwe regels voor pensioen uit en zullen we dit aanbieden bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Om de doelstellingen van het communicatieplan in te vullen, voeren we in het eerste kwartaal van 2025 ook een kennismeting over de nieuwe regels voor pensioen uit. De uitkomsten daarvan gebruiken we om de doelstellingen van het communicatieplan specifiek per doelgroep te kunnen formuleren.

Keuzebegeleiding

Met de naderende transitie naar de nieuwe pensioenregeling blijven we ook in 2025 gefocust op het bieden van hoogwaardige keuzebegeleiding en het versterken van de relatie met onze deelnemers. Onze communicatiestrategie zal zich blijven richten op activeren, beleven en converteren, met als ultiem doel het vergroten van de zelfredzaamheid en het vertrouwen van onze deelnemers. Dit is nodig omdat er nog steeds veel te kiezen is in de nieuwe regeling en de deelnemers daarin een eigen verantwoordelijkheid hebben.

De inrichting van de keuzebegeleiding bij Pensioenfonds UWV kent drie onderdelen

1. De huidige pensioenregeling.
2. De nieuwe pensioenregeling
3. Transitie van oude naar nieuwe pensioenregeling: specifieke aandacht voor de keuzes van de bijzondere doelgroepen die rondom de overgang naar de nieuwe regels pensioneren. Keuzebegeleiding rondom de transitie naar de nieuwe pensioenregeling is opgenomen in het communicatieplan Wtp.

Zoals hierboven beschreven hebben we in 2024 de keuzebegeleiding voor het eerste onderdeel ingevuld. In 2025 vullen we de keuzebegeleiding voor het tweede en derde onderdeel in. Daarbij meten we doorlopend of de keuzebegeleiding het gewenste effect heeft via onze Klantbelevingsmonitor.

Met onze voortdurende inzet en aanpassingsvermogen willen we Pensioenfonds UWV positioneren als een betrouwbare partner die klaarstaat voor haar deelnemers, zowel in tijden van verandering als in periodes van stabiliteit.

1.4.2 Klachten en geschillen

Alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden kunnen klachten of geschillen bij ons melden. Informatie over de klachten- en geschillenregeling staat op onze website: www.uwvpensioen.nl. Meer informatie over de klachtenprocedure is te vinden op www.uwvpensioen.nl/klacht-indienen.

Het fonds heeft in totaal 289 klachten behandeld in 2024. Voor 7* van de 289 klachten is na afhandeling van de klacht een beroep (vervolgklacht) ingediend bij de Commissie van Beroep (CvB). In Q4 is een stijging te zien van het aantal klachten. Deze stijging is ontstaan door de ontevredenheid onder gepensioneerden over het besluit over de verhoging van pensioen per 1 januari 2024.

Behandelde klachten per kwartaal	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Totaal 2024
Schriftelijke klachten	10	5	7	51	73
Telefonische klachten	18	10	41	147	216
Beroepszaken CB	4	1	0	2	7

**Commissie van Beroep zaak is nog niet afgewikkeld in 2024, waardoor het totaal op 7 gesteld is.*

Klachten naar AFM-rubricering

Hieronder volgt een overzicht van de klachten en geschillen van het fonds naar AFM-rubricering.

Rubrieken klachten	Schriftelijke klachten	Telefonische klachten	Geschillen bij de CvB
Service en klantgericht	5	1	0
Behandelingsduur	1	3	0
Informatieverstrekking	4	21	1
Deelnemersportaal	0	12	0
Keuzebegeleiding	0	0	0
Pensioenberekening en -betaling	13	115	0
Registratiewerknemersgegevens/datakwaliteit	1	10	0
Toepassing wet- en regelgeving: algemeen	3	19	3
Toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	8	6	0
Financiële situatie	37	25	3
Duurzaamheid	1	2	0
Overig	0	2	0
Totaal	73	216	7

Uitleg bij de telling

- Voor het totaal aantal klachten is gekeken naar de klachten die in 2024 zijn afgehandeld.
- Wanneer een deelnemer nog een schriftelijke of telefonische klacht over hetzelfde onderwerp) indient, wordt de klacht als één klacht geteld.
- De klacht telt zowel mee in het aantal klachten als beroepszaken CvB.

Gerealiseerde verbeteringen

Op basis van de schriftelijke en telefonische klachten is er meer aandacht gegeven aan de communicatie over de indexatie van pensioenen. Zo is er uitleg geboden over het achterliggende beleid. Ook heeft de Pensioenuitvoeringsorganisatie (TKP) in Q4 verbeteringen gerealiseerd in het proces “ouderdomspensioen aanvragen”. De informatieverstrekking ende toegankelijkheid van het digitale platform is verbeterd

Het klachtenproces en het reglement van de CvB is gewijzigd. Zie hieronder de aanpassingen:

- De termijn waarbinnen de klachten worden afgehandeld is verkort van 20 naar 15 werkdagen. De klachtenafhandeling wordt binnen deze norm verricht.
- Verschillende termijnen in het reglement CvB zijn tevens verkort.
- Reactie van fonds aan CvB: verkort naar vier weken
- Uitspraak CvB: verkort naar twee weken.
- Besluit bestuur: verkort naar twee weken.

Het VO behandelde de adviesaanvraag in het eerste kwartaal van 2024.

Klantgericht

Vanuit het oogpunt van transparantie en duidelijkheid is in 2024 de dienstverlening voor deelnemers verder geprofessionaliseerd.

1.5 Externe ontwikkelingen

Ook in 2024 was de toekomst van het pensioenstelsel een belangrijk onderwerp. In deze paragraaf noemen we de belangrijkste ontwikkelingen.

1.5.1 Wet toekomst pensioenen

Per 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is de grootste en meest ingrijpende hervorming uit de geschiedenis van het Nederlandse pensioenstelsel. De overgang raakt alle onderdelen van onze pensioendienstverlening, waaronder onze pensioenadministratie en -systemen, het vermogensbeheer en de communicatie met onze deelnemers.

Uiterlijk 1 januari 2027 moeten cao-partijen en pensioenfondsen de pensioenregeling hebben aangepast aan de nieuwe wettelijke eisen. Er is wetgeving aangekondigd die de uiterste implementatiedatum uitstelt naar 1 januari 2028. Het fonds moet voor de uiterste implementatiedatum voldoen aan de Wtp. Nieuwe pensioenopbouw kan vanaf dan alleen plaatsvinden volgens de nieuwe wetgeving.

Voor de implementatie van de Wtp zijn in 2024 de volgende mijlpalen bereikt:

- Cao-partijen leverden eind 2024 een transitieplan op.
- In het transitieplan staan de belangrijkste uitgangspunten van de nieuwe pensioenregeling, een solidaire premieregeling.
- Cao-partijen verzoeken het fonds in het transitieplan om de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen.
- In het transitieplan staat verder:
 - Op welke wijze het vermogen wordt verdeeld op het transitiemoment (voorrangsregels) bij verschillende dekkingsgraden;
 - Hoe de financiering van de compensatie voor de afschaffing van de doorsneepremie wordt vormgegeven.
 - Op welke wijze de bijzondere regelingen worden omgezet naar de nieuwe pensioenregeling

Het bestuur ontving eind december 2024 het getekende transitieplan. Het bestuur gaat het transitieplan (en de nieuwe pensioenregeling) in 2025 beoordelen op uitvoerbaarheid en evenwichtigheid. Ook beoordeelt het bestuur of het transitieplan voldoet aan wet- en regelgeving. Cao-partijen en het fonds zullen op basis daarvan, waar nodig, nadere afspraken maken.

Op basis van het definitieve transitieplan werkt het bestuur een implementatieplan uit. Hierin staat onder meer:

- Welke stappen het fonds gaat zetten om tot de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling te komen. Hierbij verantwoordt het pensioenfonds de kosten, de risico's en hoe die te beheersen.
- Hoe het fonds de nieuwe pensioenregeling gaat uitvoeren.
- Hoe het fonds hierover over de nieuwe regeling en de transitie gaat communiceren. Hiervoor stelt het fonds een apart communicatieplan op, dat onderdeel is van het implementatieplan.

Het implementatieplan draagt bij aan een zorgvuldig en transparant implementatietraject. Het fonds moet het implementatieplan uiterlijk 12 maanden voor de beoogde transitiedatum indienen bij DNB. Dit is volgend volgens de huidige planning op 31 december 2025.

Tot slot startte we in 2024 de volgende activiteiten, die in 2025 hun vervolg krijgen:

- Samen met cao-partijen werken we de regeling uit het transitieplan uit in een pensioenreglement.
- Uitvoeren van het project Ketenintegratie. Dit project heeft tot doel om tot eenduidige afspraken tussen fonds en de belangrijkste uitbestedingspartijen van het fonds, over de benodigde informatiestromen en onderlinge verantwoordelijkheden voor uitvoering van de solidaire premieregeling.
- Monitoring door het fonds van de voortgang van de implementatie van de Wtp bij uitbestedingspartijen. Dit heeft als doel knelpunten tijdig te onderkennen en op te lossen maar ook om tijdig voor te kunnen sorteren op kostenbeheersing.

Gebleken is dat de afstemmingen met de cao-partijen meer tijd nodig hebben. Tijdens het gezamenlijke proces zijn uiteenlopende zienswijzen naar voren gekomen vanuit het fonds en cao-partijen over hoe de transitie (met name de inzet van het vermogen bij invaren) zo evenwichtig mogelijk vorm te geven. Er zijn hierbij nog verschillen te overbruggen. Het overleg met cao-partijen hierover loopt door in 2025. Met oog op de voorgenomen transitiedatum is de risicobeoordeling van dit proces als zorgwekkend aangemerkt. Het bestuur heeft er vertrouwen in dat de doorlopende afstemmingen met de cao-partijen tot een evenwichtige transitie leidt waarin alle partijen zich kunnen vinden.

Op onze website hebben we een themapagina over het nieuwe pensioenstelsel (www.uwvpensioen.nl/nieuw-pensioenstelsel). Daar is alle informatie te vinden over de status van het Wtp proces. Verder informeren we via digitale nieuwsbrieven, mailings en webinars.

Transitie-FTK

Vanaf 1 juli 2023 geldt er een nieuwe overgangswet voor pensioenfondsen: het transitie-FTK. Deze wet hoort bij de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het transitie-FTK bepaalt wat een pensioenfonds moet doen als de dekkinggraad bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te laag is. Pensioenfondsen mogen zelf kiezen of ze gebruik maken van deze overgangswet.

In het voorjaar van 2024 heeft het bestuur van het pensioenfonds goed gekeken naar de voordelen en nadelen van het transitie-FTK. Na deze afweging heeft het bestuur besloten om er in 2024 nog geen gebruik van te maken. In 2025 kijkt het bestuur opnieuw of het transitie-FTK dan wel gebruikt zal worden.

Datakwaliteit

Volgens de wet moet het pensioenfonds bewijzen dat de kwaliteit van gegevens voor, tijdens en na de overgang goed is geregeld. Hoewel het pensioenfonds altijd veel aandacht besteedt aan juiste en volledige gegevens in de pensioenadministratie, zijn er extra acties uitgevoerd om dit duidelijk te maken en te verbeteren. Hierbij gebruiken we het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie als hulpmiddel. In 2024 hebben we het volgende gedaan:

- Het databeleid bijgewerkt en bepaald welke risico's het bestuur accepteert voor kwaliteit van de pensioengegevens.
- We hebben onderzocht welke belangrijke gegevens een risico vormen bij het berekenen van de pensioenbedragen en deze beoordeeld.
- Gecontroleerd welke maatregelen er al zijn om de gegevens goed te beheren.
- We hebben risicogroepen bepaald en deelnemers geselecteerd voor het uitvoeren van steekproeven.
- Analyses en steekproeven uitgevoerd om de kwaliteit van gegevens te controleren.

Begin 2025 heeft het bestuur een plan goedgekeurd om de datakwaliteit te verbeteren. Dit plan wordt in 2025 uitgevoerd en bevat:

- Extra werkzaamheden om gegevens te controleren en waar nodig te verbeteren.
- Maatregelen om te zorgen dat de kwaliteit van gegevens goed blijft tot de overgang.

In 2024 waren verschillende specialisten (sleutelfunctiehouders risicobeheer, actuairueel en interne audit) betrokken bij deze acties. Zij hebben hierover hun mening aan het bestuur gegeven.

We hebben in 2024 een externe accountant gevraagd om de kwaliteit van onze gegevens te onderzoeken. De accountant werkt volgens een standaard aanpak (werkprogramma Datakwaliteit – Wtp) van accountants (NBA) en IT-auditors (NOREA). Het rapport van de accountant is in 2025 ontvangen. Op basis van de conclusie in dit rapport heeft het bestuur beoordeeld dat de datakwaliteit van voldoende niveau is om op de beoogde transitiedatum tot invaren over te kunnen gaan.

1.5.2 Uitkering van een deel van het pensioenvermogen ineens

Het is de bedoeling dat deelnemers die met pensioen gaan, straks maximaal 10 procent van de waarde van hun pensioen als bedrag ineens kunnen laten uitkeren. De wetgeving hiervoor is al verschillende keren uitgesteld. In het wetsvoorstel staat dat deelnemers alleen bij pensioeningang een bedrag ineens kunnen laten uitkeren. Een wetwijziging moet nu mogelijk maken dat dit ook in de maand januari ná de pensioeningang kan. Het was de bedoeling dat de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen, vanaf 1 juli 2024 zou ingaan. Deze datum is politiek niet haalbaar gebleken. De Tweede Kamer heeft op 8 oktober 2024 ingestemd met het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel moet echter nog worden goedgekeurd door de Eerste Kamer. De datum van invoering is voorlopig 1 juli 2026.

In 2024 zijn wij verdergegaan met de voorbereidingen om onze processen, administratie en communicatie aan te passen voor de uitkering van een bedrag ineens. Aan het eind van 2024 zijn alle voorbereidingen in systemen en communicatie getroffen voor het moment dat het wetsvoorstel ingaat.

1.5.3 Digital Operational Resilience Act

Met ingang van 17 januari 2023 is de Europese verordening ‘Digital Operational Resilience Act’ (DORA) van kracht geworden. Deze verordening heeft als doel om op uniforme wijze binnen de (Europese) financiële sector de digitale operationele weerbaarheid te verhogen. Instellingen hebben twee jaar de tijd om zich voor te bereiden om vanaf 17 januari 2025 aantoonbaar te voldoen aan de vereisten van DORA. De afgelopen jaren waren reeds diverse richtlijnen vanuit nationaal en Europees niveau van kracht, zoals de DNB Good Practice Informatiebeveiliging en verschillende uitbestedingsrichtlijnen. Met het voldoen aan die richtlijnen is al deels invulling gegeven aan de DORA-vereisten. De focus ligt zodoende op het invulling geven aan de aanvullende vereisten.

In 2024 voerde het pensioenfonds een impactanalyse uit. Hierbij zijn ook de relevante onderuitbestedingen meegenomen. Vervolgens heeft het fonds maatregelen getroffen om de belangrijkste risico's te beheersen. Het incidenten-register, -beleid en -meldingsprocessen met de uitvoerders zijn in lijn met DORA aangepast. Ook het informatieregister (overzicht met de relevante (onder-)uitbestedingen) is opgesteld.

Per 17 januari 2025 is het fonds nog niet volledig DORA-compliant. De Nederlandsche Bank (DNB) is hierover geïnformeerd. Het fonds heeft aangegeven uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal van 2025 volledig te zullen voldoen aan de DORA-regelgeving. De benodigde aanpassingen in beleidsdocumenten en de afronding van het addendum op het contract met de pensioenuitvoeringsorganisatie – ter implementatie van de DORA-wet- en regelgeving – zijn gepland voor afronding in het eerste kwartaal van 2025. Aan het einde van Q1 2025 heeft het fonds de resterende werkzaamheden afgerond en voldoet het volledig aan de DORA-vereisten.

2

Verantwoord
beleggen met een
goed rendement

Een pensioenfonds moet voldoende geld in kas hebben om de huidige én de toekomstige pensioenen te kunnen uitbetalen. We beleggen voor een zo goed mogelijk pensioenresultaat voor onze deelnemers en pensioengerechtigden. Maar beleggen brengt ook risico's met zich mee. Het gaat om de beste balans tussen rendement, risico en kosten. De kosten lichten we toe in paragraaf 3.4.

2.1 Beleggingsbeleid

In deze paragraaf beschrijven we ons beleggingsbeleid. We besteden aandacht aan het strategisch beleggingsbeleid, de samenstelling van de beleggingsportefeuille, maatschappelijk verantwoord beleggen en de beleggingsrendementen in 2024.

2.1.1 Strategisch beleggingsbeleid

We hebben een 'matchingportefeuille' om het renterisico van onze verplichtingen te beheersen. Daarin proberen we de rentegevoeligheid van de beleggingen te laten aansluiten bij de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen. In de matchingportefeuille zitten vooral staatsobligaties en derivaten (renteswaps). Daarnaast hebben we een 'rendementsportefeuille'. Hiermee willen we positieve beleggingsopbrengsten genereren om de pensioenen te kunnen verhogen.

De tabel hieronder geeft de norm (doelweging) weer naast de feitelijke verdeling van eind 2024 en eind 2023.

Portefeuille (in procenten)	Norm 2024	Portefeuille eind 2024	Portefeuille eind 2023
Matchingportefeuille	27,9	27,2	34,0
Rendementsportefeuille	72,1	72,8	66,0
Totaal	100,0	100,0	100,0

Portefeuille (in procenten)	Norm 2024	Portefeuille eind 2024	Portefeuille eind 2023
Totaal matchingportefeuille	27,9	27,2	34,0
Euro AAA-AA staatsobligaties en swaps	-	20,3	21,2
Liquiditeiten	-	6,9	12,8

Portefeuille (in procenten)	Norm 2024	Portefeuille eind 2024	Portefeuille eind 2023
Totaal rendementsportefeuille	72,1	72,8	66,0
<i>Aandelen</i>	21,0	21,8	18,9
Aandelen ontwikkelde landen	18,9	19,8	14,5
Aandelen opkomende landen	2,1	2,0	4,4
<i>Vastrentende waarden</i>	36,0	35,5	31,0
Hypotheke	14,0	13,5	8,7
Bedrijfsobligaties Investment Grade	6,6	7,2	7,3
Hoogrentende bedrijven	6,2	6,2	7,0
Hoogrentende landen	6,2	6,2	6,1
Onderhandse leningen	3,0	2,4	1,9
<i>Onroerend goed</i>	10,0	9,3	10,4
Genoteerd onroerend goed	0,0	0,0	0,0
Niet-genoteerd onroerend goed	10,0	9,3	10,4
<i>Alternatieve beleggingen</i>	4,0	4,9	4,8
Grondstoffen	0,0	0,0	0,0
Private Markets	4,0	4,9	4,8
<i>Liquiditeiten</i>	1,1	1,4	0,9
Liquiditeiten (inclusief valuta afdekking)	1,1	1,4	0,9

2.1.2 Aanpassingen in de beleggingsportefeuille in 2024

In 2024 deden we een beperkt aantal aanpassingen in de portefeuille. Dit deden we binnen de kaders van ons strategisch beleggingsbeleid voor de periode van 2024 tot 2026. Dit strategisch beleggingsbeleid stelden we in 2023 vast.

- In 2024 besloten we om de regioverdeling binnen aandelen aan te passen, van 78 procent aandelen ontwikkelde landen en 22 procent aandelen opkomende markten naar een verhouding van 90 procent aandelen ontwikkeld en 10 procent aandelen opkomend. De nieuwe verdeling komt overeen met een verdeling op basis van marktkapitalisatie. Het pensioenfonds ziet een verdeling op basis van marktkapitalisatie als het startpunt van een passieve invulling. Door het oplopen van een aantal risico's zien we geen reden meer om daar vanaf te kijken. De energietransitie en klimaatverandering kunnen een negatieve impact op de reële groei van opkomende landen hebben, vanwege de grotere afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, CO₂-intensievere industrieën en grotere kwetsbaarheid t.a.v. temperatuurstijgingen. De rendementen van aandelen opkomend zouden in een de-globaliserende wereld lager kunnen uitvallen en een eventuele verdere economische of militaire escalatie tussen China en Taiwan vormt een belangrijk risico.
- Eind 2023 besloten we om de toedeling naar Nederlandse woninghypotheken in de portefeuille te vergroten, van 9 procent naar 14 procent, ten koste van de toedeling aan de matchingportefeuille. Reden voor deze verhoging is dat een toedeling naar hypotheke ten opzichte van een positie in de matchingportefeuille een extra rendement biedt met een laag aanvullend risico. We besloten begin 2024 om de nieuwe toedeling te beleggen in een hypothekefonds van een beheerder waar we nog niet in belegden, om binnen de categorie hypotheke een goede spreiding over meerdere managers te realiseren. De nieuwe toedeling naar hypotheke is gedurende 2024 geleidelijk opgebouwd.

2.1.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het fonds heeft een beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Het beleidsdocument staat op onze website: www.uwvpensioen.nl/verantwoord-beleggen.

Onze hoofddoel is een goede uitvoering van de pensioenregeling van onze deelnemers. Het doel van ons beleggingsbeleid is op korte en lange termijn kunnen voldoen aan de pensioenverplichtingen. Ook willen we de pensioenaanspraken en de pensioenen, wanneer mogelijk, kunnen aanpassen aan de loon- en prijsontwikkeling.

Naast risico en rendement vinden we verantwoord beleggen een belangrijk thema. We beleggen ons vermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier. We zijn ervan overtuigd dat dit niet ten koste gaat van financieel rendement en zelfs een positieve bijdrage kan leveren. Waar mogelijk zetten we ons vermogen ook in voor de verduurzaming van de maatschappij. We hanteren het 'do good'-principe en leggen de nadruk op de thema's klimaat en arbeid. Onder klimaat vallen ook ontbossing en biodiversiteit. We baseren onze keuzes op een risicoanalyse en op de input van de betrokkenen bij ons pensioenfonds. Deze betrokkenen zijn het bestuur, de deelnemers, de gepensioneerden, het verantwoordingsorgaan en UWV (de werkgever).

Verder hanteren we de United Nations Global Compact als basis van ons uitsluitingsbeleid. Ook ondertekenden we de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI).

De belangrijkste MVB-thema's

Hieronder geven we een overzicht van onze twee belangrijkste MVB-thema's: klimaat en arbeid.

Klimaat

Voor de periode vanaf 2021 stelden we een langetermijndoel voor CO₂-reductie vast. We kozen voor de 'Paris Aligned benchmark'. Deze benchmark gaat uit van een initiële CO₂-reductie van ongeveer 50 procent, gevolgd door een jaarlijkse CO₂-reductie van ongeveer 7 procent.

In 2022 is besloten om binnen de categorie aandelen te gaan beleggen op basis van benchmarks waarin, naast een *best-in-class* aanpak, een significante additionele CO₂-reductie wordt gerealiseerd en, naast SDG3 (gezondheidszorg), gestuurd wordt op SDG 7 (duurzame en betaalbare energie) en 13 (schone energie en klimaatadaptatie). Deze benchmarks zijn per begin 2023 doorgevoerd in de aandelenmandaten.

Binnen investment grade bedrijfsobligaties is gekozen voor een ESG-benchmark waarin, ten opzichte van de hiervoor gehanteerde benchmark, een strenger uitsluitingsbeleid wordt toegepast. Via deze benchmark wordt een verdere reductie van de CO₂-uitstoot gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2023 is het bedrijfsobligaties mandaat omgezet naar deze nieuwe benchmark.

Klimaatfilters kunnen de meest vervuilende bedrijven in sectoren als de cementindustrie of metaalindustrie uitsluiten. Gedachte hierbij is dat een beperkt aantal bedrijven verantwoordelijk is voor een groot deel van de uitstoot en deze bedrijven het meest gevoelig zijn voor de klimaattransitie. Het opnemen van SDG's binnen een benchmark zal op korte termijn niet zorgen voor een significant lagere CO₂-emissie, maar draagt bij aan het ontwikkelen van oplossingen, zodat de maatschappij geleidelijk met minder CO₂-uitstoot te maken krijgt. Aangezien eindproducten zoals cement en staal – in tegenstelling tot olie en gas – op de lange termijn benodigd zullen blijven in het economische proces legt het fonds de nadruk op het veranderen van bedrijfsprocessen in de cement- en metaalindustrie, zodat minder CO₂ wordt uitgestoten.

Binnen alle liquide beleggingscategorieën gebruiken we ESG-ratings om de op duurzaamheid slechtst presterende bedrijven en landen te verkopen en de beste bedrijven en landen te behouden. We sluiten kolenmijnen, kolencentrales en olie- en gaswinning uit. We streven naar CO₂-reductie binnen de vastgoedcategorie, met nadruk op energiebesparing, gebruik van hernieuwbare energie en CO₂-arme manieren van bouwen.

Naast reductie van de CO₂-intensiteit van de beleggingsportefeuille investeren we ook in beleggingen met een directe positieve klimaatimpact, zoals:

- Een toedeling naar groene obligaties in de matchingportefeuille, bijvoorbeeld voor investeringen in isolatie, openbaar vervoer en energiebesparing.

- Beleggingen in projecten en bedrijven die hernieuwbare energie produceren, energie besparen, afgevangen CO₂-uitstoot opslaan en waterstofinfrastructuur maken in de private markets portefeuille.

Arbeid

Waar mogelijk implementeren we het thema arbeid in de beleggingen. Binnen de portefeuille van staatsleningen van opkomende landen gebeurt dit door de 10 grootste schenders van arbeidsrechten conform de ITUC global rights lijst uit te sluiten. Het landenbeleid van Pensioenfonds UWV bevat daarnaast criteria passend bij vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en democratie (de Freedom House index). Ook deze criteria worden toegepast binnen de categorie staatsleningen van opkomende landen. Gezien de forse impact op het universum is hier een maatwerk index voor ontwikkeld.

Aangezien het thema arbeid minder direct belegbaar is dan klimaat heeft het fonds afgewogen wat de meest effectieve benadering is van het onderwerp. Het pensioenfonds heeft geconcludeerd dat het integreren van het thema arbeid in een ESG-benchmark voor aandelen of bedrijfsobligaties slechts een geringe toegevoegde waarde zou hebben. Het pensioenfonds heeft daarom verder invulling gegeven aan het thema arbeid door een engagement manager te selecteren.

Engagement manager

In 2023 is een engagement-manager aangesteld. Reden om de engagement manager aan te stellen is dat hierdoor invulling gegeven kan worden aan het thema arbeid en aan sub-klimaatthema's zoals biodiversiteit en ontbossing. Deze thema's kunnen in geringe mate door andere instrumenten (ESG-benchmarks, uitsluiting) geadresseerd worden.

2.1.4 Matchingsportefeuille en rendementsportefeuille

We hebben een aantal criteria voor de keuze van een beleggingsstijl. Het gaat bijvoorbeeld om de verhouding tussen het mogelijke risico en het verwachte rendement en de bijbehorende kosten. Vanuit deze overwegingen kiezen we voor passief beheer van een groot deel van onze beleggingsportefeuille. Bij passief beheer handelen wij niet actief in beleggingen maar volgen wij de marktbewegingen.

De volgende mandaten worden passief beheerd:

- staatsobligaties en rentederivaten (binnen de matchingportefeuille)
- hoogrentende staatsobligaties van opkomende landen
- bedrijfsobligaties 'investment grade' (met hoge kredietwaardigheid)
- aandelen ontwikkelde markten
- aandelen opkomende landen

Het mandaat met hoogrentende bedrijfsobligaties ('high yield') wordt actief beheerd.

Rendement en bijdrage

In 2024 was het totale bruto rendement op onze beleggingsportefeuille 7,4 procent (2023: 8,6 procent). Belangrijkste redenen hiervoor waren de hoge rendementen op aandelen en de in 2024 per saldo gedaalde rente. Het netto rendement was in 2024 7,4 procent (2023: 8,4 procent). Dit is het bruto rendement verminderd met de directe beheervergoedingen. Zie voor de toelichting op de kosten paragraaf 3.4.2.

De matchingportefeuille behaalde in 2024 een rendement van 1,6 procent (2023: 7,5 procent). Deze portefeuille droeg 0,3 procent (2023: 2,7 procent) bij aan het totale rendement. De rendementsportefeuille inclusief de illiquide beleggingen had in 2024 een rendement van 10,0 procent (2023: 8,5 procent). Deze portefeuille droeg 7,1 procent (2023: 5,8 procent) bij aan het totale rendement.

De tabel hieronder geeft het bruto rendement en de rendementsbijdrage van de verschillende portefeuilles in 2024 weer (in procenten). De out/under performance kolom geeft het verschil aan tussen het feitelijke rendement en de benchmarkrendement

Matchingsportefeuille (in procenten)	Weging portefeuille	Rendements contributie	Feitelijk rendement	Benchmark rendement	Out-/under- performance
Totaal	27,2	0,3	1,6	5,7	-4,1
Vastrentende waarden	20,3	0,0	0,4	5,7	-5,3
Liquiditeiten	6,9	0,3	-	-	-

Rendementsportefeuille (in procenten)	Weging portefeuille	Rendements contributie	Feitelijk rendement	Benchmark rendement	Out-/under- performance
Totaal	72,8	7,1	10,0	9,1	0,9
Aandelen	21,8	4,8	24,6	24,0	0,6
Vastrentend	9,3	-0,0	0,0	4,0	-4,0
Onroerend goed	35,5	2,4	7,2	5,3	1,8
Alternatieve beleggingen	4,9	0,6	12,8	6,0	6,8
Liquiditeiten	1,6	0,1	-	-	-
Afdekking valuta	-0,1	-0,7	-	-	-

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille bestond in 2024 uit een staatsobligatieportefeuille, geldmarktfondsen en een strategische renteafdekking via rentederivaten. De rentegevoeligheid van de staatsobligatieportefeuille was te laag om goed aan te sluiten bij de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen. Om de rentegevoeligheid van de verplichtingen goed te benaderen gebruikten we daarom rentederivaten zoals renteswaps.

Strategische renteafdekking

De staatsobligatieportefeuille en de rentederivaten in de matchingportefeuille en de categorieën hypotheken en bedrijfsobligaties (investment grade) in de rendementsportefeuille stemmen we af op de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Op zo'n manier dat de waardeverandering van deze beleggingen gemiddeld door de tijd overeenstemt met 72,5 procent van de waardeverandering van de verplichtingen. We dekken, per eind 2024, dus ongeveer 72,5 procent van het renterisico af.

Eind 2024 is besloten we om het beleid voor de strategische renteafdekking aan te passen. De staffel die werd gebruikt voor de renteafdekking wordt vervangen door een vast percentage. Dit percentage, 85% procent, komt overeen met de renteafdekking die naar verwachting nodig is in de WTP. Deze verhoging van de renteafdekking zal verder worden geïmplementeerd in 2025.

In 2024 is de rente op langere looptijden, in vergelijking met de voorgaande jaren, redelijk stabiel gebleven. Gedurende het jaar fluctueerde de 20-jaars rente tussen niveaus van circa 2,1 procent en 2,8 procent. Per saldo daalden de rentes op langere looptijden licht in 2024. De 20-jaars swaprente daalde van een niveau van 2,52 procent per eind 2023 naar een niveau van 2,36 procent per eind 2024.

Deze rentedaling zorgde in 2024 voor een licht positief rendement (1,6 procent) op de matchingportefeuille. Het rendement op de matchingportefeuille was sterk lager dan het rendement van de benchmark (5,7 procent). Reden hiervoor is dat een deel van de renteafdekking via staatsobligaties wordt ingevuld, waarvan de rentes gedurende 2024 sterk stegen ten opzichte van de swaprente: de spread van staatsobligaties ten opzichte van renteswaps is gestegen. De benchmark van de matchingportefeuille is gebaseerd op een volledige invulling van de matchingportefeuille via renteswaps, waardoor het benchmarkrendement in 2024 sterk hoger was.

Rendementsportefeuille – aandelen

De categorie aandelen liet in 2024 een zeer sterk rendement zien.

De stijging van aandelen ontwikkelde markten werd voornamelijk gedreven door de Verenigde Staten. De winstgroei in de Verenigde Staten steeg en beleggers zijn positiever geworden door de mogelijke positieve impact van kunstmatige intelligentie op productiviteits- en winstgroei. Aandelen Noord-Amerika was de sterkst presterende beleggingscategorie over 2024, met name gesteund door de blootstelling aan de grootste wereldwijde technologie-aandelen. Tevens ondersteunden lagere rentes de koersen, aangezien groeiaandelen hier meer van profiteren. Overige aandelenregio's uit ontwikkelde markten, inclusief Europa, bleven achter op Noord-Amerika, door een minder sterk draaiende economie en minder blootstelling naar grote technologiebedrijven, maar stegen nog altijd 9 procent (in Euro) of meer.

Hoewel aandelen uit opkomende markten achterbleven bij de ontwikkelde aandelenregio's, stegen deze aandelen eveneens (circa 10 procent in euro). Dit werd mede veroorzaakt door relatief sterke groeicijfers en Chinese stimuleringsaankondigingen in september. De aandelen uit opkomende markten stegen ondanks zorgen over de Amerikaanse invoertarieven. Deze zullen in eerste instantie vooral gericht zijn op China, maar als de Amerikanen aanwijzingen zien dat de Chinese handel zich verplaatst via andere landen, dan kunnen ook voor die landen snel heffingen worden ingevoerd.

Het rendement op de categorie aandelen bedroeg in 2024 24,6 procent. Dit was hoger dan het rendement van de benchmark (24,0 procent).

Rendementsportefeuille – vastgoed

2024 was een uitdagend jaar voor de categorie niet-genoteerd vastgoed, na een zeer moeilijk 2023. Herwaarderingen vinden bij niet-beursgenoteerd vastgoed vertraagd plaats ten opzichte van beursgenoteerd vastgoed. Dit had als gevolg dat niet-beursgenoteerd vastgoed gedurende het jaar 2022, toen renteniveaus sterk toenamen, nog onvoldoende geherwaardeerd was en er een correctie in 2023 en begin 2024 plaatsvond. De wereldwijde vastgoedmarkt ondergaat nu een cyclisch herstel, waarbij de prijsherziening grotendeels achter de rug is.

Het rendement op Nederlandse woningen was positief, met een (huur)woningsector die gesteund blijft door een sterke netto vraag bij een achterblijvend aanbod, door hoge bouwkosten en regelgeving, en hoge huizenprijzen in de verschillende landen. Het rendement in andere sectoren en landen bleef echter achter in 2024. De sector kantoren bleef bijvoorbeeld achter: oudere kantoorruimten hadden het moeilijk, hoewel er nog selectieve mogelijkheden zijn in moderne, duurzame kantoren in bepaalde Europese markten. Ook de sectoren winkels en logistiek bleven achter bij de sector woningen.

Onze beleggingen in vastgoed bestonden in 2024 in het geheel uit niet-beursgenoteerd vastgoed. Het rendement hierop was 0,0 procent in 2024. Dit was flink lager dan het rendement van de benchmark (4 procent). Voor niet-beursgenoteerd vastgoed hanteren we een vaste rendementsdoelstelling van 4 procent.

Rendementsportefeuille – vastrentend (obligaties)

Nadat beleidsrentes de voorgaande jaren stegen, zorgde dalende inflatie ervoor dat in 2024 beleidsrenteverlagingen mogelijk werden. In juni verlaagde de ECB de beleidsrente voor het eerst met 0,25 procent, gevolgd door de Bank of England in augustus met hetzelfde percentage. De Fed volgde in september met 0,5 procent. In 2024 verlaagden de ECB en de Fed de rente met 1,0 procent, terwijl de BoE de rente verlaagde met 0,5 procent. De dalende rente was een steun voor financiële markten. De beleidsrente van Japan liet een tegenovergestelde beweging zien, met een verhoging naar 0,25 procent in juli, doordat de inflatie en economische groei een stijgende trend lieten zien.

Risicovolle beleggingscategorieën zoals high yield bedrijfsobligaties en staatsobligaties van opkomende landen presteerden beter dan veiligere staatsobligaties van ontwikkelde landen. Stijgende lange rentes drukten de rendementen van staatsobligaties. Bedrijfsobligaties presteerden beter door minder rentestijging voor kortere looptijden en dalende risico-opslagen, waarvan met name risicovollere high yield bedrijfsobligaties profiteerden.

Per saldo was het rendement van onze vastrentende portefeuille positief. Met een rendement van 7,2 procent

presteerde onze vastrentende portefeuille beter dan de benchmark (5,3 procent). Het positieve relatieve rendement is met name ontstaan door een positief relatief rendement binnen de categorie hypotheeklen. Het rendement op hypotheeklen was 6,4 procent, terwijl het benchmarkrendement, dat berekend wordt op basis van het rendement op staatsobligaties, 2,0 procent was. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat hypotheekrentes in 2024 licht daalden terwijl de rentes op staatsobligaties licht stegen.

Rendementsportefeuille – alternatieve beleggingen

De alternatieve beleggingen droegen in 2024 positief bij aan het rendement van de rendementsportefeuille. Het rendement van de alternatieve beleggingen bedroeg 12,8 procent. Dit was hoger dan het rendement van de benchmark (6,0 procent), die gebaseerd is op een vaste rendementsdoelstelling.

Binnen alternatieve beleggingen beleggen we in private equity en infrastructuur. Na een moeizame eerste helft van 2023, waarin de negatieve marktimpact uit 2022 doorwerkte op de waardering van deze niet-beursgenoteerde en illiquide categorie, was er in de tweede helft van 2023 al sprake van een herstel. Dit herstel zette zich in 2024 in sterke mate voort, gedreven door het al eerder ingezette herstel op de publieke aandelenmarkten.

Rendementsportefeuille – afdekking valuta

In 2024 was er sprake een sterke appreciatie van de US dollar ten opzichte van de euro, met circa 6 procent. De dollar steeg met name in het vierde kwartaal van 2024, rondom de verkiezing van president Trump, vanwege de verwachting dat rentes in de Verenigde Staten hoger blijven dan eerder gedacht. Ook de Britse pond steeg in 2024 ten opzichte van de euro (+5 procent), terwijl de Japanse yen in waarde daalde ten opzichte van de euro (-4 procent).

We dekten de blootstelling van de beleggingen aan de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond voor 50 procent af. Per saldo droeg de valuta-afdeckingsstrategie in 2024 negatief bij aan het rendement (-0,7 procent van de totale portefeuille).

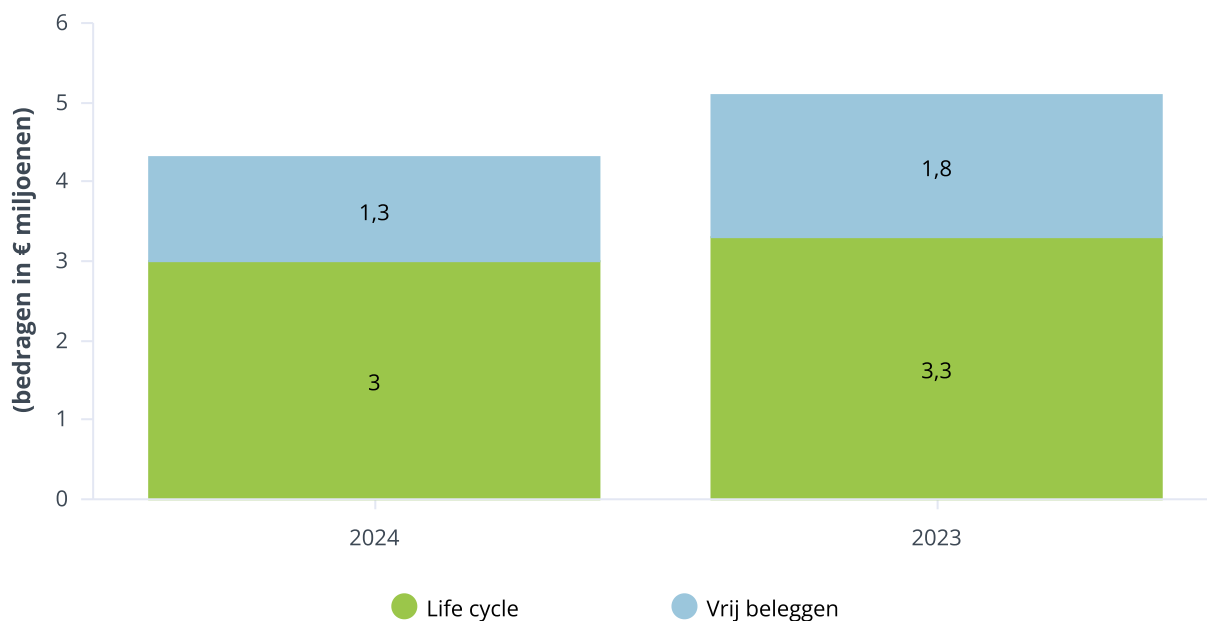
2.2 Beleggingsbeleid Individueel Pensioenbeleggen

Onze regeling Individueel Pensioenbeleggen (IPB) bestaat uit twee gesloten regelingen: een individuele bijspaarregeling en de VPL-regeling. Er vindt geen nieuwe premie-inleg plaats. Sinds 1 januari 2015 leggen deelnemers geen vrijwillige premie meer in. De werkgever betaalt sinds februari 2018 geen premie meer voor de VPL-regeling. Jaarlijks daalt het belegd vermogen, omdat er bij uitdiensttreding van de deelnemer (of bij pensionering of overlijden) het spaarkapitaal omgezet wordt in pensioen in de basisregeling.

2.2.1 Beleggingskeuze

Deelnemers aan IPB kunnen kiezen voor één van de twee Life Cycles (vast of doorbeleggen) of voor Vrij Beleggen. De beleggingsmix van de Life Cycles wordt minder risicovol als de pensioendatum dichterbij komt. Deelnemers die kiezen voor Vrij Beleggen nemen de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over. Zowel Vrij Beleggen als de Life Cycles bestaan uit een mix van verschillende beleggingsfondsen. Dit zijn fiscaal transparante beleggingsfondsen, op maat gemaakt voor pensioenfondsen om te kunnen profiteren van schaalvoordelen en fiscale faciliteiten. Het dividend en de terugvorderbare dividendbelasting komen ten goede aan de beleggingsfondsen.

Eind 2024 bedroeg het belegd vermogen in de Life Cycles en Vrij Beleggen ongeveer 4,3 miljoen euro (eind 2023: 5,2 miljoen euro). Hiervan was ongeveer 3 miljoen euro belegd in de Life Cycles (2023: 3,4 miljoen euro). In Vrij Beleggen was ongeveer 1,3 miljoen euro belegd (2023: 1,8 miljoen euro)

2.2.2. Samenstelling beleggingen

Aegon Investment Management (AIM) stelt het beleid vast voor de beleggingsfondsen waarin deelnemers aan de IPB-regeling beleggen. Dit gebeurt samen met een raad van participanten. Wij zitten daar ook in. We hebben invloed op het beleggingsbeleid van de beleggingsfondsen naar rato van ons belegd vermogen. De samenstelling van de beleggingsportefeuille van de Life Cycles verandert als de datum van pensionering nadert. Verhoudingsgewijs wordt dan meer belegd in langlopende staatsobligaties uit de Europese Monetaire Unie, zodat de rentegevoeligheid van de beleggingen beter aansluit bij de rentegevoeligheid van de inkoopfactoren bij het omzetten van de beleggingskapitalen in pensioenaanspraken

LIFE CYCLE VAST

Jaren tot pensionering	Leeftijd	Depot	Aandelen	Obligaties	Belegd per 31 december 2024 in €	Rendement	Belegd per 31 december 2023	Rendement
			%	%		%		%
20-27	40-47	B	75	25	97.500	12,9	151.900	16,7
15-19	48-52	C	65	35	172.800	11,3	168.400	15,4
13-14	53-54	D	55	45	114.000	9,7	102.100	14,1
11-12	55-56	E	45	55	207.700	8,2	162.900	12,9
9-10	57-58	F	35	65	100.000	6,6	137.600	11,7
7-8	59-60	G	25	75	137.000	5,1	142.700	10,5
5-6	61-62	H	15	85	207.400	2,6	573.400	9,1
3-4	63-64	I	10	90	788.600	1,4	965.900	8,4
1-2	65-66	J	5	95	986.500	0,2	933.500	7,7

LYFE CYCLE DOORBELEGGEN

Jaren tot pensionering	Leeftijd	Depot	Aandelen	Obligaties	Belegd per 31 december 2024 in €	Rendement	Belegd per 31 december 2023 in €	Rendement
			%	%			%	%
7-10	57-60	L	55	45	22.900	9,1	24.300	14,1
3-6	61-64	M	45	55	53.300	7,4	31.000	12,9
1-2	65-66	N	35	65	51.700	5,4	26.400	11

VRIJ BELEGGEN

Depot	Aandelen	Obligaties	Geldmarkt	Belegd per 31 december 2024 in €	Rendement	Belegd per 31 december 2023 in €	Rendement
	%	%	%		%		%
A	100	0	0	162.800	16,9	171.900	19,8
B	75	25	0	250.100	12,9	319.900	16,7
C	50	50	0	408.400	8,9	465.000	13,5
D	25	75	0	279.500	5,1	454.900	10,5
E	0	100	0	211.300	1,4	334.000	7,4

Door onttrekkingen en stortingen kunnen er beperkte rendementsverschillen zijn tussen de depots Life Cycle en Vrij Beleggen, terwijl ze dezelfde verhouding aandelen en obligaties hebben.

2.2.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Wij vinden het belangrijk dat het IPB-beleggingsbeleid rekening houdt met waarden en normen voor mensenrechten, arbeidsrechten en milieu. Door via AIM in beleggingsfondsen te participeren geven we invulling aan dit maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

In 2024 actualiseerde AIM de lijst met uitsluitingen van bedrijven. In 2024 stonden 2.564 bedrijven op de uitsluitingslijst (2023: 1.206 bedrijven, 2022: 1.207 bedrijven). De toename in het aantal uitsluitingen van bedrijven is deels toe te wijzen aan striktere standpunten ten aanzien van bedrijven die inkomsten halen uit de productie van thermische kolen en tabak. Aanvullend is een nieuw criterium opgenomen om de distributie en/of detailhandel van tabak uit te sluiten voor bedrijven met ten minste 10 procent van de omzet blootstelling aan deze sector.

Ook heeft AIM de uitsluitingscriteria voor staatsobligaties verder aangescherpt. De nieuwe criteria hebben betrekking op elke vorm van door de overheid uitgegeven schuld (bv. staatsobligaties) van landen die systematisch mensenrechten schenden of van een land waarvan de regering onderworpen is aan een wapenembargo van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de Verenigde Staten, de Europese Unie of een ander relevant multilateraal wapenembargo van kracht is. Er is verder sprake van uitsluitingen van landen en staats gerelateerde bedrijven die niet goed genoeg scoren op basis van de Corruption Perception Index en een scoringsmethodiek van Freedom House ten aanzien van mensenrechten.

3

Goed pensioen- fondsbestuur

Governance heeft voortdurend onze aandacht. Met 'governance' bedoelen we alles wat te maken heeft met (goed) bestuur. Denk aan transparantie en beheerst en integer handelen.

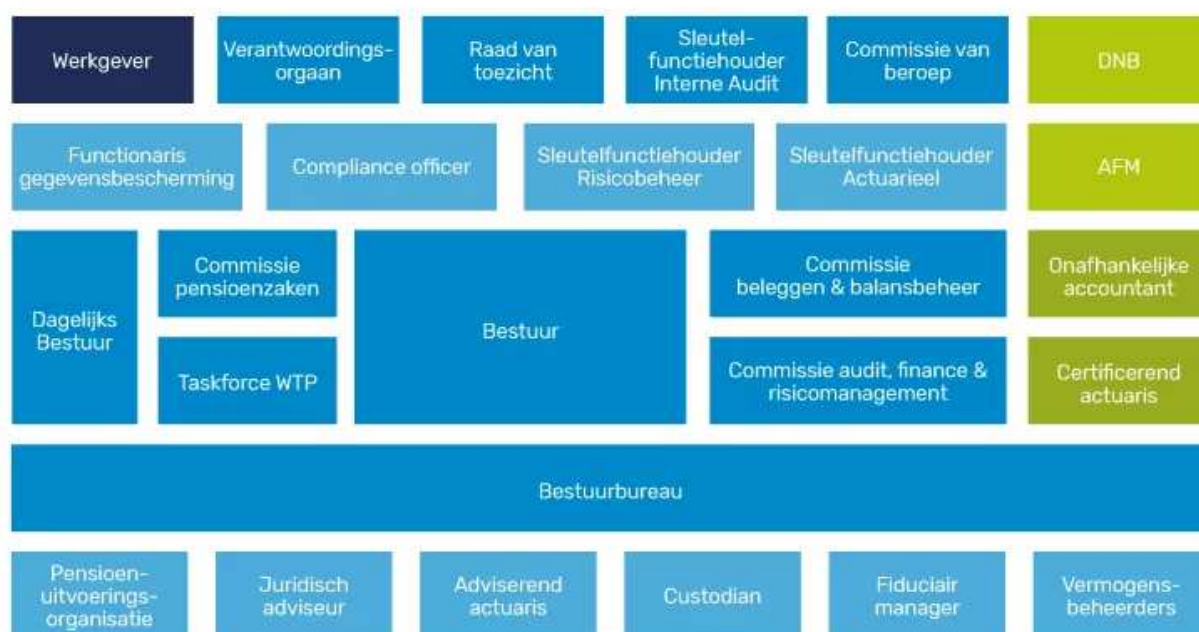
3.1 Governance

We streven naar een beheerste en integere bedrijfsvoering. Daar hebben we onze organisatie op ingericht. Onze governance kenmerkt zich door duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, waarbij we altijd handelen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving en ethische normen in onze sector. Met een heldere structuur voor toezicht en besluitvorming zorgen we voor een balans tussen de verschillende belangen van onze stakeholders.

3.1.1 De organisatiestructuur van Pensioenfonds UWV

Stichting Pensioenfonds UWV is het ondernemingspensioenfonds van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en is statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting werd op 1 januari 2003 opgericht en staat bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 34183728.

De afbeelding hieronder laat de organisatiestructuur van Pensioenfonds UWV zien. Er waren in 2024 geen veranderingen in de organisatiestructuur.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleid en de pensioenuitvoering. Het dagelijks bestuur, de drie commissies, de Taskforce Wtp en het bestuursbureau ondersteunen het bestuur. Het bestuursbureau heeft een regiefunctie. Het houdt contact met en toezicht op alle partijen die voor ons werken: onze pensioenuitvoeringsorganisatie, adviseurs, custodian, fiduciair manager en vermogensbeheerder. Op 31 december 2024 had het bestuursbureau 8 fte in dienst (2023: 8,8 fte).

De raad van toezicht voert het intern toezicht uit. In 2024 gaf de raad goedkeuring aan het jaarverslag 2023, het functieprofiel bestuur en de benoemingen van bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het verslag van de raad van toezicht is onderdeel van dit jaarverslag.

Het bestuur legt verantwoording af over (de uitvoering van) het beleid aan het verantwoordingsorgaan. In 2024 gaf het verantwoordingsorgaan aan het bestuur advies over de premie 2025, statuten, klachtenregeling en twee profielschetsen voor leden van de raad van toezicht. Het verslag van het verantwoordingsorgaan is onderdeel van

dit jaarverslag.

De Commissie van Beroep behandelt vervolklachten tussen het pensioenfonds en de deelnemers over de toepassing van het pensioenreglement. In 2024 zijn in totaal acht zaken door de Commissie van Beroep besproken. Daarnaast is één zaak direct, zonder klacht of beroep bij de commissie, voorgelegd aan de Kantonrechter in Amsterdam..

Daarnaast hebben we (onafhankelijke) functionarissen die ons beleid en de manier waarop we onze taken uitvoeren beoordelen en controleren. Dat zijn de compliance officer, de functionaris gegevensbescherming, de sleutelfunctiehouder risicomanagement, de sleutelfunctiehouder actuarieel en de sleutelfunctiehouder interne audit.

Tot slot hebben we een certificerend actuaris en een externe accountant. Deze zijn onafhankelijk. De actuariële verklaring van de certificerend actuaris en de controleverklaring van de externe accountant zijn onderdeel van dit jaarverslag.

Hoofdstuk 6 van onze Abtn beschrijft de samenstelling, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de fondsorganen. De Abtn staat op onze website. In bijlage I van het jaarverslag staat wie op 31 december 2024 in het bestuur, de commissies, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zaten.

3.1.2 Zelfevaluatie bestuur

Het bestuur evalueert elk jaar zijn eigen functioneren. Eens in de drie jaar gebeurt dat met externe begeleiding. Tijdens de zelfevaluatie staan de bestuursleden stil bij de manier waarop ze besturen. Ze besteden ook aandacht aan gedrag en cultuur. De uitkomsten van de zelfevaluatie gebruiken ze om de governance van het pensioenfonds te versterken.

In het derde kwartaal van 2024 vond de zelfevaluatie van het bestuur plaats met externe begeleiding. Het bestuur heeft tijdens de zelfevaluatie nadrukkelijk stilgestaan bij de implementatie van de Wet toekomst pensioenen. Dit betreft zowel de interne samenwerking binnen het bestuur als de samenwerking met andere betrokken partijen. Aan de bevindingen uit de zelfevaluatie geeft het bestuur in 2025 opvolging.

3.1.3 Integriteit

Het fonds heeft een gedragscode. Jaarlijks tekenen de bestuursleden en andere verbonden personen voor de naleving van de gedragscode. In 2024 is de gedragscode geëvalueerd vanuit het denkkader van ethisch leiderschap.

Daarnaast staat het bestuur jaarlijks stil bij het onderwerp integriteit. Dit gebeurt in een aparte integriteitsessie onder leiding van de compliance officer. In 2024 stond de integriteitsessie in het teken van de gedragscode, en de wijzigingen daarin die per 1 januari 2025 gelden.

3.1.4 Deskundigheid bestuur

Het bestuur heeft voortdurend aandacht voor de kennis en vaardigheden die nodig zijn om zijn taken goed te kunnen vervullen. De deskundigheidsmatrix maakt inzichtelijk op welke onderwerpen kennisontwikkeling nodig is. Net als in voorgaande jaren was in 2024 vermogensbeheer een belangrijk onderwerp. Aan iedere bestuursvergadering gaat een kennissessie vooraf. Dan worden vermogensbeheervraagstukken besproken die tijdens de vergadering aan bod komen. Daarnaast vonden in 2024 themasessies plaats over specifieke onderwerpen. Voorbeelden zijn de jaarlijks terugkerende integriteitsessie, themasessies over de Wet Toekomst Pensioenen en IT-risicomanagement (DORA).

3.1.5 HRM-beleid

We hebben een HRM-beleid (personeelsbeleid) om de geschiktheid van bestuursleden en de diversiteit en de continuïteit binnen het bestuur te waarborgen. Het HRM-beleid richt zich op het aantrekken en behouden van geschikte bestuursleden en op het bevorderen van hun deskundigheid. Het doel is een beheerste en integere bedrijfsvoering op de lange termijn. Het HRM-beleid past bij onze omvang, organisatie en werkzaamheden. We evalueren het beleid minimaal elke drie jaar. In 2024 vond de driejaarlijkse evaluatie van het HRM-beleid plaats, waarbij het beleid aangepast is aan de meest recente ontwikkelingen in de wet- en regelgeving.

3.1.6 Beloningsbeleid

In ons beloningsbeleid staat welke vergoeding de (externe) bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht voor hun werkzaamheden krijgen. Met ons beloningsbeleid willen we geschikte leden voor fondsorganen aantrekken en behouden. We hebben het beloningsbeleid zo ingericht dat we het integriteitsrisico goed kunnen beheersen. Het beloningsbeleid moedigt bijvoorbeeld niet aan om te grote risico's te nemen. Het beloningsbeleid staat op onze website.

We verstrekken geen leningen aan bestuurders. Ook zijn er geen vorderingen op (oud-)bestuurders.

3.1.7 Code Pensioenfondsen

Pensioenfondsen moeten laten zien dat ze de juiste dingen doen om goed te functioneren. Ook moeten ze uitleggen wat ze doen. De Code Pensioenfondsen helpt daarbij. De code stimuleert 'goed pensioenfondsbestuur' en beschrijft de breed gedragen algemene opvattingen in de pensioensector over wat 'goed pensioenfondsbestuur' inhoudt. Het fonds rapporteert over de governance aan de hand van deze normen.

In de code staan normen voor 'goed pensioenfondsbestuur'. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben deze normen samen gemaakt. De Code Pensioenfondsen heeft vijf thema's die elk zijn onderverdeeld in een aantal normen.

1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden.
2. Goed besturen.
3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen.
4. Verantwoording en inspraak organiseren.
5. Effectief functioneren van fondsorganen.

Het bestuur kijkt jaarlijks of het de principes en normen van de Code Pensioenfondsen goed naleeft. Als het nodig is, onderneemt het bestuur actie om de principes en de normen duidelijker en consequenter in het beleid en in het eigen handelen naar voren te laten komen. Per 1 januari 2024 is de herziene Code Pensioenfondsen van kracht geworden, waarmee de Code Pensioenfondsen uit 2018 is vervangen. Deze herziening vond plaats in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Diverse kernboodschappen uit de Wet toekomst pensioenen (Wtp), waaronder het centraal stellen van de deelnemer, zijn in de nieuwe code opgenomen. In dit jaarverslag rapporteert het fonds voor het eerst volgens de nieuwe richtlijnen.

De Code Pensioenfondsen hanteert het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Het belangrijkste is niet of het bestuur de code naar de letter uitvoert. Het gaat om hoe het bestuur met de intenties van de code omgaat. Er is dus ruimte om af te wijken van de normen. Maar dit moet weloverwogen gebeuren. Als een pensioenfonds redenen heeft om een norm niet na te leven, dan licht het bestuur van het pensioenfonds dit toe. Het fonds voldoet aan alle normen van de Code Pensioenfondsen.

De rapportagenormen uit de Code Pensioenfondsen

De code nodigt pensioenfondsen uitdrukkelijk uit om bij een aantal normen jaarlijks in verhalende (beschrijvende) zin te rapporteren over de naleving van die norm (dus ook bij naleving van die norm). In deze rapportage gaan pensioenfondsen in op de ervaringen die zij hebben bij het invullen van de norm en de inzichten die zij daarbij hebben opgedaan. Dit betreft de volgende normen:

- Norm 1: Missie, visie en strategie
- Norm 4: Kennen van voorkeuren van belanghebbenden

- Norm 34-35: Diversiteits- en inclusiebeleid

In de onderstaande verwijzingstabel wordt aangegeven in welke specifieke secties van het jaarverslag de relevante informatie of uitwerking van de normen te vinden is. Waar nodig wordt in deze paragraaf aanvullend toegelicht hoe het fonds de norm invult, zodat zowel de verwijzingen in het tabel als de aanvullende toelichting in de paragraaf duidelijk maken hoe het fonds invulling geeft aan de normen.

Rapportagenorm	Voldoen wij aan de norm?	Waar staat de toelichting
<i>Norm 1</i> <i>Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.</i>	Ja	De missie, visie en strategie van het fonds zijn beschreven in het onderdeel “Strategische thema’s van het fonds”. In het jaarverslag rapporteert het bestuur gedurende hoofdstuk 1 t/m 4 over de ontwikkelingen en ervaringen met betrekking tot de vier strategische thema’s. In paragraaf 2.1. van dit jaarverslag rapporteert het bestuur over het toegepaste beleggingsbeleid en het betrekken van de voorkeuren en belangen van betrokkenen daarbij. In paragraaf 3.3 rapporteert het bestuur over het risicoprofiel en de risicohouding van het fonds.
<i>Norm 4</i> <i>Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover jaarlijks in het bestuursverslag.</i>	Ja	Het fonds streeft ernaar deelnemers handelingsperspectief te bieden en een sterke relatie met hen op te bouwen. Het fonds onderneemt verschillende activiteiten, waaronder gerichte onderzoeken om de voorkeuren van belanghebbenden te leren kennen. In paragraaf 1.4 “Pensioencommunicatie” van dit jaarverslag rapporteert het bestuur ondermeer welke (deelnemers)onderzoeken en acties het fonds in 2024 heeft uitgevoerd ter bevordering van de dienstverlening, gericht op de pijlers: duidelijkheid, vertrouwen en handelingsperspectief voor deelnemers. In paragraaf 3.1.7. wordt toegelicht hoe het fonds de voorkeuren van belanghebbenden betreft bij het formuleren van strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten.
<i>Norm 34-35</i> <i>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit en inclusie, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid.</i> <i>Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.</i>	Ja	In paragraaf 3.1.7. Code Pensioenfonds van dit jaarverslag geeft het bestuur toelichting over het toegepaste beleid door het fonds, omtrent de samenstelling van de fondsorganen, alsmede de aanpak tot het vergroten of in stand houden van diversiteit en inclusie.

Norm 1: Missie, visie en strategie

“Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.”

Voor de ervaringen van het fonds met norm 1 wordt verwezen naar de secties van het jaarverslag, zoals opgegeven in bovenstaande tabel.

Norm 4: Kennen van voorkeuren van belanghebbenden

“Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover jaarlijks in het bestuursverslag.”

Het fonds verzamelt feedback en inzichten uit verschillende klantonderzoeken en panels, die een belangrijk uitgangspunt vormen bij het formuleren van strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten. Acties zoals kwantitatief en kwalitatief risicopreferentie-onderzoek, klanttevredenheidsonderzoeken en panels met actieven en gepensioneerden bieden waardevolle input die het fonds helpt de wensen en behoeften van de deelnemers in kaart te brengen. Deze gegevens worden mede gebruikt om het beleid af te stemmen, de risicohouding te bepalen en de communicatie met deelnemers verder te verbeteren.

Door de resultaten van deze inspraakmogelijkheden mee te nemen, wordt het beleid niet alleen afgestemd op de interne doelstellingen, maar ook op de verwachtingen van de deelnemers, wat bijdraagt aan een responsiever en effectiever beleid. Het fonds streeft uitsluitend ernaar deelnemers handelingsperspectief te bieden en een sterke relatie met hen op te bouwen. In paragraaf 1.4, getiteld "Pensioencommunicatie", wordt verdere toelichting gegeven.

Norm 34-35: Diversiteits- en inclusiebeleid

“Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waar onder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.”

“Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.”

Diversiteit binnen het bestuur van het fonds wordt nadrukkelijk nagestreefd vanuit de overtuiging dat deelname van personen met uiteenlopende achtergronden en verschillende vaardigheden zorgt voor een meervoudig perspectief in het bestuur, het toezicht en de verantwoording. Dit draagt bij aan de kwaliteit van het totale pensioenfondsbestuur. Tot slot wordt door middel van diversiteit in organen recht gedaan aan de representativiteit en herkenbaarheid van de belanghebbenden. Diversiteitsbeleid is daarmee een kernelement in de samenstelling van het bestuur en fondsorganen. Bij de opvolging in bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht wordt daarom rekening gehouden met diversiteit.

Voor de bezetting en de opvolging van het bestuur wordt gestreefd naar:

- Een goede mix van mannen en vrouwen.
- Een evenwichtige verdeling van leeftijden.
- Een verscheidenheid aan vaardigheden, sociaal-culturele achtergronden en zienswijzen.
- Een redelijke afspiegeling van de populatie van het fonds bij de samenstelling van het bestuur .

Teneinde bovenstaande ambitie te bereiken werkt het bestuur samen met diversiteitsnetwerken binnen UWV om de bekendheid van het pensioenfondsbestuur te vergroten. Daarnaast vormen diversiteitseisen een nadrukkelijk onderdeel van de profielschetsen bij vervangingsvraagstukken, met inachtneming van de huidige samenstelling van het bestuur.

Om de aandacht en bewustzijn voor diversiteit te behouden doet het bestuur het volgende:

- Het onderwerp diversiteit is een terugkerend onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur.
- Het bestuur heeft een portefeuillehouder diversiteit aangewezen. Deze bewaakt en coördineert de voortgang op activiteiten om diversiteit te bevorderen en rapporteert hierover aan het bestuur.

De samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan voldoet eind 2024 aan de normen 34-35 van de Code. Voor beide organen geldt dat ze bestaan uit personen van verschillend geslacht. In het bestuur is 1 lid jonger dan 40 jaar. In het VO is een 1 lid jonger dan 40 jaar.

3.1.8 Wijzigingen in het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan

Bestuur

In 2024 liep de eerste termijn af van de heer Lieman als bestuurslid namens de deelnemers. De heer Lieman werd benoemd voor een tweede termijn van vier jaar.

Daarnaast benoemde het bestuur de heer Burgers als plaatsvervangend lid namens deelnemers.

Tot slot heeft het bestuur drie voorgenomen benoemingen gedaan voor bestuurslid namens pensioengerechtigden per 1 juli 2025. Deze benoemingen zijn in 2024 voor het eerst gedaan op voordracht van de leden van het verantwoordingsorgaan namens pensioengerechtigden. In het verleden werden bestuursleden namens pensioengerechtigden benoemd na verkiezingen. De procedure hiervoor is in 2024 gewijzigd.

Verantwoordingsorgaan

Mevrouw Admiraal, mevrouw Quaedflieg en de heer Bos traden in 2024 af als leden van het Verantwoordingsorgaan. Op basis van de verkiezingsuitslag van de laatste verkiezingen voor het VO zijn de heer Wenting en mevrouw Milko benoemd in het Verantwoordingsorgaan. Op voordracht van de werkgever is mevrouw Donker benoemd in het Verantwoordingsorgaan.

Raad van Toezicht

In 2024 liep de eerste termijn af van de heer Oldenkamp als lid van de Raad van Toezicht. Hij stelde zich niet beschikbaar voor een tweede termijn. Voor de vacature heeft het bestuur Kim Haasbroek benoemd als lid van de Raad van Toezicht.

Eind 2024 heeft de heer Breek laten weten zijn functie als lid van de Raad van Toezicht per 1 januari 2025 neer te leggen. De werving van een vervanger is in 2024 gestart en in april 2025 is een geschikte vervanger gevonden.

Diversiteit

Het bestuur streeft naar ten minste één man en één vrouw en één lid jonger dan 40 jaar in het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft een groeiambitie op het gebied van diversiteit dat is vastgelegd in het diversiteitsbeleid van het pensioenfonds. De tabel hieronder geeft een overzicht van de diversiteit van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan op 31 december 2024. We telden ook de plaatsvervangers mee.

Orgaan	Geslacht		Leeftijd	
	Man	Vrouw	< 40 jaar	> 40 jaar
Bestuur	11	2	1	12
Raad van toezicht	1	2	0	3
Verantwoordingsorgaan	5	6	1	10

In bijlage 1 staat een overzicht van de samenstelling van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan op 31 december 2024.

3.1.9 Naleving van de Algemene verordening gegevensbescherming

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geldt sinds 2018. De AVG wijst pensioenfondsen aan als ‘verwerkingsverantwoordelijke’ van persoonsgegevens. Als verwerkingsverantwoordelijke moeten we expliciet kunnen aantonen dat we voldoen aan de eisen van de AVG.

Sinds 1 januari 2020 is de gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen van kracht en vanaf 2023 geldt een nieuwe versie van deze gedragslijn. Deze gedragslijn beschrijft de eisen van de AVG voor pensioenfondsen. Een functionaris gegevensbescherming adviseert het bestuur en houdt toezicht op de uitvoering van de gedragslijn. Ook de externe partijen die gegevens voor ons verwerken, moeten zich aan de gedragslijn houden. Daarom hebben we met elk van deze externe partijen een verwerkingsovereenkomst. Het bestuur moet elk jaar verklaren dat we ons aan de gedragslijn houden. In 2024 voldeden we aan de gedragslijn.

In 2024 voerden we de volgende activiteiten en beheersmaatregelen uit:

- We beoordeelden de gedragscode en de Sharepoint omgeving van het fonds.
- We beoordeelden het register van verwerkingen en de privacy verklaring.
- We beoordeelden de inzet van postcodebestanden voor communicatie door de vakbonden met onze deelnemers.
- We beoordeelden een aantal nieuwe/gewijzigde onder uitbestedingen van TKP.
- We constateerden dat zich bij TKP in 2024 één meldenswaardig datalek heeft voorgedaan. Dit datalek is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
- Naar aanleiding van onze adviezen is de cookie consent op de website van het Pensioenfonds UWV aangepast.

3.1.10 Extern toezicht en controle

DNB

Naast de gewone, jaarlijks terugkerende uitvragen vonden in 2024 geen (doorlopende) onderzoeken van DNB plaats.

Waarschuwingen, dwangsommen, aanwijzingen, boetes

In 2024 kregen we geen waarschuwingen of aanwijzingen van DNB. DNB legde ons ook geen dwangsommen of boetes op. Er werd geen bewindvoerder aangesteld. De bevoegdheidsuitoefening van onze organen was niet gebonden aan toestemming van DNB.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM legde in 2024 geen toezichtsmaatregelen aan ons op.

3.2 Uitbesteden

We besteden onze operationele werkzaamheden zoveel mogelijk uit aan gespecialiseerde externe partijen en uitvoeringsorganisaties. Met goede beheersmaatregelen voorkomen we dat we te afhankelijk van deze uitvoeringsorganisaties zijn of worden.

In 2024 wijzigden de werkzaamheden die we uitbesteden niet.

3.2.1 Uitbesteding vermogensbeheer

Fiduciair management

Van Lanschot Kempen (VLK) is onze fiduciair manager. De fiduciair manager houdt namens ons toezicht op de beleggingsmandaten en beleggingsfondsen van onze externe vermogensbeheerders. Ook adviseert de fiduciair manager het bestuur over het (strategisch) beleggingsbeleid, de portefeuillesamenstelling, het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen en de selectie en evaluatie van externe vermogensbeheerders. De fiduciair manager treedt op als coördinerend vermogensbeheerder bij de uitvoering van het beleggingsbeleid door de externe vermogensbeheerders. De fiduciair manager is zowel beheerder van de totale beleggingsportefeuille als eerstelijns risicomanager. In deze rol is de fiduciair manager ook verantwoordelijk voor de monitoring en rapportage van de activiteiten van de externe vermogensbeheerders.

Manager derivatenportefeuilles

Cardano is manager van onze derivatenportefeuilles. Deze gebruiken we voor de afdekking van het renterisico en het valutarisico. In de derivatenportefeuille zet Cardano ook kredietwaardige staatsobligaties in, om het renterisico af te dekken. In 2024 werd Cardano overgenomen door Mercer. Als onderdeel van een organisatie met schaalgrootte geeft dat extra ondersteuning in de dienstverlening in de toekomst.

Custody en onafhankelijke administratie beleggingen

Bank of New York (BNY) is onze bewaarbank (custodian), beleggingsadministrateur en onderpandmanager. Daarnaast is BNY verantwoordelijk voor de onafhankelijke performanceberekening en de onafhankelijke monitoring van beleggingsrestricties.

3.2.2 Uitbesteding pensioenuitvoering

TKP Pensioen voert onze pensioenadministratie, financiële administratie en pensioencommunicatie uit. We maakten afspraken over het niveau van de dienstverlening voorafgaand aan en tijdens de transitieperiode naar de nieuwe pensioenregeling in het kader van de Wtp.

Willis Towers Watson (WTW) is de actuariële en pensioenjuridisch adviseur van het pensioenfonds.

3.3 Risicobeheer

Deze paragraaf beschrijft ons risicobeheer. We geven aan welke risico's we identificeren en welke beheersmaatregelen we treffen. In hoofdstuk 3.3.4 laten we zien hoe effectief deze beheersmaatregelen in 2024 waren.

3.3.1 Ons risicomanagementsysteem

Integraal risicomangement (IRM) is een continu proces dat we op vaste momenten evalueren om het verder te kunnen verbeteren.

IRM maakt inzichtelijk of onze strategie, ons beleid, onze activiteiten, onze interne processen en onze interactie met de buitenwereld tot risico's en/of gemiste kansen leiden. Het geeft ons ook inzicht in de mate waarin we deze risico's en kansen zien en beheersen.

Hoofdstuk 7 van onze Abtn beschrijft ons IRM: onze doelstellingen en uitgangspunten, onze risicohouding, ons IRM-proces en ons governance-model, tezamen met onze belangrijkste beheersmaatregelen per risicogebied. De Abtn staat op onze website.

3.3.2 Ons risicoprofiel

Ons belangrijkste doel is een zo goed mogelijk pensioenresultaat halen voor de deelnemers, met de ambitie om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. Om dit doel te bereiken, neemt het bestuur weloverwogen risico's. De risico's die het bereiken van dit doel kunnen belemmeren, willen we beheersen. Daar is ons risicoprofiel op gericht.

Eind 2024 besloten we de manier waarop we ons renterisico beheersen aan te passen. In paragraaf 2.1.2 lichten we dit toe.

Eind 2024 was de actuele financiële situatie, gemeten in dekkingsgraad, solide. Dit maakte het mogelijk om te besluiten dat per 1 januari 2025 de pensioenen voor zowel de gepensioneerden en de gewezen deelnemers als de actieve deelnemers geïndexeerd kon worden conform de maatstaven vastgelegd in het pensioenreglement.

3.3.3 Onze risicohouding

De risicohouding is de mate waarin we bereid zijn om risico's te lopen om onze doelen te bereiken. Hoeveel risico we kunnen lopen is ook afhankelijk van de kenmerken van ons pensioenfonds.

Onze risicohouding bestaat uit drie onderdelen:

1. Kwalitatieve uitgangspunten;
2. Kwantitatieve uitgangspunten op korte termijn (uitgedrukt in het vereist eigen vermogen);
3. Kwantitatieve uitgangspunten op lange termijn (uitgedrukt in het pensioenresultaat en de ondergrenzen van de haalbaarheidstoets).

Kwalitatieve uitgangspunten

Het bestuur heeft samen met de cao-partijen de beleidsuitgangspunten voor de uitvoering van de pensioenregeling in kaart gebracht. Deze beleidsuitgangspunten zijn de kwalitatieve uitgangspunten voor onze risicohouding. Het zijn ook de belangrijkste uitgangspunten voor beleidswijzigingen.

De kwalitatieve beleidsuitgangspunten zijn:

- De premie moet stabiel zijn.
- Het opbouwpercentage moet zo hoog mogelijk zijn.
- Bij de afweging tussen opbouwpercentage en toeslag gaat – binnen redelijke grenzen – het opbouwpercentage voor.
- We streven naar toeslag verlenen en financieren dit uit rendementen.
- Verlagingen van nominale pensioenaanspraken en -rechten zijn acceptabel als ze nodig zijn om de langetermijndoelstellingen te halen.

Kwantitatieve uitgangspunten

Het risico op de korte termijn komt tot uitdrukking in de hoogte van de vereiste dekkingsgraad. Onze vereiste dekkingsgraad is 115,5 procent.

Het risico op de lange termijn komt tot uitdrukking in het pensioenresultaat en de ondergrenzen van de haalbaarheidstoets. We voeren de haalbaarheidstoets elk jaar uit, volgens de wettelijke voorschriften en parameters van DNB. We baseren de haalbaarheidstoets op de pensioenregeling volgens de cao en op onze eigen doelen en uitgangspunten. Het pensioenresultaat bepalen we volgens de voorgeschreven methode en stemmen we af met de cao-partijen. Daarnaast bepaalt het bestuur een kwantitatieve ondergrens die past bij onze risicohouding.

De peildatum voor de haalbaarheidstoets 2024 was 1 januari 2024. De uitkomsten waren:

Uitkomsten van de haalbaarheidstoets	Grens	2024	2023	2022
	%	%	%	%
Verwacht pensioenresultaat vanuit de actuele dekkingsgraad	Minimaal 85	96	98	100
Spreiding tussen verwacht pensioenresultaat en het pensioenresultaat in een slechtweerscenario vanuit de actuele dekkingsgraad	Maximaal 30	30	22	30

De verschillen tussen het verwachte pensioenresultaat van de haalbaarheidstoets van 2024 ten opzichte van 2023 komen door:

1. De actualisering van het startbestand naar eind 2023 (+ 0,9 procent).
2. De daling van de dekkingsgraad eind 2024 ten opzichte van eind 2023 (-0,5 procent).
3. De actualisering van de DNB-scenarioset (-2,4 procent).
4. Update modellering (+2,4 procent)
5. Update beleid: aanpassing rentestaffel in 2023 geldend in 2024 (-2,4 procent).

De haalbaarheidstoets gaat altijd uit van de veronderstelling dat de pensioenregeling vanaf het moment van toetsen de volgende zestig jaar van kracht blijft. Het 'verwachte pensioenresultaat' geeft een beeld van het pensioenresultaat ten opzichte van een volledig geïndexeerd pensioen. Een pensioenresultaat van 100 procent betekent volledig koopkrachtbehoud. Aan de deelnemers van het fonds is geen volledig koopkrachtbehoud toegezegd.

3.3.4 Risicobeoordeling

We voeren een risicoanalyse uit om de risico's te beoordelen. Dat doen we op een integrale manier. In de risicobeoordeling beschrijven we elk risico samen met de beheersmaatregelen die tot een acceptabel restrisico leiden. We behandelen eerst de financiële risico's en vervolgens de niet-financiële risico's. De risicobeoordeling staat hieronder toegelicht.

Marktrisico

Het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen de portefeuille. Hieronder vallen naast de veranderingen van marktprijzen en rente onder meer de schommelingen van de marktprijzen en het concentratie- en correlatierisico.

Risicobeleid

Het pensioenfonds is zich ervan bewust dat het voor het realiseren van de doelstellingen nodig is om beleggingsrisico's in de portefeuille op te nemen. Met name via de zakelijke waarden in de rendementsportefeuille wordt gestreefd naar het behalen van een additioneel rendement. Hierdoor wordt, binnen het gewenste risicoprofiel, marktrisico in de portefeuille geïntroduceerd.

Beheersmaatregelen

Het pensioenfonds beperkt dit marktrisico door grenzen te stellen aan het risicobudget op totaalniveau en per beleggingscategorie binnen de rendementsportefeuille bandbreedtes te benoemen. Deze risico-budgetten zijn vastgelegd in het beleggingsplan en het strategisch beleggingsbeleid. Ook zijn risicomaatstaven gedefinieerd. Aan de hand van investmentcases wordt periodiek geëvalueerd of investment categorieën (nog) passend zijn voor het pensioenfonds.

Monitoring & rapportage

Het pensioenfonds monitort de strategische bandbreedtes en risicomaatstaven op basis van rapportage door de fiduciair manager. De gebruikte risicomaatstaven zijn de tracking error van de beleggingen versus de verplichtingen en de Conditional Value at Risk (CVaR).

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

Waar nodig herbalanceren we beleggingen periodiek om binnen de strategische bandbreedtes te blijven. Gedurende 2024 werden de bandbreedtes (risicobudgetten) voor de diverse investeringscategorieën niet overschreden. De investmentcases die het bestuur conform de planning besprak, gaven geen aanleiding tot materiële aanpassing van de beleggingsmix.

Renterisico

Het risico dat rente fluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Risicobeleid

Ter bescherming van nominale pensioenaanspraken wordt het renterisico van het pensioenfonds met een combinatie van obligaties en derivaten voor een belangrijk deel afgedekt. Hierbij is binnen de ALM-studie van 2023 onderzocht wat de gewenste verhouding is tussen kans en mate van verlagen van aanspraken en toeslag.

Beheersmaatregelen

Het pensioenfonds hanteerde in 2024 een dynamische rentestaffel die afhankelijk is van de hoogte van de rente. Bij de renteafdekking wordt een bandbreedte van maximaal 3 procentpunt afwijking gehanteerd. Bij een stijgende rente wordt de norm voor de rente-afdekking verhoogd. Bij een dalende rente wordt de renteafdekking verlaagd. De renteafdekking kan niet lager worden dan 50 procent van de totale rentegevoeligheid van de verplichtingen op basis van de toezichtscurve. Vanaf 31 januari 2025 zal het fonds overgaan op een statische afdekking van 85 procent van de verplichtingen om de transitierisico's richting WTP te beperken.

Monitoring & rapportage

Het pensioenfonds monitort ten minste maandelijks de uitvoering. De fiduciair manager monitort de renteafdekking en renteniveaus continu en rapporteert tenminste maandelijks over de renteafdekking.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

De feitelijke renteafdekking per 31 december 2024 was 74,2 procent en bevond zich daarmee binnen de bandbreedte (69,5-75,5 procent).

Kredietrisico

Het risico dat een debiteur of tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen -waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen, effectengaranties, derivaten, ontvangen garanties- niet nakomt.

Risicobeleid

Het kredietrisico is op te splitsen in het risico dat besloten ligt in de beleggingen (de kwaliteit van de uitgevende instelling) en de mate waarin tegenpartijen van financiële transacties, zoals OTC-derivaten, niet aan hun verplichtingen zullen voldoen. Binnen de rendementsportefeuille wordt (buiten de derivatenportefeuille) bewust kredietrisico gelopen in de overtuiging dat dit op de lange termijn rendement (de risicopremie) oplevert. De verhouding tussen verwachte opbrengst en het risico van dit type beleggingen draagt sterk bij aan het totale gewenste risico-/rendementsprofiel van het pensioenfonds.

Beheersmaatregelen

Het kredietrisico wordt beheerst door strikte eisen te stellen aan de kredietkwaliteit van de landen, ondernemingen en hypotheke waar in wordt belegd. Ook worden eisen gesteld aan de maximale exposure aan een land of onderneming om daarmee het concentratierisico te beperken. Tegenpartijrisico's ontstaan bij beleggingen in derivaten en liquiditeiten. Het pensioenfonds hanteert een tegenpartijbeleid dat gebaseerd is op strenge selectie van tegenpartijen (minimale ratingeisen), spreiding en prudent onderpandbeheer (uitwisseling van onderpand).

Monitoring & rapportage

De fiduciair manager bewaakt het kredietrisico continu en rapporteert daarover op maandbasis. Op dagbasis vindt, indien nodig, uitwisseling plaats van onderpand door de onderpandmanager. De beoordeling hiervan vindt plaats door de fiduciair manager. In geval van een afwaardering van een tegenpartij worden additionele zekerheden gevraagd. Op maandbasis wordt gerapporteerd over de tegenpartijen met wie derivaten zijn afgesloten, de omvang van de blootstelling naar iedere tegenpartij en de rating van de tegenpartijen.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 zijn de beheersmaatregelen kredietrisico uiterst effectief geweest. De grootste kredietrisico's binnen de matchingportefeuille zijn het gehele jaar binnen de normen gebleven en aan alle onderpandseisen is ruimschoots voldaan. De concentratierisico's binnen de rendementsportefeuille worden doorlopend gemonitord en ook daar hebben geen incidenten plaatsgevonden.

Valutarisico

Het risico dat de waarde (omgerekend naar euro) van de beleggingen in vreemde valuta daalt als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

Risicobeleid

Het pensioenfonds is van mening dat wisselkoersontwikkelingen niet voorspelbaar zijn. Niettemin geeft het bestuur de voorkeur aan een zekere mate van open valuta-positie in de portefeuille:

- Enig valutarisico kan diversificerend werken.
- Onderliggende bedrijven kennen vaak allerlei valuta-blootstellingen via de herkomst van hun omzet.
- De status van de USD als 'reserve currency' betekent dat de USD kan stijgen in tijden van crisis.

Binnen de rendementsportefeuille wordt het USD-, GBP- en JPY-risico voor 50 procent afgedekt, behalve in de categorie Private Markets waarbinnen 80 procent van het valutarisico wordt afgedekt. Andere valutaposities worden niet afgedekt.

Beheersmaatregelen

Voor de afdekking van USD, GBP en JPY binnen de rendementsportefeuille wordt een bandbreedte gehanteerd van minimaal 47 procent en maximaal 53 procent. Voor Private Markets geldt een bandbreedte van 75 tot 100 procent.

Monitoring & rapportage

De fiduciair manager bewaakt op dagbasis of de afdekking van het valutarisico binnen de bandbreedtes blijft. Op maandbasis wordt over de effectiviteit van de valuta-afdekking gerapporteerd. Aanvullend monitort de custodian de afdekking van het valutarisico. Bij afwijkingen (buiten bandbreedte) wordt een incident gerapporteerd.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

De afdekkingspercentages van de verschillende valuta lagen per 31 december 2024 binnen de gestelde bandbreedtes. In 2024 constateerden we geen materiële afwijkingen.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat beleggingen niet en/of niet tijdig tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hier om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities.

Risicobeleid

Het bestuur is ervan overtuigd dat alternatieve, minder liquide beleggingen op lange termijn een extra rendement kunnen opleveren (illiquiditeitspremie). Deze beleggingen kunnen niet binnen een paar maanden tegen acceptabele marktprijzen verkocht worden als dit nodig is. Binnen de totale portefeuille bestaat 27,7 procent uit niet-liquide beleggingen, te weten vastgoed, private markets en hypotheek. De overige beleggingen zijn liquide tot zeer liquide. De spreiding naar illiquide beleggingen bevindt zich onder het maximum van 30 procent.

Beheersmaatregelen

Ter beheersing van het liquiditeitsrisico is een signaleringsniveau vastgesteld. Boven het signaleringsniveau worden geen maatregelen genomen. Indien de liquiditeiten onder het signaleringsniveau (dreigen te) komen, is een serie van maatregelen vastgelegd die het pensioenfonds kan inzetten.

Monitoring & rapportage

De fiduciair manager bewaakt de ontwikkelingen van de liquiditeitsbehoefte ten opzichte van het signaleringsniveau en rapporteert hierover maandelijks aan het pensioenfonds. Onderdeel van de bewaking is een liquiditeitsstresstest met betrekking tot de derivatenportefeuille. Op kwartaalbasis wordt de spreiding naar de illiquide beleggingscategorieën beoordeeld, waaronder de gezondheid van de beheerders van deze beleggingen.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 lagen de beschikbare liquiditeiten ruim boven het signaleringsniveau. De repofaciliteit (terugkoopovereenkomst) borgt de beheersing van het liquiditeitsrisico.

Inflatierisico

Het risico dat inflatie de waarde van de verplichtingen aantast in termen van koopkracht.

Risicobeleid

(Gedeeltelijk) toeslag verlenen mag pas als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de wettelijke ondergrens voor toeslagverlening onder FTK-regime. De regelgever heeft echter via AMvB uitgebreidere mogelijkheden gecreëerd om toeslag te verlenen. Het pensioenfonds heeft hier in 2024 gebruik van gemaakt. De toeslag is verleend onder het FTK-regime.

Beheersmaatregelen

Zolang de beleidsdekkingsgraad boven deze ondergrens in het FTK-regime ligt, zet het pensioenfonds geen aanvullende beheersmaatregelen in om het inflatierisico te beheersen.

Monitoring & rapportage

Maandelijks rapporteert het pensioenfonds over de beleidsdekkingsgraad..

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

Het bestuur zag geen aanleiding voor specifieke actie. De financiële situatie van het pensioenfonds maakte het mogelijk om toeslag te verlenen aan alle deelnemers per 1 januari 2025 en aan de actieve deelnemers per 1 januari 2024.

Concentratierisico

Het risico dat de waarde van de beleggingsportefeuille sterk afhankelijk is van één soort belegging.

Risicobeleid

Door spreiding van beleggingen (land, sector, onderneming, beleggingscategorie, tegenpartij) binnen de beleggingsportefeuille wordt het concentratierisico gemitigeerd.

Beheersmaatregelen

Binnen de beleggingsportefeuille is in beperkte mate sprake van concentratierisico door een brede spreiding over beleggingscategorieën. Deze beleggingscategorieën worden meestal ingevuld met meerdere beleggingsfondsen of mandaten. Deze beleggingsfondsen of mandaten beleggen vervolgens weer in een groot aantal individuele instrumenten. Daarnaast zijn restricties met tegenpartijen vastgesteld.

Monitoring & rapportage

Het pensioenfonds beoordeelt per kwartaal de mate van spreiding binnen de beleggingsportefeuille door de sector- en landenallocatie en tien grootste posities van aandelen en vastrentende waarden te analyseren. De custodian monitort continu of aan de restricties met tegenpartijen wordt voldaan.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

Het concentratierisico is met name van belang in de matchingportefeuille als gevolg van het gebruik van staatsobligaties van een zeer beperkt aantal Europese landen. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van zowel swaps als staatsobligaties. Het concentratierisico wordt beperkt door spreiding aan te brengen in de instrumenten die gebruikt worden in de matchingportefeuille (de verdeling tussen staatsobligaties en swaps). Het bestuur concludeerde dat er geen sprake is van bijzondere concentraties in de beleggingsportefeuille.

Verzekeringstechnischrisico

Het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten, als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen, bij de ontwikkeling en premiestelling van het product.

Risicobeleid

Het pensioenfonds streeft door het tijdig actualiseren van de actuariële uitgangspunten (actuele waarde) om het verzekeringstechnisch risico te minimaliseren. Het betreft met name de uitgangspunten voor langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Beheersmaatregelen

Het bestuur beheerst deze risico's door bij de premievaststelling en bepaling van de technische voorziening uit te gaan van actuele sterftetafels en prudente (actuariële) aannames en analyses. Periodiek worden de actuariële uitgangspunten beoordeeld en waar nodig geactualiseerd. Wanneer dit gebeurt, is vastgelegd in beleid (Abtn). Het bestuur wordt hierin bijgestaan door de adviserend actuaris van het pensioenfonds. Daarnaast worden de gehanteerde actuariële uitgangspunten jaarlijks getoetst door een onafhankelijke actuaris. Ieder kwartaal spreekt de sleutelfunctiehouder actuariel zich uit in zijn rapportage over de ontwikkelingen betreffende technische voorzieningen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico is bescheiden ten opzichte van de totale omvang van de voorzieningen en wordt daarom niet herverzekerd.

Monitoring & rapportage

Jaarlijkse analyse van de actuariële uitgangspunten in de bestuurlijke cyclus. De gehanteerde actuariële uitgangspunten worden getoetst door een certificerend actuaaris en komen naar voren in de rapportage van de certificerend actuaaris. Ook beoordeelt de actuariële functiehouder, op kwartaalbasis, de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de pensioenverplichting.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 evalueerden we de uitgangspunten van de kostenvoorziening. Het bestuur besloot de kostenvoorziening in lijn met marktontwikkelingen te verhogen. De tarieven, premies en gehanteerde actuariële sterftetafels pasten we conform beleid aan.

Omgevingsrisico

Het risico als gevolg van externe veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Maar ook draagvlakvermindering als gevolg van niet-begrijpelijke communicatie of een dreigende verlaging van aanspraken.

Risicobeleid

Voor het pensioenfonds zijn met name de volgende aandachtsgebieden (intern en extern) van belang:

- De continuïteit van de werkgever en de ontwikkeling van het aantal (actieve) deelnemers;
- De financiële positie van het pensioenfonds;
- Helder verwachtingsmanagement naar stakeholders;
- Wet toekomst pensioenen;
- Ontwikkelingen binnen de pensioensector.

Beheersmaatregelen

Jaarlijks voert het bestuur een strategische risicoanalyse uit, mede aan de hand van een SWOT-analyse. Op basis van de risicoanalyse stelt het bestuur een jaarprogramma op met activiteiten (maatregelen) die invulling geven aan de beheersing van de belangrijkste aandachtspunten. Al enige jaren is als belangrijkste omgevingsrisico de implementatie van de Wtp aangemerkt. Voor het programma Wet toekomst pensioenen is een Wtp-officer aangesteld.

Monitoring & rapportage

Het bestuur volgt de voortgang van projecten (maatregelen) tijdens de bestuursvergaderingen met (tussentijdse) rapportages. Tijdens de jaarlijkse strategiesessie wordt beoordeeld of bijsturing nodig is.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

Het jaarprogramma voor 2024 stond grotendeels in het teken van de voorbereidingen op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen. Cao-partijen hebben eind 2024 formeel middels een transitieplan aangegeven dat de toekomstige pensioenregeling dient te bestaan uit een solidaire regeling met 'invaren'. Dit geeft richting aan onze voorbereidingen op de overgang naar een nieuwe pensioenregeling. Per 1 juli 2023 is de Wtp van kracht geworden. De uiterste implementatiedatum is 1 januari 2028. We hebben een planning opgesteld die voorziet in tijdige implementatie.

Operationeel risico (intern)

Het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Hieronder vallen onder meer kosten, fraudegevoeligheid, IT-structuren en administratieve verwerking.

Risicobeleid

Het pensioenfonds beoordeelt de risico's die samenhangen met de interne organisatie, fiatteringsbevoegdheden, personeel, kostenbeheersing en overige zaken. Omdat de dagelijkse operationele werkzaamheden van het pensioenfonds grotendeels zijn uitbesteed, vormt het operationele risico ook een belangrijk onderdeel van het uitbestedingsrisico (zie uitbestedingsrisico).

Beheersmaatregelen

Het bestuur analyseert voortdurend in het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering de interne organisatie en de toereikendheid van de beheersingsmaatregelen om risico's te minimaliseren. Externe toetsing vindt plaats door de externe accountant.

Monitoring & rapportage

Over het operationele risico wordt op kwartaalbasis gerapporteerd aan het bestuur.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

De rollen, taken en daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden van de al bestaande en nieuwe (sleutel)functies zijn formeel vastgelegd in het IRM-beleid (zie hoofdstuk 3 van het IRM-beleid).

Uitbestedingsrisico

Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Risicobeleid

Uitbestedingspartijen dienen te handelen volgens de gemaakte afspraken, in het belang van de deelnemers en de pensioengerechtigden.

Beheersmaatregelen

Het bestuur heeft een uitbestedingsbeleid. De uitbestedingsrichtlijnen, zoals opgenomen in de Pensioenwet, zijn hierbij in acht genomen. De afspraken met uitbestedingspartijen staan onder meer in de uitbestedingsovereenkomsten en service level agreements (SLA's). Alle overeenkomsten toetst het bestuur aan het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds. In een 'uitbestedingskalender' is de periodiciteit van de evaluatieactiviteiten vastgelegd.

Monitoring & rapportage

Het bestuursbureau houdt dagelijks toezicht op de uitbestede activiteiten en heeft veelvuldig overleg met de uitbestedingspartijen. De uitbestedingspartijen worden op kwartaalbasis beoordeeld op de volgende onderdelen: uitvoering, accountmanagement, aanvullende dienstverlening en advisering, samenwerking, organisatie en incidenten. De uit de beoordeling naar voren komende vragen en bevindingen worden met de uitbestedingspartijen besproken. In deze overleggen wordt uitvoerig stilgestaan bij de kwaliteit en de resultaten van de uitbestede dienstverlening. De uitkomsten worden gerapporteerd aan het bestuur. Er wordt daarnaast gebruikgemaakt van onafhankelijke informatie (goedkeurende verklaringen bij jaarrekeningen, ISAE 3402 verklaringen of gelijkwaardige verklaringen) van bijvoorbeeld een accountant van de uitbestedingspartijen over de werking van de organisatie en de juistheid van de verstrekte informatie. Ook maakt het pensioenfonds gebruik van de mogelijkheid van gerichte controle-onderzoeken uitgevoerd door de accountant.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 werden de risicorapportages van onze kernuitbestedingspartijen op ons verzoek uitgebreid en verbeterd wat betreft de informatieverstrekking over de beheersing van IT- en cyberrisico's. In 2024 waren er geen materiële bevindingen die tot directe bijsturing van de uitbestedingspartijen hebben geleid. Het bestuursbureau pakte aandachtspunten op en handelde deze af. Het bestuur werd geïnformeerd over de voortgang.

IT-risico

Het risico dat bedrijfsprocessen, informatievoorziening en gegevens, bij het pensioenfonds of bij derden aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed, onvoldoende beveiligd zijn, dan wel onvoldoende integer of operationeel ondersteund worden door de IT-omgeving, met mogelijk reputatieschade of financiële schade tot gevolg

Risicobeleid

Alle kernprocessen van het pensioenfonds zijn uitbesteed. Het IT-risico van het pensioenfonds ligt dan ook vooral extern. Om (uitbestede) IT-risico's te identificeren, worden de bedreigingen vanuit diverse perspectieven beschouwd, zoals:

- Bedreigingen met betrekking tot tijdigheid, juistheid en volledigheid van verwerking van gegevens.
- Bedreigingen als gevolg van het toegenomen belang van IT binnen het maatschappelijk verkeer én de toename van de complexiteit van IT voor de bedrijfsvoering, zoals cybercrime, cloud computing en beperkte aanpasbaarheid van (oudere) IT-systemen (legacy).
- Bedreigingen die kunnen leiden tot financiële schade bij deelnemers en/of reputatieschade voor het pensioenfonds.

Beheersmaatregelen

Overeenkomsten met uitbestedingspartijen, ISAE 3402 of SOCI-rapportages, niet- financiële risicorapportages, incidentenbeleid. Vanwege de toenemende risico's met betrekking tot cybersecurity en het veranderende speelveld binnen de IT-omgeving (zoals systeem-aanpassingen, onderuitbestedingen, het gebruik van cloudoplossingen en het gebruik van Security Operating Centers), heeft het IT-risico, met name rondom de beveiliging van persoonsgegevens, de bijzondere aandacht van het pensioenfonds. In het kader van de komende transitie van de pensioenregeling die voortvloeit uit de Wet toekomst pensioenen zijn samen met de pensioenuitvoeringsorganisatie twee projecten in verband met datakwaliteit opgezet. Daarnaast is het fonds gestart met het implementeren van de vereisten uit de Digital Operational Resilience Act (DORA). Begin 2025 is naleving vereist van deze regelgeving.

Monitoring & rapportage

Het pensioenfonds ontvangt op kwartaalbasis SLA-rapportages en/of controlerapporten van de uitbestedingspartijen. Daarnaast voert het pensioenfonds risicoanalyses uit en bespreekt het aandachtspunten met de uitbestedingspartijen

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 vond een IT-risicoanalyse plaats op de domeinen pensioenbeheer, vermogensbeheer en de bestuursomgeving. We identificeerden verbeterpunten. Deze worden geïmplementeerd in 2025.

Integriteitrisico

Het risico dat de integriteit van het pensioenfonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere en/of onethische gedragingen van de eigen organisatie en uitvoeringsorganisatie(s), medewerkers en directie, het bestuur en (mede)beleidsbepalers, in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke aanvaarde en door de instelling opgestelde normen.

Risicobeleid

Het bestuur hanteert als uitgangspunten:

- Toezien op naleving van regels voor integere en beheerste bedrijfsvoering;
- Integriteits- en compliancierisico's managen, door invulling te geven aan adequaat integriteitsrisicomanagement, waaronder het maken van afspraken over maatregelen en acties;
- Meer bewustwording creëren om een integere cultuur te bevorderen.

Beheersmaatregelen

Het integriteitbeleid van het pensioenfonds omvat de volgende gebieden: compliancebeleid, gedragscode, incidentenregeling, klokkenluidersregeling, beleggingsbeleid en uitbesteding. Daarnaast voert het bestuur een jaarlijkse (systematische) integriteitsrisico-analyse uit. Deze analyse dient als uitgangspunt voor de jaarlijkse integriteitssessie van het pensioenfonds voor de kennisontwikkeling en bewustwording. De integriteitsrisicoanalyse is daarnaast ook richtinggevend voor de invulling van beleidsdocumenten, zoals bijvoorbeeld het uitbestedingsbeleid, beloningsbeleid en beleggingsbeleid. Het pensioenfonds beschikt over een compliance charter. Het compliance charter beschrijft de definitie, doelstellingen, scope, taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen in het kader van het in stand houden van een integere organisatie, bedrijfsvoering en compliance.

Monitoring & rapportage

De compliance officer van het pensioenfonds toetst of er inbreuk op de complianceregels (zoals de gedragscode) en/of beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds heeft plaatsgevonden. Met de uitbestedingspartijen worden naast de beschikbare rapportage ook periodieke besprekingen gepland om aansluiting te houden met (mogelijke) integriteitsrisico's op afstand.

Evaluatie effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 rapporteerde onze compliance officer geen inbreuk op de complianceregels. Ook meldde de compliance officer geen bijzonderheden over de naleving van de gedragscode. In 2024 heeft een evaluatie met het bestuur plaatsgevonden over de gedragscode. Voor 2025 zijn de kernwaarden van het fonds verwerkt in de gedragscode.

Juridisch risico

Het risico dat voortvloeit uit wet- en regelgeving, overeenkomsten, pensioenreglementen en communicatie, waardoor juridische conflicten kunnen ontstaan en waaruit aansprakelijkheden kunnen voortvloeien.

Risicobeleid

Voldoen aan wet- en regelgeving (pensioen-juridisch en fiscaal), uitvoering in lijn met statuten, pensioenreglement en handelen in lijn met beleid.

Beheersmaatregelen

De benodigde juridische kennis binnen het bestuur en het bestuursbureau wordt actueel gehouden met opleidingen en cursussen. Het pensioenfonds maakt gebruik van een toonaangevende adviseur (actuarieel en pensioen-juridisch). Bij complexe juridische zaken (niet pensioen-juridisch) worden externe juristen of specialisten ingehuurd.

Monitoring & rapportage

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden actief gevolgd door het pensioenfonds. Door de countervailing power van het bestuursbureau en de uitbestedingspartijen (onderling) vindt continu monitoring plaats op de juridische risico's binnen de uitvoering.

Evaluatie van de effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 constateerden we geen materiële bevindingen. We bereiden ons voor op de toenemende rapportageverplichtingen vanuit regelgeving voor de Wtp en MVB. In de nabije toekomst voorzien we de implementatie van de Digital Operational Resilience Act (DORA).

MVB-risico

Het risico dat het pensioenfonds niet aan zijn doelstellingen kan voldoen door waardedalingen in beleggingen als gevolg van prestaties van ondernemingen op het vlak van milieu, sociale aspecten en behoorlijk bestuur (corporate governance).

Risicobeleid

Het pensioenfonds belegt het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde wijze, in de overtuiging dat dit niet ten koste gaat van financieel rendement. Waar mogelijk zal het vermogen ook worden ingezet om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de maatschappij. Het pensioenfonds hanteert daarbij het 'do good' principe en legt de nadruk op de thema's klimaat en arbeid.

Beheersmaatregelen

Het pensioenfonds beheerst het MVB-risico door in het beleggingsproces expliciet de overwegingen en doelstellingen uit zijn maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid te betrekken. In het kader van ALM- en ERB-studies (balansbeheer en economisch kapitaal) worden specifieke MVB-risico's geanalyseerd. Hierbij is met name oog voor de thema's klimaat en arbeid. De effecten van klimaatrisico's worden kwantitatief gemodelleerd en geanalyseerd. Het pensioenfonds heeft op het gebied van het thema klimaat een concrete CO2-reductie doelstelling geformuleerd, namelijk de Paris Aligned Benchmark. In dit kader meet het pensioenfonds al enige jaren de CO2-uitstoot en -intensiteit van de beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds heeft de portefeuille op verschillende beleggingsgebieden ingericht langs ESG-benchmarks. Het pensioenfonds heeft de UN Global Compact Principles en het IMVB-convenant ondertekend en accepteert dat er als consequentie van zijn MVB-beleid uitsluitingen mogelijk zijn. Op dit moment richten de uitsluitingen zich op wapens, mensenrechtenschendingen, arbeidsrechtenschendingen, kolenmijnen, kolencentrales, olie- en gaswinning en tabak. Binnen het MVB-beleid van het pensioenfonds worden de volgende instrumenten toegepast: dialoog, stemgedrag-, uitsluitingen, ESG-integratie (middels ESG benchmarks en ESG due diligence) en impact beleggen.

Monitoring & rapportage

De toepassing van de ESG-benchmarks, de MVB-uitsluitingenlijst, het stemgedrag, de uitvoering van de dialoog en uitvoering van impact beleggen wordt periodiek gemonitord en leidt tot (verantwoordings-) rapportages van de fiduciair manager en vermogensbeheerders. Het pensioenfonds legt op zijn beurt weer verantwoording af aan zijn stakeholders met een jaarlijks MVB-verslag dat wordt gepubliceerd op de website. De fiduciair manager ondersteunt het pensioenfonds bij de beoordeling van de MVB-ontwikkelingen en bij de overige relevante maatschappelijke ontwikkelingen (waaronder wet- en regelgeving).

Evaluatie van de effectiviteit van de beheersmaatregelen

In 2024 voerden we de volgende activiteiten uit:

- SDG benchmarks en SRI benchmark

De SDG-benchmarks die in 2023 zijn geïmplementeerd zijn eind 2024 geëvalueerd. Uit die evaluatie volgden een aantal verbeteringen die in 2025 geïmplementeerd zullen worden. Hieruit blijkt dat ESG-beleggen nog volop in ontwikkeling is en dat Pensioenfonds UWV zich blijft verbeteren op dit gebied.

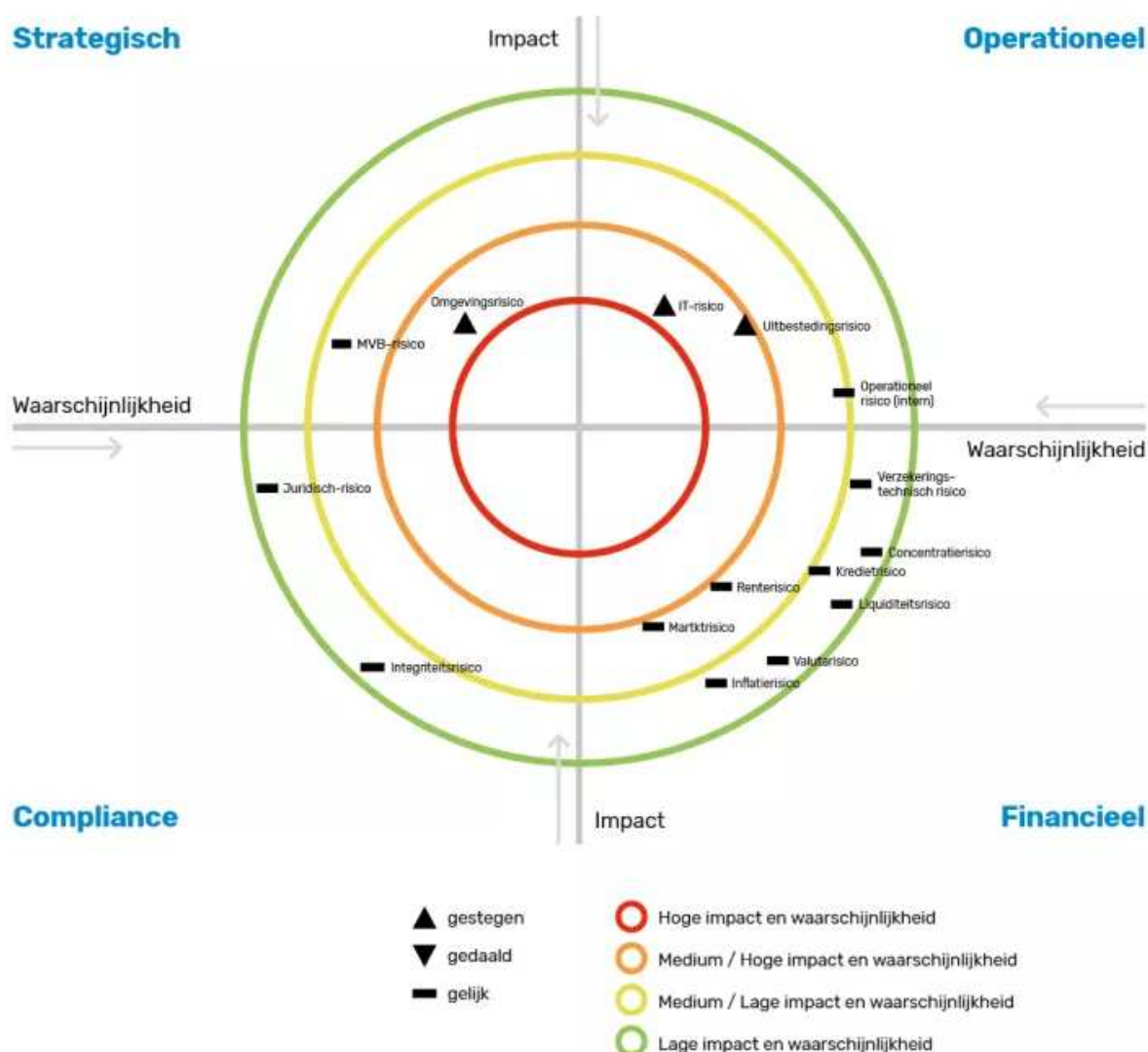
- Nieuw MVB-beleid

In 2024 zijn de voorbereidingen getroffen om tot een nieuw MVB-beleid te komen voor de periode 2025-2027. Dit zal begin 2025 vastgesteld worden. Ook hierin zijn enkele verbeteringen doorgevoerd en is er meer aandacht voor geopolitieke risico's.

• **Accordering nieuwe uitsluitingslijst** De Commissie Beleggingen heeft in de tweede helft van 2024 het landenbeleid en het uitsluitingsbeleid wapens opnieuw geëvalueerd. Dit naar aanleiding van enkele maatschappelijke discussies. Er was geen aanleiding tot aanpassing van de 2 beleidskaders. Voor het uitsluitingsbeleid wapens is wel een extra uitvraag gedaan naar de mening van deelnemers om zo invulling te geven aan de wens van het bestuur om deelnemers inspraakmogelijkheden te geven. Door het beleid op maatschappelijk verantwoord beleggen op bovenstaande wijze expliciet in het beleggingsproces in te richten, is het bestuur van mening dat het zowel de kans op waardedalingen in beleggingen als gevolg van MVB-risico's, als de kans op reputatieschade beperkt. Het bestuur houdt daarmee ook in ogenschouw dat toekomstig pensioen in een leefbare wereld genoten kan worden. Hierbij merken we op dat het proces rond MVB, met name door gebrek aan adequate data, nog moet groeien, zowel bij ons, als in de kapitaalmarkten.

Nettorisicobeeld

In 2024 was er vooral aandacht voor beheersing van IT- en cyberrisico's. In onze risicobeoordeling kennen we een bepaalde zwaarte toe aan de risico's. In 2024 leidde dat tot het volgende nettorisicobeeld ten opzichte van 2023:

Veranderingen nettorisicobeeld ten opzichte van 2023

Het omgevingsrisico nam iets toe ten opzichte van 2023. Dit komt vooral door toename in geopolitiek risico en (daaraan gerelateerd) cyberrisico.

De aanhoudende geopolitieke onzekerheid door onder andere oorlogen en discussies over toe-eigenen of kopen van gebieden van andere landen vormt een toenemend risico voor de financiële stabiliteit.

Wanneer landen (significant) hogere importtarieven gaan hanteren dan wel handelsoorlogen aangaan, zal dit nadelig zijn voor de wereldeconomie. Alhoewel financiële instellingen er op dit moment in het algemeen goed voor staan, kan economische fragmentatie leiden tot verslechtering van hun positie. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door afnemend vertrouwen of toenemende verliezen in de beleggings- of kredietmarkt en met daarbij verlies aan vertrouwen bij consumenten en zakenpartners. Aan de ene kant vraagt dit om meer prudentie bij financiële instellingen en tegelijkertijd wordt steeds meer gevraagd om versoepeling van prudentiële vereisten om regio overschrijdend te kunnen concurreren.

Toenemende geopolitieke verdeeldheid maakt het ook moeilijker voor landen om gezamenlijk beleid te maken voor grensoverschrijdende uitdagingen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering of regulering van crypto-valuta. Al met al zetten deze ontwikkelingen mogelijk druk op de geldmarkten en toekomstige beleggingsresultaten.

Ook het IT-risico is naar onze mening toegenomen onder invloed van geopolitieke spanningen. De dreiging van cyberaanvallen op (semi-)overheidsorganisaties is toegenomen. Het pensioenfonds en de uitbestedingspartners hebben adequate maatregelen getroffen, echter kan een cyberaanval met impact op deelnemers nooit worden uitgesloten.

Cyberrisico's vormen een toenemende dreiging voor individuele bedrijven en burgers en daarmee ook voor de economie en de financiële sector. Ook het afgelopen jaar zette de trend zich voort dat wereldwijd een toename is te zien in cyberaanvallen. Deze toename betreft zowel de aantallen als de ernst. De eerdergenoemde geopolitieke ontwikkelingen leiden ook tot een verhoogde cyberdreiging. Behalve criminele organisaties kunnen mogelijk ook landen een grotere rol gaan spelen achter de dreigingen. De financiële sector vormt een aantrekkelijk doelwit voor cyberaanvallen. Financiële instellingen en dus ook pensioenfondsen kunnen daarbij niet alleen direct, maar ook indirect worden geraakt, door de grote afhankelijkheid van uitbestedingspartijen. Denk hierbij aan kritieke bedrijfsprocessen, zoals cloud- en ICT-diensten. Verstoring van belangrijk financiële processen kan het goed functioneren van het financiële stelsel aantasten.

De Digital Operational Resilience Act (DORA) die per 17 januari 2025 van kracht is, kan helpen bij de beheersing van de IT- en cyberrisico's. Met DORA komt er meer aandacht voor ICT- en cyberrisico's in de uitbestedingsketen van financiële instellingen, wat enerzijds hun weerbaarheid vergroot en mogelijk anderzijds hun herstelvermogen verbetert.

3.3.5 Belangrijke ontwikkelingen in 2024

Financiële situatie blijft stabiel

De financiële positie van het pensioenfonds bleef gezond. In 2022 raakten wij uit 'herstel' en het pensioenfonds kon in 2023 sinds geruime tijd weer toeslag toekennen. In 2024 was dit ook het geval (zie Kerncijfers).

Alhoewel de financiële situatie zich goed heeft ontwikkeld gedurende het jaar betekent dit niet dat het risico op pensioenverlagingen van de baan is. De waarde van beleggingen kan sterk op en neer bewegen. We kunnen dus niet uitsluiten dat we tijdens de transitie naar de nieuwe pensioenregeling de pensioenen toch nog moeten verlagen.

Om de impact op de beleggingsportefeuille van schommelingen van rentebewegingen te beheersen heeft het fonds eind 2024 besloten tot aanpassing van de rente-afdekking per 31 januari 2025. In plaats van een staffel wordt tot het moment van ingang van de nieuwe pensioenregeling het renterisico voor 85 procent afgedekt. Dit is op basis van kwantitatieve en kwalitatieve analyse gedaan. Uiteraard houden we rekening met de risicobereidheid van onze deelnemers.

In het huidige 2024-beleid wordt 72,5 procent afgedekt. Aan het eind van 2024 is deze mate van afdekking nog steeds actueel.

Alhoewel het pensioenfonds nu uit herstel is en meer beleggingsrisico mag nemen, is hier door het bestuur terughoudend mee omgegaan. Het bestuur heeft hierbij ook overwogen dat de tijd tot het moment van overgaan op een nieuwe pensioenregeling nog relatief kort is. Het bestuur acht het daarom niet passend het risico in de beleggingsportefeuille drastisch te verhogen.

Wet toekomst pensioenen

In paragraaf 1.5.1 lichten we de ontwikkelingen rond de Wet toekomst pensioenen toe. Het bestuur actualiseert periodiek de relevante risico's voor de implementatie en de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling. Deze risico's stemmen we ook af met de onafhankelijke sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Het bestuur heeft in het kader van strategische risico's vooral gesproken over de implementatie van de Wtp. Op reguliere basis worden de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en de belangrijkste uitbestedingspartijen (TKP, VLK en BNYM) besproken. Om grip te houden op de implementatie heeft het pensioenfonds een eigen project ingericht en neemt het deel als adviseur aan het implementatieproject van de cao-partijen.

Initieel hadden de cao-partijen en het pensioenfonds als ambitiedatum afgesproken om de implementatie 1 januari 2026 te voltooien. In lijn met de afgesproken maatregelen heeft het pensioenfonds de haalbaarheid van deze datum continu gemonitord en gechallenged. Hierbij is rekening gehouden met de afhankelijkheden van onder meer de pensioenuitvoeringsorganisatie, de overige kern-uitbestedingspartijen en adviseurs. Ook is de borging van een zorgvuldige procesgang, waarin alle belanghebbenden adequaat hun rol kunnen invullen, in de monitoring betrokken. Dit heeft geleid, in overleg met de werkgever en overige cao-partijen, tot het verschuiven van de ambitiedatum met tenminste een jaar.

Het pensioenfonds beoogt vooralsnog op 1 januari 2027 over te gaan op de nieuwe regeling. Het pensioenfonds zal de haalbaarheid van deze datum continue in de gaten blijven houden en toetsen bij alle betrokkenen. Voor- en nadelen van vasthouden aan de ambitiedatum of eventuele herplanning naar 1 januari 2028 zullen daarbij steeds worden afgewogen.

Het pensioenfonds stelt een tussentijdse (partiële) eigenrisicobeoordeling (ERB) op indien zich een significante wijziging in het risicoprofiel van het pensioenfonds voordoet door een veranderde omgeving of strategische besluiten. Het bestuur onderkent de implementatie van de Wet toekomst pensioenen als een significante wijziging in het risicoprofiel. De uitkomsten van de risicoanalyses zullen worden opgenomen in het implementatieplan. Het implementatieplan met de onderliggende risicoanalyses en bijbehorende maatregelen worden door het bestuur beschouwd als (partiële) ERB.

Innovatie pensioenuitvoering

De pensioenadministratie krijgt een nieuwe inrichting, passend bij de uitwerking van de Wtp. We volgen de impact op de (kwaliteit) van de uitvoering nauwgezet.

De impact van geopolitieke ontwikkelingen

Ook in 2024 hadden geopolitieke ontwikkelingen invloed op de financiële markten. Het betrof niet alleen de aanhoudende inval van Rusland in Oekraïne en de ontwikkelingen in de Gazastrook, maar ook berichten over het sluiten van grenzen en opwerpen van handelsbeperkingen hielden de beurzen bezig. Paragraaf 2.1 gaat verder in op de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille en het beleggingsrendement in 2024.

De belangrijkste dreiging van de geopolitieke spanningen zijn besproken in paragraaf 3.3.4 onder het kopje Veranderingen nettorisicobeeld ten opzichte van 2023. Het feit dat het pensioenfonds gelieerd is aan een overheidsinstantie en over veel persoonlijke data beschikt, maakt dat het bestuur de dreiging hoger dan gemiddeld inschat. Ondanks het relatief lage risicoprofiel op IT-gebied van het fonds valt een geslaagde cyberaanval met gevolgen voor deelnemers niet uit te sluiten.

Eigenrisicobeoordeling

In 2024 is de ERB bijgewerkt. Het betrof een reguliere aanpassing die tenminste éénmaal in de drie jaar dient plaats te vinden.

De ERB geeft inzicht in de samenhang tussen de strategie van het fonds, de materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen, de door het fonds geïmplementeerde risicobeheersmaatregelen, en de mogelijke consequenties hiervan voor het behalen van de doelstellingen van het fonds. De belangen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden staan hierbij centraal. Het gaat tenslotte om het realiseren van een zo goed mogelijk pensioen. Tevens geeft de ERB inzicht in de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer. In de ERB zijn verder geen wezenlijke veranderingen doorgevoerd. De centrale vraagstelling is onveranderd gebleven. Er zijn geen nieuwe wezenlijke risico's geïdentificeerd. Bestaande risico's zijn opnieuw beoordeeld en waar nodig zijn additionele acties geformuleerd.

Acties zijn geformuleerd op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, IT- risicobeheersing (waaronder cybercrime) en het pensioenakkoord. In 2025 werken we hier verder aan.

In hoofdstuk 3.3.4 Risicobeoordeling staat een uitgebreide toelichting op de blootstelling aan deze risico's en de beheersmaatregelen die we troffen. Er zijn geen aanwijzingen dat deze beheersmaatregelen onvoldoende waren.

3.4 Kosten

De uitvoering van de regeling kost geld. In deze paragraaf geven we inzicht in deze kosten. We maken onderscheid tussen de kosten voor pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten. We volgen de 'aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie.

De totale beheerkosten stegen van 44,56 miljoen euro in 2023 naar 46,21 miljoen euro in 2024. In paragraaf 3.4.2 lichten we dit verder toe. Uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2024 daalden de totale beheerkosten naar 0,52 procent (2023: 0,55 procent). Zie de tabel hieronder.

bedragen x 1 miljoen euro):	2024	2024	2023	2023
	€	%**	€	%**
Kosten pensioenbeheer (zie paragraaf 3.4.1)*	6,57	0,07%	6,28	0,08%
Kosten vermogensbeheer (zie paragraaf 3.4.2) (exclusief transactiekosten)	39,64	0,45%	38,28	0,47%
Totale kosten beheer	46,21	0,52%	44,56	0,55%
Transactiekosten (zie paragraaf 3.4.3)	6,62	0,07%	6,57	0,08%
Gemiddeld belegd vermogen	8.886,76		8.094,14	
*Uitgedrukt in euro's per deelnemer	159		156	

**Totale kosten uitgedrukt in procenten van het gemiddeld belegd vermogen

3.4.1 Pensioenuitvoeringskosten

We hebben voortdurend aandacht voor de pensioenuitvoeringskosten. Kosten zijn nodig om een bepaalde kwaliteit te bieden. Kwaliteit van pensioenbeheer bijvoorbeeld, en van communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden. Maar we moeten ook kosten maken om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving en (een toenemend aantal) toezichteisen. We streven steeds naar een evenwicht tussen de kosten en de toegevoegde waarde voor de deelnemers.

De kosten pensioenbeheer waren in 2024 6,57 miljoen euro (2023: 6,28 miljoen euro). Dit is na toerekening van een deel van de kosten aan de kosten vermogensbeheer. In de jaarrekening 2024 staan de kosten pensioenbeheer na aftrek van alle toegerekende kosten aan vermogensbeheer.

Pensioenuitvoeringskosten (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Totale pensioenuitvoeringskosten	8,51	8,25
Af: aan vermogensbeheer toegerekende kosten	1,94	1,97
Totaal kosten pensioenbeheer (zie toelichting 17 in de jaarrekening)	6,57	6,28
Uitgedrukt in euro's per deelnemer (actieven en slapers)	159,00	156,00

De kosten pensioenbeheer per deelnemer berekenden we op de manier die de Pensioenfederatie aanbeveelt: gebaseerd op het totaal aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden aan het eind van het jaar. Eind 2024 hadden we in totaal 41.345 deelnemers (2023: 40.248). We maken ook kosten voor gewezen deelnemers. Inclusief de gewezen deelnemers waren de kosten pensioenbeheer per deelnemer in 2024 109 euro (2023: 106 euro).

Om een goede vergelijking te kunnen maken, staan in de tabel hieronder de kosten pensioenbeheer vóór toerekening aan vermogensbeheer.

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer & pensioengerechtigde	2024	2023
<i>bedragen x 1 miljoen euro</i>		
Kosten pensioenuitvoeringsorganisatie	4,24	3,99
Kosten bestuursbureau	2,01	1,99
Kosten pensioencommunicatie	0,51	0,41
Kosten toezichthouders (DNB en AFM)	0,68	0,71
Kosten bestuur, RvT en VO	0,10	0,27
Kosten risicomanagement	0,48	0,35
Advieskosten	0,17	0,24
Accountants- en actuariskosten	0,15	0,16
Overige kosten	0,17	0,13
Totaal pensioenuitvoeringskosten	8,51	8,25

Kostenbeheersing

Om onze kosten beheersbaar te houden, maken we steeds de volgende afweging: 'doen we de juiste dingen, op de juiste manier en op het juiste moment'. Zo zetten we onze middelen zo efficiënt mogelijk in. We zijn continu met onze uitbestedingspartijen in gesprek over de (kosten)ontwikkelingen, zodat we, als dat nodig is, tijdig kunnen bijsturen.

We volgen het niveau van de uitvoering en de bijbehorende kosten. Dat doen we onder andere door naar onze begroting te kijken en offertes te vergelijken.

In 2024 stegen de kosten met 0,26 miljoen euro. Vooral de volgende kosten stegen:

- Kosten pensioenuitvoeringsorganisatie (TKP): De kosten stegen door de jaarlijkse indexatie van de tarieven en door de kosten voor het project datakwaliteit.
- Kosten pensioencommunicatie: De kosten stegen door een stijging in communicatie gerelateerde activiteiten
- Kosten risicomanagement: De kosten stegen mede door externe inhuur ten behoeve van risicomanagement projecten

De kosten die het pensioenfonds maakt voor de implementatie van de Wtp worden op dit moment geactiveerd op de balans en komen niet tot uitdrukking in de staat van baten en lasten.

In 2023 hebben wij onze pensioenuitvoeringskosten per deelnemer vergeleken met de kosten van pensioenfondsen van vergelijkbare grootte. Hiervoor gebruikten we de rapportage van een externe partij (BELL). Omdat BELL de rapportage baseert op de cijfers uit de jaarverslagen van de pensioenfondsen vindt de vergelijking altijd met een jaar vertraging plaats. In 2022 waren de gemiddelde kosten per deelnemer van pensioenfondsen met tussen de 10.000 en 100.000 deelnemers 186 euro (2021: 188 euro). Onze kosten per deelnemer waren lager: in 2022 155 euro en in 2021 166 euro. We oordeelden dat onze kosten per deelnemer marktconform zijn.

3.4.2 Kosten vermogensbeheer

We hebben voortdurend aandacht voor de kosten vermogensbeheer. We streven naar evenwicht tussen kosten, risico en rendement. Het bestuur gelooft als langetermijnbelegger te kunnen profiteren van de 'illiquiditeitspremie'. Illiquide beleggingen beheren vergt meer inspanning en dus meer kosten dan liquide beleggingen. Zoals de Pensioenfederatie aanbeveelt, zetten we de kosten vermogensbeheer af tegen ons gemiddeld belegd vermogen.

Kengetallen	2024	2024	2023	2023
Vermogensbeheerkosten per categorie	€	%	€	%
(bedragen x 1 miljoen euro)				
(In procenten over het gemiddeld belegd vermogen)				
Vermogensbeheerkosten				
Beheervergoedingen direct en indirect	23,45	0,26%	23,79	0,29%
Prestatieafhankelijke vergoedingen	11,48	0,13%	9,76	0,12%
Overige vermogensbeheerkosten	4,71	0,05%	4,73	0,06%
Totaal vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten)	39,64	0,45%	38,28	0,47%
Gemiddeld belegd vermogen	8.886,76		8.094,14	

Kosten vermogensbeheer zijn kosten die we moeten maken om het vermogen te kunnen beleggen. Onder vermogensbeheerkosten vallen:

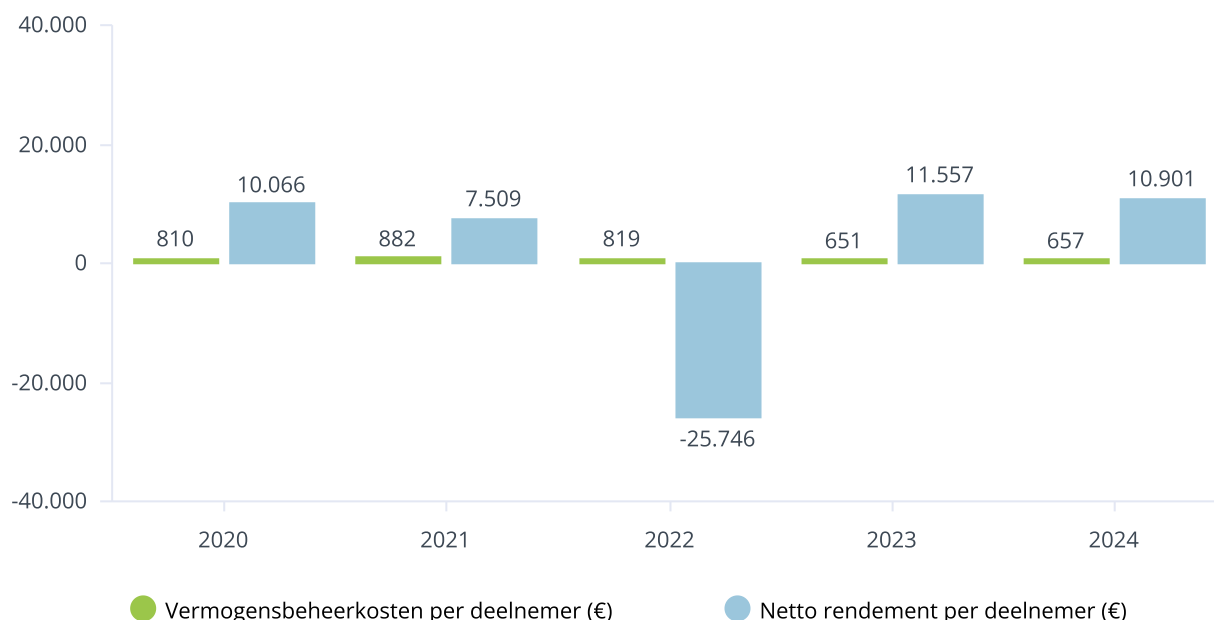
- de kosten van het fiduciair beheer;
- de custodian;
- de werkzaamheden van het bestuursbureau voor vermogensbeheer;
- vermogensbeheeradvies;
- extern vermogensbeheer;
- de eventuele prestatieafhankelijke vergoedingen.

Om de totale vermogensbeheerkosten van vastgoed en private markets te bepalen, kijken we ook naar gerelateerde kosten in de onderliggende beleggingen. Als we voor perioden nog geen facturen hebben ontvangen, rekenen we de kosten toe volgens het 'matchingprincipe'. Dat is toerekening van kosten en opbrengsten,

gebaseerd op vergelijkbare tijdsperiodes. We relateren de kosten van vermogensbeheer aan het gemiddeld belegd vermogen.

Vermogensbeheerkosten en netto rendement per deelnemer

In onderstaande tabel zijn de vermogensbeheerkosten inclusief de transactiekosten per deelnemer (inclusief de gewezen deelnemers) over de afgelopen vijf jaar vergeleken met het netto rendement:

Uit de tabel blijkt dat het netto rendement per deelnemer in de afgelopen zes jaar meestal een veelvoud was van de kosten per deelnemer. Het jaar 2022 vormt een uitzondering. Dat komt door de zeer sterke rentestijging en de sterke aandelenprijsdaling.

Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie

Vermogensbeheerkosten per categorie	2024	2024	2023	2023
(bedragen x 1 miljoen euro)	€	%	€	%
Aandelen	0,60	0,01%	0,53	0,01%
Vastrentende waarden (excl. derivaten)	5,32	0,06%	5,1	0,06%
Commodities	0,00%	0,00%	0	0,00%
Vastgoed	7,69	0,09%	10,19	0,12%
Geldmarktfondsen	0,69	0,01%	0,86	0,01%
Private equity & infrastructuur	18,45	0,21%	13,15	0,16%
Derivaten	0,72	0,01%	0,73	0,01%
Custodian	1,00	0,01%	0,84	0,01%
Overig	5,17	0,06%	6,88	0,09%
Totaal vermogensbeheerkosten	39,64	0,45%	38,28	0,47%

Als de rendementen op de illiquide beleggingen in de categorie private markets uitzonderlijk hoog zijn, betalen we een prestatieafhankelijke vergoeding. Ook een beperkt aantal managers van vastgoedfondsen ontvangt onder bepaalde voorwaarden een prestatieafhankelijke vergoeding. We betalen de vergoeding pas uit als de vermogensbeheerders over een langere periode uitzonderlijk hogere rendementen behalen. Als rendementen in de toekomst lager uitvallen, brengen we dit op de vergoeding in mindering.

In totaal bedroegen de prestatieafhankelijke vergoedingen in 2024 11,48 miljoen euro (2023: 9,76 miljoen euro): 0,22 miljoen euro voor niet genoteerd vastgoed (2023: 4,44 miljoen euro) en 11,26 miljoen euro voor private markets (2023: 5,32 miljoen euro).

De overige kosten zijn vooral de kosten voor het fiduciaire beheer en het aandeel in de pensioenuitvoeringskosten dat we aan vermogensbeheer toerekenden. Dit aandeel was in 2024 1,94 miljoen euro en in 2023 1,97 miljoen euro. In paragraaf 3.4.1 lichten we dit toe.

Aansluiting met de jaarrekening

In de jaarrekening staan bij de 'Beleggingsresultaten risico fonds' alleen de directe kosten vermeld. Dit is het totaal van de directe kosten vermogensbeheer en de directe transactiekosten. De indirecte kosten vermogensbeheer en de indirecte transactiekosten zijn onderdeel van de per beleggingscategorie vermelde (indirecte) beleggingsopbrengsten.

Kosten vermogensbeheer (verschil bestuursverslag en jaarrekening) (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Directe kosten vermogensbeheer expliciet vermeld in de jaarrekening	11,93	12,21
Waarvan directe transactiekosten	-0,84	-1,06
Kosten van vermogensbeheer opgenomen in de waardeverandering van beleggingen	17,07	17,37
Indirecte prestatieafhankelijke vergoedingen	11,48	9,76
Totaal kosten van vermogensbeheer	39,64	38,28

3.4.3 Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten van een beleggingstransactie. Transactiekosten betalen we bijvoorbeeld aan een beurs, effectenmakelaar of custodian. De transactiekosten worden ook wel verrekend in de prijs. Deze impliciete transactiekosten berekenen we op basis van een schatting. Hierbij volgen we de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. We relateren de transactiekosten aan het gemiddeld belegd vermogen. Van de totale transactiekosten was in 2024 5,79 miljoen euro impliciet (2023: 5,51 miljoen euro).

Transactiekosten als percentage van het gem. belegd vermogen (bedragen x 1 miljoen euro)	2024	2023
Totale transactiekosten	6,62	6,57
Gemiddeld belegd vermogen	8.886,77	8.094,14
Kosten van transacties in procenten	0,07%	0,08%

Transactiekosten per categorie (bedragen x 1 miljoen euro)	2024 €	2023 €
Aandelen	1,75	0,97
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	2,55	1,72
Commodities	0,00	0,00
Vastgoed	0,00	0,00
Geldmarktfondsen	0,60	0,73
Private markets	0,00	0,00
Derivaten	1,19	2,73
Overig	0,53	0,42
Totaal transactiekosten	6,62	6,57

De transactiekosten in de matchingportefeuille berekenen we per transactie (staatsobligaties en derivaten). De overige transactiekosten berekenen we op basis van schattingen volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

3.4.4 Vermogensbeheerkosten vergeleken met andere pensioenfondsen

We vergeleken de kosten vermogensbeheer, inclusief de transactiekosten, met de kosten van vergelijkbare pensioenfondsen. We gebruikten de rapportage van een externe partij (BELL). BELL baseert de rapportage op de cijfers in de jaarverslagen van de pensioenfondsen. Daardoor vindt de vergelijking altijd met een jaar vertraging plaats. We vergeleken onze kosten in 2022 met die van 21 pensioenfondsen met een belegd vermogen tussen de 2 en 16 miljard euro. Om de kosten goed te kunnen vergelijken, herrekende BELL de kosten van die 21 pensioenfondsen, met als uitgangspunt dat zij op hoofdniveau dezelfde beleggingsmix hebben als wij.

De kosten vermogensbeheer, inclusief de transactiekosten, van de peergroep waren 0,44 procent van het gemiddeld belegd vermogen. Onze kosten vermogensbeheer, inclusief de transactiekosten, waren 0,68 procent. Ons overrendement was 0,25 procent tegen -0,44 procent van de peergroep.

De vermogensbeheerkosten van de meeste beleggingscategorieën waren vergelijkbaar met of lager dan het marktgemiddelde. Alleen onze vermogensbeheerkosten van de categorie private markets lagen boven het gemiddelde van de meeste andere pensioenfondsen. Ons hoge overrendement (7,7 procent tegen 1,2 procent bij de peergroep) maakte deze hogere kosten meer dan goed.

Het bestuur heeft een beoordeling uitgevoerd en concludeert dat het niveau van de vermogensbeheerkosten in lijn is met ons beleggingsbeleid en de rendementen die daarmee worden behaald.

Amsterdam, 26 juni 2025

dhr. B.A.A.M. van der Stee, voorzitter
dhr. P.A.W. Edgar, plaatsvervangend voorzitter
dhr. N. Lieman, secretaris
dhr. F.J. Lemkes (plaatsvervangend lid /
plaatsvervangend secretaris)
dhr. M.H.W. Rovers
dhr. W.J.L. van Pelt

dhr. R.J.J. Dudink
dhr. F. van der Linden
mw. J.J.M. Verhoef
dhr. R.G. Timmer
dhr. R.D. Burgers (plaatsvervangend lid)
mw. H. Busstra (plaatsvervangend lid)
dhr. M.C.P. Leliefeld (plaatsvervangend lid)

4. Verslag raad van toezicht

Met genoegen biedt de raad van toezicht haar verslag over 2024 aan. Gedurende het jaar monitorden we de besluitvorming door het bestuur en de stand van zaken binnen het fonds, mede aan de hand van de Code Pensioenen en in het bijzonder gericht op vooraf benoemde specifieke thema's voor 2024.

Algemeen

Het afgelopen jaar was opnieuw turbulent op het gebied van geopolitiek en het WTP-programma heeft veel gevraagd van het bestuur. Desondanks heeft het fonds op gebied van beleggingen en operationeel een positief jaar achter de rug. De dekkingsgraad is stabiel ten opzichte van een jaar geleden en het fonds is in staat om de pensioenafspraken te verhogen met 3,26% voor actieve deelnemers en met 1,00% voor gewezen - en gepensioneerde deelnemers.

Het bestuur heeft op adequate wijze het beleid geformuleerd en uitgevoerd en de fondsorganen adequaat op de hoogte gehouden van het WTP-programma. Wel hebben de sociale partners besloten af te wijken van consistent beleid rondom de premie, door deze te verlagen naar 18,3%. Ook is de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel uitgesteld met een jaar. We geven verderop in dit rapport de reflectie op het doorlopen proces en de aanbevelingen.

Medio 2024 heeft Bart Oldenkamp zijn positie als lid van de raad moeten opzeggen. We zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn betrokkenheid, kennis en de prettige samenwerking in de afgelopen jaren. Kim Haasbroek heeft hem opgevolgd in augustus 2024.

Werkwijze

Onze taak is om het bestuur bij te staan met raad en goedkeuring te verlenen inzake:

- het bestuursverslag en de jaarrekening;
- de profielschets voor bestuurders;
- het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds en het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm.

De raad heeft op verzoek toegang tot alle documenten van het fonds om zijn werk goed uit te voeren.

In 2024 heeft de raad goedkeuring verleend aan het jaarverslag en de jaarrekening. Verder heeft de raad de profielschets van het bestuur opnieuw beoordeeld en geen belet gezien voor de benoemingen van één (plaatsvervangend) bestuurder en twee leden van het verantwoordingsorgaan (hierna ook: VO).

In 2024 heeft de raad drie keer zelfstandig vergaderd en is meerdere keren buiten vergaderingen om samengekomen om specifieke onderwerpen te belichten, soms in bijzijn van leden van het bestuur of het bestuursbureau (hierna ook: BB). Daarnaast vonden in 2024 drie vergaderingen plaats met het bestuur en hebben leden van de raad deelgenomen aan strategiesessies van het bestuur.

De voorzitter van de raad had regelmatig contact met de voorzitter van het bestuur en met de voorzitter(s) van het VO. Ook heeft een gemeenschappelijke vergadering met de voorzitters van bestuur en verantwoordingsorgaan plaatsgevonden.

In 2024 is het bestuur op plezierige wijze ontvankelijk geweest voor vragen en opmerkingen vanuit de raad. Specifieke aanbevelingen uit vergaderingen van de raad worden schriftelijk aan het bestuur gedaan en ook schriftelijk door het bestuur beantwoord.

Op 27 mei 2024 heeft de raad gesproken met de accountant en de actuaris over de aandachtspunten bij de jaarstukken.

Zelfevaluatie

Eind 2024 heeft de raad een zelfevaluatie gedaan. Gezien de wisseling in de raad is de terugblik beperkt geweest en hebben wij ons gericht op toekomstige samenwerking. De portefeuillevverdeling werkt goed, waarbij we gezamenlijk naar de grote onderwerpen kijken. Ook is het onderlinge contact plezierig te noemen. Het informele contact met leden van de andere fondsorganen wordt voortgezet. In de eerste helft van 2025 zal de raad haar toezichtaanpak voor het WTP-programma afronden en delen met het bestuur.

Code Pensioenfondsen

Per 1 januari 2024 is de Code Pensioenfondsen gewijzigd. Een belangrijk onderdeel hierin is het zorgen voor een transparante en expliciete wijze van toelichten van gemaakte besluiten en hoe deze recht doen aan de deelnemers. Voor het fonds zal dit vooral in 2025 en 2026 van belang worden bij de besluiten rondom de transitie. Ons rapport is mede gebaseerd op de Code Pensioenfondsen en specifiek 'Goed Pensioenfondsbestuur'. Drie onderwerpen worden benoemd die vanuit de code aandacht vergen:

1. Centraal stellen van de deelnemers (belanghebbenden)

Het fonds beoordeelt bij elk besluit expliciet welke impact dit heeft op de deelnemers. Dit wordt vastgelegd in zowel de voorlegger als de notulen.

2. Duurzaamheid

Het fonds heeft een duidelijk beleid op het gebied van duurzaam beleggen. Onder thema's (Beleggen en MVB) wordt hier nader op ingegaan.

3. Diversiteit en inclusie

Alle fondsorganen hebben een gezonde verdeling tussen mannen en vrouwen. Het bestuur en het VO hebben leden die benoemd zijn voordat ze 40 werden/worden. De raad heeft eerder opgemerkt dat de fondsorganen dienen te zorgen voor een goede afspiegeling van het personeelsbestand van UWV naar achtergrond en locatie. Dit is nog niet helemaal gelukt.

Terugblik op aanbevelingen 2023

De aanbevelingen uit het toezichtrapport over 2023 zijn opgevolgd in 2024 of staan gepland voor 2025. De frequente kennissessies WTP door het bestuur voor het verantwoordingsorgaan zijn het vermelden waard, omdat hiermee een goede basis wordt gelegd voor zorgvuldige en gedragen besluitvorming door het fonds.

Een belangrijke zorg van een jaar geleden was de bezetting op het bestuursbureau. Het bureau is inmiddels weer voldoende op sterkte met deskundige medewerkers.

Toezicht 2024

Financiële ontwikkeling, premie en toeslagverlening

De dekkingsgraad 2024 is stabiel gebleven ten opzichte van 2023, als gevolg van rendement op de beleggingen en de licht gedaalde rente. Destijds gold per eind december 2023 een actuele dekkingsgraad van 116,6% en een beleidsdekkingsgraad van 121,2%. De dekkingsgraad 2024 is per ultimo december 2024 117,3% (actuele dekkingsgraad) en 119,5% (beleidsdekkingsgraad).

In december 2024 hebben de sociale partners een besluit genomen met betrekking tot de premie voor 2025. De nieuwe premie bedraagt 18,3% en heeft een negatief effect van 0,7% op de dekkingsgraad van het fonds. Deze nieuw vastgestelde premie is lager dan in het afgelopen jaar en lager dan het advies van het bestuur aan de sociale partners. Dit besluit wijkt ook af van de eerdere ambitie om tijdens de transitie naar het nieuwe pensioencontract een gelijkblijvende premie te hanteren. De raad meent dat het belangrijk is om consistentie in het beleid te handhaven en daarmee de voorspelbaarheid te bevorderen. De sociale partners hebben besloten hiervan af te wijken en hebben op basis daarvan hun besluit genomen; het pensioenfonds heeft dit besluit formeel vastgesteld.

In 2024 (per 1 januari 2025) zal het fonds gedeeltelijk indexeren, namelijk 3,6% voor actieve deelnemers, 1% voor gewezen deelnemers en 1% voor gepensioneerden conform het toeslagenbeleid. In 2024 is tijdens de gesprekken met de sociale partners aangegeven dat twee maatstaven minder wenselijk is. Een wijziging achten sociale

partners momenteel niet opportuun.

Aanbeveling:

- *Het is raadzaam te reflecteren op hoe de Sociale Partners en het bestuur gezamenlijk het belang van alle deelnemers van het fonds kunnen dienen en vooraf te bepalen waar er verschil van inzicht zal zijn. Dit speelt immers niet alleen bij het premiebesluit, maar zal ook van belang zijn bij aankomende keuzes omtrent WTP.*

Beleggingen en MVB:

In het verslagjaar zijn er geen wijzigingen aangebracht aan het MVB-beleid. Dit is conform planning. Er wordt een nieuw MVB-beleid geformuleerd voor de periode 2025-2027. Daarbij zal een aantal KPI's worden verduidelijkt en aangescherpt. Dit zal ook zichtbaar zijn in de rapportage in 2025. Dit proces is samen met de fiduciair manager vormgegeven. In 2024 is Columbia Threadneedle Investments (CTI) aangesteld als engagement manager voor MVB. Hiermee zal het engagement programma verder ingevuld en versterkt worden.

Ten aanzien van de beheersing van de beleggingsportefeuille is gekeken naar de omzetting van mandaten naar fondsen. Dit traject zal in 2025 een vervolg krijgen. Hierbij is het van belang dat alle aspecten van de keuze tussen fondsen en mandaten goed inzichtelijk worden gemaakt voor het bestuur om een weloverwogen besluit te maken. De elementen waaraan gedacht moet worden zijn onder andere transitiekosten, juridische implicaties en operationele effecten. Er wordt een vereenvoudiging nagestreefd waarbij de belasting op het bestuursbureau verminderd zal worden.

De ontwikkeling van de beleggingsportefeuille was goed met een positief rendement van 7,4%. De matchingportefeuille is licht achtergebleven bij de benchmark. Bij de matchingportefeuille werd dit veroorzaakt door de opgelopen rentes op staatsobligaties. In de rendementsportefeuille presteerden zakelijke waarden beter dan de benchmark. De onroerend goed portefeuille deed het relatief gezien wat minder.

De raad is verheugd te zien dat, ondanks de overallocatie naar de asset categorieën Private Equity en Infrastructuur, wel opnieuw commitments zijn afgegeven om zo in elk vintage jaar belegd te blijven. Hiermee wordt consistent beleid voortgezet.

In het beleggingsplan voor 2025 zullen vervolgstappen gezet worden richting de transitie, waarbij de transitiedatum nog voor onzekerheid qua invulling zorgt.

Aanbeveling:

- *Het is verstandig om met de nieuwe engagement manager een fonds specifieke rapportage in te richten, dat ondersteunend kan zijn in de communicatie met deelnemers van het fonds ten aanzien van het MVB-beleid.*
- *De transitie naar meer fondsbeleggen betekent een forse verandering van de aanpak. Het fonds kan gebaat zijn bij het inzetten van externe expertise.*

Governance Algemeen

De governance van het fonds functioneert naar behoren. Het bestuur is qua omvang en samenstelling op sterkte. Het bestuur heeft de lijn van vorig jaar voortgezet en besteedt ruim voldoende tijd en aandacht aan kennisontwikkeling over de WTP en de voorbereidingen op het invaarbesluit.

De samenwerking in het bestuur is door extra vergaderingen en bijeenkomsten geïntensiveerd. De discussies over o.m. evenwichtigheid bij invaren hebben bijgedragen aan de besluitvorming. Voor het draagvlak over de door het fonds ingenomen standpunten over (her)verdeling is de pariteit binnen het bestuur, de commissies en de taskforce WTP belangrijk gebleken. Er is een periodiek overleg tussen de voorzitters van het bestuur, het VO en de raad over de lopende fondszaken dat als nuttig wordt ervaren.

Met de invoering van de WTP is de werklast van het bestuur flink toegenomen. Dat trekt een wissel waardoor het bestuur ervoor moet zorgen dat er ook tijd is voor reflectie en voldoende rustmomenten. De ondersteuning door het BB was door openstaande vacatures en de aanhoudende werkdruk een aandachtspunt. Deze vacatures zijn in de loop van het jaar ingevuld. De sleutelfunctiehouder risicobeheer is een belangrijke bewaker van het proces van

besluitvorming en van de voortgang in de voorbereiding op de nieuwe regeling door de uitbestedingspartners. Dat geldt ook voor de dit jaar aangetreden sleutelfunctiehouder Interne Audit die de controle op de processen bij de uitbestedingspartners van zijn tijdelijk aangestelde voorganger heeft voortgezet.

Aanbeveling:

- *De toekomstige governance staat mede als aanbeveling van de raad nog op de agenda van het bestuur. De raad stelt voor na te denken over de gevolgen van de nieuwe regeling (eigen risicodragerschap van de deelnemers in een fonds met het karakter van een beleggingsinstelling). Dit betreft de noodzakelijke expertise om de juiste keuzes te kunnen maken en de communicatie daarover met de verschillende categorieën belanghebbenden.*

Governance WTP

Er is veel aandacht geweest voor de evenwichtigheid van de verdeling van het fondsvermogen bij invaren. De discussie hierover is binnen het bestuur actief gevoerd. De effecten van de verschillende keuzes voor de belanghebbenden komen in bestuursvergaderingen uitvoerig aan bod, waarbij het bestuur tracht tot een evenwichtig resultaat te komen. Het bestuur heeft zich hierin laten bijstaan door verschillende externe adviseurs, wat heeft bijgedragen aan de kwaliteit van de besluitvorming en de evenwichtigheid in de belangenafwegingen die bij die verdeling zijn gemaakt. Het proces maakt een solide indruk.

De taakopvatting van de sociale partners bij de uitvoerbaarheid van het transitieplan lijkt op gespannen voet te staan met die van het fonds ten aanzien van het voldoen aan de wettelijke maatstaven en het door het fonds uitvoeren van de evenwichtigheidstoets. De uiteenlopende opvattingen hebben geleid tot een verschil van mening over de verdeling van het fondsvermogen en mede daardoor een transitieplan dat naar oordeel van het fondsbestuur op een aantal onderdelen aanpassing of aanvulling behoeft. De raad heeft de indruk dat het bestuur voldoende inspanningen verricht om de bestaande meningsverschillen met de sociale partners te overbruggen. De raad zal in de vervolgesprekken met de sociale partners waar nodig en gewenst als klankbord van het bestuur blijven fungeren.

Aanbeveling:

- *2025 wordt een bijzonder druk jaar voor het bestuur en bestuursbureau. Denk na over enkele rustmomenten waarin kan worden gereflecteerd op de (aankomende) besluitvorming. Reflectie op het perspectief van derden is hierbij ook gewenst.*

Governance VO

De samenstelling van het VO is op orde. De indruk bestaat dat het VO goed op elkaar is ingespeeld en dat de onderlinge samenwerking constructief is. Het voorzitterschap van het VO is gewisseld, omdat de voorzitter deze rol tevens vervult bij de GvU. Deze dubbelrol werd in verband met mogelijk divergerende belangen als onwenselijk ervaren. Het VO werd in 2024 weer ondersteund door een externe secretaris. Dat is zinvol met het oog op de invoering van de WTP en de toenemende werkzaamheden die ook voor het VO daarvan het gevolg zijn. Het VO bereidt zich voor op de adviesaanvraag met betrekking tot het invaarbesluit. De door het fonds verzorgde kennissessies zijn nuttig en worden door de leden bijgewoond. Het spanningsveld van voldoende tijdsbesteding voor het eigen werk en dat voor het VO blijft voor een aantal leden een uitdaging.

De samenwerking met het bestuur is constructief waarbij het voor het VO soms lastig is pas achteraf te worden betrokken bij lopende dossiers, zoals bijvoorbeeld bij de premiediscussie tussen het bestuur en de sociale partners.

De raad heeft het afgelopen jaren met diverse leden van het VO gesprekken gevoerd over de samenwerking wat wederzijds als zinvol en plezierig is ervaren. Het voornemen bestaat deze gesprekken ook in 2025 voort te zetten.

Aanbeveling:

- *Voortzetting externe ondersteuning VO en actief betrekken VO en raad in de voorbereiding van het invaarbesluit.*
- *Het opstellen van een planning voor de besluitvorming/advisering/goedkeuring van fondsdocumenten rondom het invaarbesluit is gewenst om de tijdsbesteding vooraf goed in te schatten door de fondsorganen.*

Governance Bestuursbureau

Door de combinatie van “run en change” is ook dit jaar de werkdruk voor het BB onverminderd hoog geweest. De bestaande vacatures binnen het bureau zijn als gezegd gedurende dit jaar ingevuld. De medewerkers van het BB hebben de werkdruk goed opgevangen. De raad wenst hiervoor zijn waardering uit te spreken.

Operatie, uitbesteding, DORA en IT

In 2024 is het fonds versterkt in het nemen van de regierol. De operatie is goed verlopen, mede door versterking van het bestuursbureau en veelvuldig contact met de belangrijkste uitbestedingspartners. TKP reageert goed op verzoeken en aanwijzingen van het fonds, maar staat onder grote druk om naast reguliere pensioenadministratie ook de toekomstige situatie in te richten. De raad heeft kennisgenomen van rapportages van TKP ten aanzien van de operatie en de opbouw van de nieuwe systemen. Het fonds heeft tot het moment van transitie de belangrijke taak om de huidige operatie zorgvuldig te doen uitvoeren, ongeacht de druk vanuit WTP. Vraag is wel of TKP en het fonds voldoende in staat zijn om de transitie per 2027 te realiseren. Voor het fonds is definitieve besluitvorming omtrent invaren noodzakelijk, en TKP moet ruimte creëren voor Pensioenfonds UWV zodra de systemen gereed zijn.

Het uitbestedingsbeleid wordt verder aangescherpt onder invloed van nieuwe wetgeving. Vanaf 17 januari 2025 treedt DORA (Digital Operational Resilience Act) in werking. Het fonds heeft haar proces ten aanzien van de evaluatie van het IT-beleid al op een ordentelijke manier ingericht, maar DORA vereist nog een stap extra. Het fonds heeft al belangrijke stappen ondernomen om aan deze wetgeving te voldoen. Het fonds zal niet volledig compliant zijn per 17 januari 2025 en zal in de loop van 2025 nog verdere stappen moeten maken om aan de wetgeving te voldoen.

Op IT-gebied is het fonds de afgelopen jaren versterkt door inzet van externe deskundigheid en bestuursleden met kennis van en affiniteit met informatietechnologie. Het bestuursbureau heeft een coördinerende taak (enerzijds strategisch beleid voorbereiden en anderzijds incidenten oplossen), maar naar inzicht van de raad zou ook deze gebaat zijn bij meer kennis van IT, zeker gezien de benodigde details bij de inrichting van de WTP-systemen. Het bestuur heeft een kennissessie ingepland om de koppeling tussen pensioenadministratie en vermogensbeheer voor WTP nader te analyseren.

Aanbevelingen:

- *Houd voldoende aandacht voor de operatie, naast WTP.*
- *Stel een plan van aanpak op waarin duidelijk zichtbaar wordt wanneer het fonds voldoet aan de DORA-regelgeving.*
- *Beoordeel in hoeverre de IT-kennis van het bureau als geheel voldoet, mede om de juiste keuzes te maken voor de nieuwe omgeving.*

Risicomanagement

Het risicomanagement door het fonds is op orde, met reguliere rapportages vanuit de 1e, 2e en 3e lijn. De eerstelijnsrapportage wordt opgesteld aan de hand van beoordeling van de risicorapportages van uitbestedingspartners. Sleutelfunctiehouder Risicomanagement geeft een zelfstandig oordeel dat in hoofdlijnen overeenkomt met dat van de eerste lijn, hoewel licht kritischer. Het bestuur bespreekt de rapportages in de vergadering.

Het risico-oordeel is gedurende 2024 enigszins positiever geworden, al wordt de druk vanuit het WTP-programma overal gevoeld. De besluitvorming over het transitieplan leidt tot het oordeel ‘zorgwekkend’. De raad kan zich in de volledige rapportage vinden.

Het eerstelijns risicomanagementsysteem wordt in 2025 nog verder uitgerold. Dit is van belang om de stand van zaken te monitoren en zal ondersteuning bieden bij het vastleggen van besluitvorming rondom WTP.

De sleutelfunctiehouder Interne Audit heeft zich in het eerste jaar vooral bezig gehouden met multi-client audits en het project datakwaliteit bij TKP.

Aanbeveling:

- *In de voorgaande paragrafen wordt aangegeven dat overeenstemming bereiken met sociale partners en gereedheid bij TKP-aandachtspunten vormen in het realiseren van de doelstellingen. De raad adviseert om bij de eigen voorbereiding expliciet het perspectief van andere partijen te betrekken en een actieve dialoog te continueren, zodat verdere verrassingen worden voorkomen.*

Thema's 2025 en vooruitblik

In 2025 zal een nieuw lid van de raad toetreden, ter vervanging van vertrekkend lid Mik Breek. Ook worden de drie (plaatsvervangend) bestuursleden vanuit gepensioneerden vervangen door drie nieuwe leden met een passend profiel.

In het toezicht zal de bewaking van de voortgang van de implementatie van de WTP prioriteit krijgen. Hierbij gaat het ook om het volgen en beoordelen van het totale proces van invaarbesluit tot en met melding bij DNB. Evenwichtige belangenafweging, governance van de besluitvorming en uitvoeringsvaardigheid bij de uitbestedingspartners vormen daarbij belangrijke aandachtspunten. De raad zal hiertoe haar toezichtkader WTP delen met het bestuur.

Voor 2025 zal de raad zich daarnaast onder meer richten op de volgende onderwerpen:

- Verwachte financiële positie ten tijde van invaren en besluiten die daaraan voorafgaan.
- Inrichting nieuwe pensioenadministratie en aanpak verdeling vermogen naar deelnemers en reserve.
- Stabiliteit governance 2025 en aanpak governance na transitie.
- Uitwerking fondsbeleggingen en ESG.
- Risicomanagement.

Amsterdam, 26 juni 2025

De raad van toezicht Stichting Pensioenfonds UWV,

mw. O.M.C. Perik MBA, voorzitter

mw. K. Haasbroek, lid

dhr. L.C.A. Scheepens, lid

5. Verslag verantwoordingsorgaan

Inleiding

In dit verslag geeft het verantwoordingsorgaan (VO) van Pensioenfonds UWV een oordeel over het beleid van het bestuur in 2024. We keken hoe het bestuur het beleid uitvoerde en welke beleidskeuzes het bestuur maakte voor de toekomst.

We namen de volgende thema's als leidraad:

- verantwoord beleggen met een goed rendement
- goed bestuur en risicomanagement
- effectieve communicatie
- de toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds

Het laatste thema gaat in navolging van 2023 ook in 2024 vooral over de invoering van de nieuwe pensioenregeling in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Voor elk van de thema's stelden we beoordelingscriteria op, om het beleid en de uitvoering te toetsen. De beoordelingscriteria zijn als bijlage opgenomen bij dit oordeel (bijlage I). Naast deze specifieke thema's beoordeelden we de financiële positie en resultaten van Pensioenfonds UWV en het toeslagenbeleid.

Bij onze oordeelsvorming kijken we steeds of het bestuur in de besluitvorming de belangen van alle belanghebbenden onderkent en deze op een evenwichtige manier tegen elkaar afweegt.

Verslag van onze werkzaamheden

De werkzaamheden voor onze oordeelsvorming over het kalenderjaar 2024 startten in Q 1 2025. De beoordelingscriteria voor 2023 zijn ook voor 2024 gehanteerd.

We hadden in 2024 vijf vergaderingen. We overlegden daarnaast twee keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht. Een delegatie van het verantwoordingsorgaan nam deel aan de twee bestuurlijke strategiesessies. Verder waren leden van het VO in 2024 aanwezig bij regelmatig gehouden informatiesessies over aspecten waar de nieuwe pensioenregeling volgens de Wtp aan moet voldoen.

Het bestuur heeft het VO de beschikking gegeven over een externe pensioendeskundige die het VO ondersteunt in het proces om te komen tot een zwaarwegend advies over een eventueel invaarbesluit van het fonds in 2025 en het daaraan gekoppelde Implementatie- en Communicatieplan.

We ontvingen in 2024 drie adviesaanvragen van het bestuur en één van de RvT:

Van het bestuur:

- De adviesaanvraag over statutenwijziging;
- De adviesaanvraag over wijziging van de klachtenregeling van het fonds;
- De adviesaanvraag over de premiestelling voor 2025.

Van de RvT:

- De profielschetsen RvT.

Verder zijn we in gesprek gegaan met het bestuursbureau over onder meer de begroting van Pensioenfonds UWV voor 2025.

Het bestuursverslag en de jaarrekening vormen de formele verantwoording van het bestuur. Daarnaast baseerden we ons oordeel op het jaarprogramma, beleidsdocumenten, beslisnotities, rapportages en de notulen van bestuursvergaderingen. We gebruikten ook de bevindingen en aanbevelingen van de raad van toezicht voor onze oordeelsvorming. In bijeenkomsten en vergaderingen met het bestuur spraken we over de financiële positie van Pensioenfonds UWV, actuele ontwikkelingen, vooral op het terrein van de Wtp, en adviesaanvragen van het bestuur. Met de raad van toezicht spraken we over het uitgevoerde toezicht, hun visie op Pensioenfonds UWV en

relevante ontwikkelingen. Naast het formele overleg voerden leden van het VO gesprekken met (portefeuillehoudende) bestuursleden en functionarissen van het bestuursbureau. Ook spraken we met de sleutelfunctiehouder risicomanagement.

We legden onze werkzaamheden en onze oordeelsvorming per thema vast in een apart verslag.

Oordeel

Algemeen

We vinden dat het bestuur in 2024 Pensioenfonds UWV goed en zorgvuldig heeft bestuurd. Het bestuur nam de belangen van alle belanghebbenden mee en woog deze op een evenwichtige manier af. We hebben veel respect voor de inzet van bestuur en bestuursbureau om het fonds goed voor te bereiden op de transitie naar een nieuwe pensioenregeling.

Het VO is getuige geweest van de forse inspanningen die het fonds zich heeft getroost om sociale partners te ondersteunen bij hun taak om een Transitieplan op te stellen. Dat plan verscheen 13 december 2024. Het bestuur heeft aangegeven over dat Transitieplan nog vele vragen te hebben, maar heeft het VO laten weten dat gaandeweg wordt gewerkt met sociale partners aan een vervolmaking van het plan zodat in 2025 het fonds de noodzakelijke vervolgstappen kan zetten. Dit getuigt van een pragmatische aanpak en geeft vertrouwen in het proces.

De beleggingsresultaten in 2024 waren minder dan in 2023. Toch bleef de financiële positie van Pensioenfonds UWV stabiel rond het niveau van 120% dekkingsgraad. Omdat het fonds besloot geen gebruik te maken van het transitie-FTK, dat pensioenfondsruimere financiële kaders biedt bij indexatie, is het 'oude' Financieel ToetsingsKader van kracht geweest en konden pensioenaanspraken en ingegane pensioenen slechts beperkt worden verhoogd.

In overleg stelden het bestuur en de sociale partners voor 2025 een premie vast. Het bestuur heeft daarbij geadviseerd een hogere premie vast te stellen dan volgens het beleid strikt noodzakelijk is. Dit premieadvies van het bestuur aan sociale partners is niet overgenomen. Sociale partners hebben uitgesproken vast te houden aan de voor het fonds overeengekomen methodiek van de gedempte kostendeckende premie. Daarmee is het fondsvermogen met 0,7% verwaterd.

Hieronder volgt eerst een terugblik op de aanbevelingen van voorgaande jaren. Daarna wordt per thema een nadere toelichting gegeven op de bevindingen van het VO over 2024. Er wordt afgesloten met de aanbevelingen van het VO.

Opvolging aanbevelingen voorgaande jaren

In het oordeel van 2023 deed het VO de volgende aanbevelingen:

1. De aanbeveling 2 uit 2022 om effectieve medezeggenschap te bevorderen door het VO al in een eerdere fase van de besluitvorming mee te nemen, nog meer ter harte te nemen. Als het bestuur ons informeert over uitgangspunten, mogelijkheden en overwegingen, krijgt het VO beter inzicht en dat komt de latere formele advisering ten goede. Eerdere betrokkenheid biedt het bestuur ook de mogelijkheid om met het verantwoordingsorgaan (informeel) van gedachten te wisselen over verschillende opties en de gevolgen daarvan voor belanghebbenden.
2. Voor de voorbereiding op de nieuwe pensioenregeling volgens de Wtp in 2024 doorgaan met de in 2023 aangevangen operationalisering van de procesafspraken en de nog niet gerealiseerde elementen van de aanbevelingen voor 2023.
3. De evenwichtige belangenafweging meer te expliciteren in communicatie naar deelnemers en stakeholders.
4. Daarnaast deelde het VO de aanbeveling van de RvT dat de governance ná transitie naar de nieuwe pensioenregeling aandacht verdient.

Ad punt 1 Effectieve medezeggenschap

Het VO heeft begrip voor de druk op het bestuur en bestuursbureau als gevolg van Wtp. Toch meent het VO dat de verbeteringen die in 2023 zijn ingezet in 2024 niet hebben doorgewerkt.

Het VO heeft toch weer moeten constateren dat het niet tijdig en volledig informeren zijn werkzaamheden bemoeilijkt.

Ad punt 2 Procesafspraken in voorbereiding op de Wtp

Met het continueren van reguliere informatiesessies en het organiseren van bestuurlijke aanwezigheid in VO-vergaderingen is in de praktijk opvolging gegeven aan deze aanbeveling.

Ad punt 3 Evenwichtige belangenafweging expliciteren in communicatie
De inzet van het bestuur hierop wordt onderkend.

Ad punt 4 Governance na de transitie

In 2024 hebben het Transitieplan en de voorbereidingen op implementatie van de nieuwe regeling e.d. voorrang gekregen. Het vraagstuk zal in 2025 worden opgepakt, waarbij door het bestuur een winstwaarschuwing is uitgebracht: het kan in tijd doorschuiven en is mede afhankelijk van wetgeving.

De toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds

Het VO beoordeelt de toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds op de volgende punten:

- Nakomen van procesafspraken, zodat het VO tot een goed oordeel kan komen over de nieuwe pensioenregeling;
- Evenwichtige belangenafweging;
- Financiële gezondheid van het fonds.

De volledig uitgeschreven normen staan in bijlage I.

Uit zowel het jaarverslag als het handelen van het bestuur, blijkt dat het bestuur de gemaakte afspraken met het VO is nagekomen. De eerdergenoemde informatiesessies zijn behulpzaam om het VO te informeren en te faciliteren, ter voorbereiding op de adviesaanvraag op het invaarbesluit in 2025. Eveneens uiterst behulpzaam is het aantrekken van een extern deskundige om het VO bij het proces te ondersteunen.

Het bestuur heeft een wettelijke taak om de belangen van groepen deelnemers en stakeholders van het fonds op een evenwichtige wijze af te wegen. Gelet op de omvang van de aanstaande transitie, heeft het VO daar ook bij de Wtp nadrukkelijk aandacht voor. Uit de gesprekken die het VO heeft gevoerd blijkt dat hier ook binnen het bestuur veel aandacht voor is.

Het bestuur heeft in 2024 geregeld het VO geïnformeerd over de vorderingen van sociale partners om te komen tot een Transitieplan Wtp. Het Transitieplan is in december 2024 aangeboden aan het bestuur van het pensioenfonds. Het bestuur beoordeelt het plan op uitvoerbaarheid, evenwichtigheid en het voldoen aan wet- en regelgeving. Het overleg over de benodigde aanvullingen van het transitieplan ten behoeve van de implementatie door het fonds vraagt in 2025 van het bestuur -en de sociale partners- forse aandacht. Al met al levert de invoering van de Wtp druk op bestuur, bestuursbureau en ook de andere gremia van het fonds en de uitvoeringsorganisatie TKP, naast de uitvoering van de huidige regeling. De geplande transitie per januari 2027 staat onder druk. Het VO meent dat het bestuur overigens dicht op de bal speelt en volgt het bestuur in de benadering dat beheerste transitie vóór gaat boven het halen van een datum.

Positieve ontwikkeling is dat DNB heeft aangegeven transitieplannen van sociale partners te betrekken bij zijn oordeelsvorming. DNB rapporteert daarover aan het fonds en het fonds kan met deze informatie de sociale partners ondersteunen bij het completeren.

Het VO vindt het belangrijk dat steeds de evenwichtige belangenafweging duidelijk wordt geëxpliciteerd. Het VO heeft dit in 2024 ter zake de premievaststelling 2025 als minder expliciet ervaren.

De financiële gezondheid van het fonds is in 2024 stabiel gebleven rond het niveau van 120%.

De leden die namens de gepensioneerden lid zijn van het VO hebben in 2024 ervaring opgedaan met hun nieuwe statutaire taak: leden die namens gepensioneerden in het bestuur zitting gaan nemen, bindend voordragen. De ervaring met het uitvoeren van deze taak is positief. Met de bindende voordracht is de samenstelling van het bestuur kwantitatief en kwalitatief geborgd. De wisseling van bestuursleden vindt plaats per juli 2025.

Aanbevelingen 2025

Het VO beveelt aan om evenwichtige belangenafweging te blijven expliciteren in communicatie naar deelnemers en stakeholders.

Het VO beveelt aan om in nauwe samenwerking met sociale partners te werken aan vervolmaking van het Transitieplan, het opstellen van het Implementatie- en communicatieplan.

Beleggingsbeleid

Het VO beoordeelt de toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds op de volgende punten:

- Uitvoering MVB-beleid (Maatschappelijk verantwoord beleggen);
- Aansluiting beleggingsbeleid op het risicobereidheidsonderzoek;
- Verantwoording van het MVB-beleid;
- Bestuurlijke verantwoording over de financiële resultaten.

De volledig uitgeschreven normen staan in bijlage I.

Het doel van het bestuur is verantwoord beleggen met een goed rendement. We vinden dat het bestuur open, eerlijk en goed communiceert over financiële onderwerpen en het beleid. Het beleggingsplan is een gedegen basis voor het monitoren van de beleggingsdoelstellingen van Pensioenfonds UWV.

Het VO heeft wel vastgesteld dat het fondsrendement in 2024 lager lag dan in 2023.

De transitie naar een nieuwe pensioenregeling is mede ingegeven door de maatschappelijk wens om een koopkrachtig(er) pensioen te creëren. Hoge rendementen maken dat hopelijk mogelijk. Een aansporing aan het bestuur daarom.

Voor maatschappelijk verantwoord beleggen is draagvlak onder deelnemers van belang. Het bestuur onderneemt verschillende acties om dat draagvlak te bevorderen. Zo legt het bestuur beleid voor verantwoord beleggen vast. Dit is ook beschikbaar. Het bestuur verantwoordt zich over de effecten van het beleid in termen van risico, rendement en duurzaamheid. Hiervoor stelt het o.a. jaarlijks een jaarverslag op over maatschappelijk verantwoord beleggen en publiceert dat. Het bestuur heeft in 2024 opnieuw onderzocht wat de deelnemers vinden van het beleid voor duurzaam beleggen.

Gegeven de maatschappelijke ontwikkelingen is het zaak deelnemers met grote regelmaat te bevragen op risicobereidheid en visie op MVB om het beleid zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de deelnemers.

Daarbij realiseert het VO zich dat telkens een balans moet worden gevonden tussen risicobereidheid, gewenste vermogensontwikkeling en de wensen van deelnemers. Dit bevordert en borgt het draagvlak.

We verwachten dat het bestuur de open communicatie over het beleggingsbeleid en de interactie met deelnemers in 2025 voortzet. En dat er dan ook aandacht is voor de gevolgen van de nieuwe pensioenregeling volgens de Wtp op de financiële onderwerpen.

Zo heeft het VO heeft in een simulatiesessie samen met het bestuur in 2024 het rendement over 2023 vertaald zien worden naar rendementsverdeling over de groepen deelnemers op basis van het Transitieplan na invaren. Naar aanleiding van deze exercitie maakt het VO zich zorgen over de kans op behoud van koopkracht voor ingegane pensioenen. Uit deze sessie is ook gebleken dat de dynamiek en effecten van de inzet van verschillende instrumenten in de nieuwe pensioenregeling zeer complexe materie vormen en dat het een grote uitdaging zal zijn dit naar begrijpelijke communicatie te vertalen voor de deelnemers.

Aanbevelingen 2025

Het VO beveelt aan om frequent met alle deelnemers in gesprek te gaan over MVB en de invloeden van buitenaf op dit beleggingsbeginsel.

Het VO beveelt aan in communicatie meer in te gaan op de effecten van de nieuwe pensioenregeling volgens Wtp.

Goed bestuur en risicomanagement

Het VO beoordeelt goed bestuur en risicomanagement op de volgende punten:

- Het bestuur is open over risicomanagement (risico's en maatregelen) en evenwichtige belangenafweging;
- Opvolging van aanbevelingen van de RvT, AFM en DNB;
- Uitvoering van het diversiteitsbeleid;
- De werking van de klachten en bezwarenprocedure.

De volledig uitgeschreven normen staan in bijlage I.

Het VO waardeert de aanpak van het bestuur ter zake risicomanagement en de governance van het fonds.

Het VO heeft vastgesteld dat in adviestrajecten door omissies in de informatie toezending en een te laat betrekken van het VO door het bestuur de adviezen moeizaam tot stand zijn gekomen. Het VO ervaart dit als een hardnekkig issue. In de oordelen over 2022 en 2023 speelde dit element al.

Ten aanzien van het advies over de premiehoogte en de premiecomponenten heeft dit ertoe geleid dat door de korte tijd (5 werkdagen) die het VO was gegeven en de beperkte informatievoorziening het VO tot een uitzonderlijk 'neutraal advies' is gekomen.

In de toekomst wil het VO niet meer in een dergelijke situatie terechtkomen en daarom is de dringende aanbeveling om ook in gevoelige kwesties eerder en integraal te worden meegenomen in de belangenafweging die aan voorgenomen besluiten voorafgaan.

Het bestuur is in gesprek met sociale partners en Uitvoeringsorganisatie TKP en koerst nog steeds op een transitie per 1 januari 2027, echter de planning staat -ook bij TKP- onder druk.

Vanuit de overleggen met de functionarissen op het gebied van risicobeheersing constateert het VO dat het bestuur met haar beheersorganisatie gestructureerd de risico's in beeld brengt en waar nodig acties onderneemt.

Het bestuur geeft jaarlijks een overzicht op welke wijze het opvolging geeft aan aanbevelingen van RvT, certificeerders en extern toezicht. In het toezichtrapport 2024 geeft de RvT aan dat het bestuur aan alle aanbevelingen opvolging heeft gegeven. Aan de opvolging van aanbevelingen van het VO voor 2023 is eerder in dit verslag al aandacht besteed.

De RvT heeft eerder aandacht gevraagd voor de governance van het fonds ná transitie naar de nieuwe pensioenregeling volgens de Wtp. Governance bestrijkt een breed terrein. Het gaat om de vraag of het fonds ook na transitie beschikt over een bij de nieuwe werkelijkheid passende organisatie. Het VO onderschrijft dit. Het bestuur kiest voor een twee sporen aanpak waarbij parallel aan de transitie an sich ook al wordt voorgesorteerd op de na transitie noodzakelijke competenties, ervaring en deskundigheid. De organisatie zal vanzelfsprekend met de ontwikkelingen meebewegen. Het VO kan deze aanpak steunen.

Het bestuur heeft een diversiteitsbeleid. Door bij vacatures een profielschets op te stellen, doet het bestuur zijn best om voordragende partijen ertoe te bewegen bij voordracht rekening te houden met diversiteitsaspecten. Een statutenwijziging heeft ertoe geleid dat het bestuur bestuursleden zal kennen die louter op bindende voordracht in functie komen. Richting de voordragende partijen kan het bestuur iets meer sturen op diversiteit.

Het VO meent dat de klachten en bezwaarregeling de deelnemers van het fonds op effectieve wijze voldoende gelegenheid biedt op objectieve en rechtvaardige klachtafhandeling, conform de Code Pensioenfondsen.

Aanbevelingen 2025

Het VO beveelt aan een checklist te gebruiken bij het aanbieden van adviesaanvragen, zodat het VO alle relevante informatie bij de adviesaanvraag wordt aangeboden en het VO tijdig te betrekken bij ontwikkelingen die leiden tot adviesaanvragen.

Communicatie

Het VO beoordeelt communicatie van het pensioenfonds op de volgende punten:

- Effectiviteit van de communicatie;
- Duidelijkheid, voldoen aan wettelijke eisen en handelingsperspectief;
- Handelen naar feedback van deelnemers en gepensioneerden;
- Goede omgang met klachten.

De volledig uitgeschreven normen staan in bijlage I.

De communicatie aan verschillende groepen over de Wtp is effectief. In 2024 heeft het bestuur gericht aandacht besteed aan de voorlichting over de Wtp: op de website, in nieuwsbrieven en met goed bezochte webinars.

Het communicatiebeleid is erop gericht om deelnemers goed inzicht te geven in hun persoonlijke pensioensituatie, zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Het bestuur meldt in het jaarverslag wat het pensioenfonds hier in 2024 aan heeft gedaan. Met onder andere campagnes voor 60+ en webinars. De effectiviteit van de communicatie wordt gemonitord met de Activatie-Index en de Klantbelevingsmonitor en leidt tot aanpassingen in de communicatie of extra inspanningen naar bepaalde doelgroepen.

Het VO spreekt zijn waardering hiervoor uit.

Het VO constateert dat het aantal klachten in 2024 is toegenomen. Deze stijging kwam door het voor gepensioneerden teleurstellende besluit dat hun pensioenen per 1 januari 2024 niet werden verhoogd. Inhoudelijk was dat besluit correct en de communicatie daarover was duidelijk.

Eind 2024 heeft het VO in het overleg met het bestuur erop aangedrongen om uiterst zorgvuldig, begrijpelijk en meer empathisch dan in januari 2024 te communiceren over de geringe verhoging van de pensioenuitkeringen per 1 januari 2025. Het VO meent dat het bestuur hier invulling aan heeft gegeven en ziet ook dat meer expliciet en evenwichtig de belangenafweging naar deelnemers en stakeholders is gecommuniceerd.

Elke klacht is een mogelijkheid tot verbetering. Het VO ziet dat het bestuur naar aanleiding van de klachten verschillende acties heeft ondernomen om de communicatie te verbeteren.

Aanbevelingen 2025

Het VO beveelt aan om de ingezette nieuwe vormen van communicatie, zoals webinars en campagnes voor bepaalde doelgroepen voort te zetten en daarbij bijzondere aandacht te geven aan de keuzemogelijkheden en de gevolgen daarvan in het jaar voorafgaand aan en direct na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het VO beveelt aan om ook in het communicatieplan van de nieuwe pensioenregeling in het kader van de Wtp goed onderscheid te maken naar de informatiebehoeften van de verschillende doelgroepen. Met name medewerkers die in de periode rondom de transitiedatum een keuze hebben om met pensioen te gaan, zullen in deze fase (extra) behoefte hebben aan goede informatie over de effecten van hun keuzes.

Amsterdam, 26 juni 2025

Mw. W. Tollenaar, duo-voorzitter

Mw. M. Cnossen, duo-voorzitter

Dhr. J. de Kat, secretaris

Mw. C. Meijerink, plaatsvervangend secretaris

Mw. M. van der Veen,

Dhr. H.J. Meines

Dhr. J. Zegel

Dhr. J. Wijnekus

Mw. N. Milko (plaatsvervangend lid)
Mw. A. Donker (plaatsvervangend lid)
Dhr. M. Wenting (plaatsvervangend lid)

Bijlage bij het verslag: Beoordelingscriteria VO voor jaarverslag 2024

Werkgroep Toekomst (Wtp):

- Het bestuur volgt, rondom de besluitvorming Wtp, de procesafspraken zoals afgestemd met het VO, waardoor het VO voldoende informatie en tijd heeft gehad om tot een goed oordeel te komen.
- Het bestuur toont in haar besluiten voldoende aan dat het de belangen van verschillende groepen evenwichtig heeft afgewogen.
- Het bestuur toont aan dat de financiële gezondheid van het fonds voldoende toekomstbestendig is.

Werkgroep Communicatie:

- De communicatie aan verschillende groepen over de Wtp is effectief.
- Alle groepen blijven duidelijke informatie ontvangen over hun huidige pensioenregeling. Deze uitingen voldoen aan de wettelijke eisen en bieden handelingsperspectief.
- Het bestuur laat zien dat er actie wordt ondernomen op de response van deelnemers en gepensioneerden.
- Het bestuur laat zien dat het aantal klachten beperkt is en blijft en dat klachten op een goede manier worden afgehandeld.

Werkgroep Beleggingen en balansbeheer:

- Het bestuur kan aantonen dat het MVB beleid wordt uitgevoerd.
- Het bestuur laat zien hoe het beleggingsbeleid aansluit bij het risicobereidheidsonderzoek.
- Het bestuur kan aantonen wat de effecten zijn van het MVB-beleid op onder meer het rendement en duurzaamheid.
- Het bestuur geeft uitleg over de financiële resultaten, waaronder de ontwikkeling van de vermogenssituatie, de premies en de toeslagverlening, de kostenratio's, het rendement van de beleggingsportefeuille voor risico pensioenfondsen, en de allocatie van de beleggingsportefeuille.

Werkgroep Governance en risicomanagement:

- Het bestuur deelt en bespreekt risico's en maatregelen met (de werkgroepen van) het VO, onder meer op de thema's Implementatie Wtp, Beleggingen en Financiële huishouding, Communicatie en Pensioenopbouw en -uitvoering. Evenwichtige afweging van belangen is een expliciet onderdeel van deze thema's. Uiteraard houdt het VO ook zicht op andere onderwerpen. (Input op dit criterium kan goed vanuit andere werkgroepen komen!)
- Het bestuur volgt de aanbevelingen van de RvT, AFM en DNB op, en onderbouwt mogelijke afwijking hierop.
- Het bestuur laat zien hoe zij vorm, inhoud en uitvoering geeft aan het diversiteitsbeleid, waardoor belanghebbenden zich goed en herkenbaar vertegenwoordigd voelen.
- Het bestuur zorgt ervoor dat belanghebbenden klachten en bezwaren over de uitvoering van de pensioenregels kunnen indienen. Het bestuur zorgt voor objectieve en rechtvaardige belangenafweging bij het behandelen van de klachten en bezwaren en leert ervan door zo nodig zijn optreden en/of zijn procedures te verbeteren.

Algemeen:

- Het bestuur volgt de aanbevelingen van het VO over 2023 op.

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor haar constructieve bijdragen en verantwoording. Het bestuur ziet zich gesterkt met de gegeven aanbevelingen om door te gaan op de reeds ingeslagen weg. Voor de opvolging van de aanbevelingen wordt een plan van aanpak opgesteld.

6. Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2024

(bedragen x € 1.000)		31-12-2024		31-12-2023
	Ref.			
ACTIVA				
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1			
Vastgoed beleggingen		895.247	886.313	
Aandelen		2.449.156	2.014.181	
Vastrentende waarden		5.188.260	4.495.070	
Derivaten		97.879	99.894	
Overige beleggingen		1.011.969	1.453.196	
		9.642.511		8.948.654
Beleggingen voor risico deelnemers	2	4.252		5.166
Herverzekeringsdeel technische voorziening	3	8.584		10.371
Vorderingen en overlopende activa	4	3.648		1.801
Overige activa	5	6.382		43.654
TOTAAL ACTIVA		9.665.377		9.009.646
PASSIVA				
Stichtingskapitaal en reserves	6	1.365.235		1.214.005
Technische voorzieningen				
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	7	7.853.491	7.857.743	7.277.259
Overige technische voorzieningen	8	30.478		21.887
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemer	9	4.252		5.166
Derivaten	10	404.104		481.973
Overige schulden en overlopende passiva	11	7.817		9.356
TOTAAL PASSIVA		9.665.377		9.009.646

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 69.

6.2 Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2024	2023
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	12	313.985	289.184
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	13	667.215	634.751
Beleggingsresultaten risico deelnemer	14	163	503
Overige baten	15	652	613
TOTAAL BATEN		982.015	925.051
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	16	255.725	244.752
Pensioenuitvoeringskosten	17	6.574	6.286
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	18		
Pensioenopbouw		224.219	197.561
Toeslagverlening		152.960	199.254
Rentetoevoeging		251.407	216.937
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-261.801	-250.318
Wijziging marktrente		123.574	265.452
Wijziging actuariale grondslagen		39.038	11.255
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		19.834	8.276
Overige mutaties		27.001	27.613
		576.232	676.030
Mutatie overige technische voorzieningen	19	8.591	-7.167
Mutatie pensioenverplichting voor risico deelnemer	20	-914	-409
Saldo herverzekering	21	98	-957
Saldo overdrachten van rechten	22	-15.553	-10.106
Overige lasten	23	32	40
TOTAAL LASTEN		830.785	908.469
Saldo van baten en lasten		151.230	16.582
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Algemene reserve		151.230	16.582
Totaal saldo van baten en lasten		151.230	16.582

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 91.

6.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	312.934	289.157
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	22.933	31.777
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	1.690	2.252
Overig ontvangsten	652	613
	338.209	323.799
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-255.705	-245.619
Betaald in verband met overdracht van rechten	-7.380	-21.671
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-10.743	-8.284
Overig uitgaven	-32	-39
	-273.860	-275.613
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	64.349	48.186
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	5.844.376	7.011.278
Directe beleggingsopbrengsten	130.887	164.630
	5.975.263	7.175.908
Uitgaven		
Aankopen van beleggingen	-6.067.970	-7.313.138
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-8.914	-10.149
	-6.076.884	-7.323.287
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-101.621	-147.379
Netto kasstroom	-37.272	-99.193
Koers-/omrekenverschillen		
Mutatie liquide middelen	-37.272	-99.193
Liquide middelen per 1 januari	43.654	142.847
Liquide middelen per 31 december	6.382	43.654
Mutatie liquide middelen	-37.272	-99.193
Waarvan:		
Voor risico pensioenfondsen	16.638	5.720
Voor risico deelnemers	-10.256	37.934
Liquide middelen per 31 december	6.382	43.654

De relatief grote omvang bij 'Verkopen en aflossingen van beleggingen' en 'Aankopen van beleggingen' betreft hoofdzakelijk aan- en verkopen van Money Market Funds binnen de categorie 'Overige beleggingen'.

6.4 Toelichting op de jaarrekening

6.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Pensioenfonds UWV (hierna 'het pensioenfonds') is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven bij de KVK onder nummer 34183728. Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van de aangesloten onderneming UWV en haar rechtsvoorgangers.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 26 juni 2025 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

6.4.2 Grondslagen

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn, tenzij anders is aangegeven, in duizenden euro's opgenomen.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van going-concern veronderstellingen.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31-12-2024	Gemiddeld 2024	31-12-2023	Gemiddeld 2023
Amerikaanse Dollar (USD)	1,0355	1,0701	1,1047	1,0860
Brits Pond (GBP)	0,8268	0,8467	0,8665	0,8769
Japanse Yen (JPY)	162,7392	159,2364	155,7336	148,2759
Zwitserse Frank	0,9384	0,9341	0,9297	0,9586
Mexicaanse Peso's	21,5309	20,1188	18,7067	19,7522

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2024 heeft het Actuarieel Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd (AG prognosetafel). Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Dit heeft een verlagend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van € 13,5 miljoen en een positief effect op de dekkingsgraad van 0,20 procentpunt.

Ook heeft het pensioenfonds de correctiefactoren op de sterftekansen geactualiseerd. Dit heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van € 45,0 miljoen en een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,67 procentpunt.

Het pensioenfonds heeft de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten in 2024 conform beleid getoetst en op basis daarvan besloten de opslag te verhogen van 2,6 procent naar 2,7 procent. Als gevolg van deze verhoging zijn de technische voorzieningen per 31 december 2024 met 7,5 miljoen euro toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,11 procentpunt negatief.

Bij het jaarwerk 2023 is vastgesteld, na verduidelijking van toepassing van het pensioenreglement vanuit TKP, dat het salaris voor arbeidsongeschikte deelnemers jaarlijks onvoorwaardelijk wordt verhoogd. Het pensioenfonds heeft in dat kader in 2024 besloten de opslag voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid (PVI-opslag) in de kostendekkende premie te verhogen van 3,85% naar 5,0%, zodat in de PVI-opslag ook rekening wordt gehouden met deze onvoorwaardelijke verhoging voor de toekomstige arbeidsongeschikte deelnemers. Hierdoor is de benodigde PVI-opslag hoger geworden. Dit komt voor het eerst tot uitdrukking in de premie 2025.

De overige technische voorzieningen per eind 2024 worden gebaseerd op onderdelen uit de kostendekkende premie 2024. Aangezien deze voorziening is bedoeld voor deelnemers die korter dan 24 maanden ziek zijn en per einde 2024 dus nog niet arbeidsongeschikt zijn, maar dit in de toekomst mogelijk wel worden, is in de overige technische voorzieningen per eind 2024 reeds uitgegaan van deze verhoging van de PVI-opslag. De overige technische voorzieningen per 31 december 2024 zijn met 5,3 miljoen euro toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,08 procentpunt negatief.

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de derivaten en overige schulden en overlopende passiva te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Bij het bepalen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt de voorziening voor pensioenverplichtingen herrekend waarbij rekening wordt gehouden met toekomstbestendige indexatie.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van actuele waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde ('net asset value').

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Ten aanzien van vastgoed geldt dat er onzekerheid bestaat over de waardering. Deze onzekerheid wordt met name ingegeven door het feit dat er weinig transacties in de vastgoedmarkt aanwezig zijn. Door het ontbreken daarvan, wordt de inschatting van de waarde nauwelijks getoetst door transacties, wat leidt tot een grotere onzekerheid. Daarnaast kent een waarderingsmethode door middel van waarderingsmodellen of taxaties een inherente onzekerheid, die ontstaat door aannames in de schatting die van invloed zijn op de waardering. Het bestuur realiseert zich terdege dat een eventuele verkooptransactie in zowel positieve als negatieve zin kan afwijken van de waarde in de beleggingsadministratie.

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum. Het eigen vermogen van deze onderliggende vastgoedfondsen is mede gebaseerd op schattingen die de fondsbeheerder maakt. Het bestuur van het pensioenfonds maakt geen aanpassingen op deze schattingen. De schattingen die de fondsbeheerder maakt, zijn per beleggingsfonds verschillend. De fondsen worden jaarlijks voorzien van een controleverklaring bij hun jaarrekening, die door een gecertificeerde accountant wordt opgesteld.

De methode voor voorwaardering van vastgoed in fondsen is dat externe fondsmanagers taxaties laten uitvoeren door externe, gecertificeerde taxateurs. De externe gecertificeerde registertaxateurs houden rekening met het bestaan van incentives bij de waardering van objecten. Bij huurverlenging dan wel bij het aangaan van een nieuw huurcontract is rekening gehouden met de noodzaak om marktconforme incentives te verstrekken. De te verstrekken incentives variëren per object in hoogte en zijn afhankelijk van de resterende duur van het huurcontract, de locatie en object-specifieke eigenschappen. Hierbij wordt rekening gehouden met leegstand. Afhankelijk van de omvang van de leegstand wordt onder andere het bruto-aanvangsrendement bijgesteld door de taxateur. Hoewel leegstand een belangrijke factor in de waardering van vastgoed is, spelen ook andere factoren, zoals locatie, wederverhuurbaarheid en ouderdom, een rol in de waarde van het vastgoed.

Het pensioenfonds gaat, bij het opstellen van de jaarrekening, uit van de definitieve gecertificeerde opgaven, zoals verstrekt door de externe fondsmanager. Indien deze niet voor vaststelling van de jaarrekening zijn ontvangen, heeft het bestuur onderzoek uitgevoerd naar de potentiële omvang van verschillen tussen de voorlopige waardering en de waardering, rekening houdende met nagekomen informatie over de waardering per balansdatum.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, de beurswaarde, per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, de beurswaarde, per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de net asset value.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Negatieve derivatenposities worden onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Onder de overige beleggingen worden de geldmarktfondsen (Money Market Funds) gepresenteerd. Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen voor risico van het pensioenfonds.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft pensioenrechten die elders verzekerd zijn. Het pensioenfonds is ontstaan vanuit een aantal fusies. Voor een gedeelte van de populatie zijn bij de fusies rechten achtergebleven bij verzekeraars. Het pensioenfonds heeft de gehele verplichting overgenomen wat betreft het voldoen van uitkeringen aan pensioengerechtigden. Derhalve vordert het pensioenfonds de uitkering die voortvloeit uit het elders verzekerde recht bij de verzekeraars. Deze vordering wordt gelijkgesteld aan de technische voorziening die voor deze populatie wordt aangehouden. Bij de waardering van deze verplichtingen en vorderingen, worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs verminderd met de noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Ook tegoeden en verplichtingen in verband met derivatencontracten of andere beleggingstransacties vallen hieronder.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, de UFR per 31-12-2024, rekening houdend met de looptijd van de uitkeringen;
- Overlevingstafels, te weten de AG-prognosetafel 2024 (2023: AG-prognosetafel 2022) met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke ervaringssterfte 2024 vastgesteld op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2024 (2023: Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2022);
- Een kostenopslag ter grootte van 2,7 procent (2023: 2,6 procent) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten;
- Voor de partnerfrequenties is uitgegaan van de frequenties op basis van CBS-data uit 2013, waarbij de partnerfrequentie op de pensioenleeftijd op 100 procent gesteld wordt. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem. Voor het ongehuwden ouderdomspensioen wordt uitgegaan van partnerfrequenties op de pensioenleeftijd op basis van de CBS-data uit 2013;
- Het leeftijdsverschil met de partner van de vrouwelijke hoofdverzekerde wordt gesteld op twee jaar. Het leeftijdsverschil met de partner van de mannelijke hoofdverzekerde is drie jaar;
- Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is geen rekening gehouden met revalidatiekansen;
- De reservering van de onvoorwaardelijke toekomstige verhogingen van het jaarsalaris van arbeidsongeschikte deelnemers met de loonindex.

Voorzieningen voor risico van deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Overige technische voorzieningen

Bij de bepaling van de overige technische voorzieningen wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. De voorziening voor ingegane ziektegevallen is gesteld op twee keer de in het boekjaar ontvangen risicopremie voor arbeidsongeschiktheid vermeerderd met de in de kostendekkende premie opgenomen risicopremie voor de vrijstelling van premie bij arbeidsongeschiktheid.

De opslag voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid (PVI-opslag) in de kostendekkende premie is vastgesteld op 5 procent (2023: 3,85 procent). De verhoging heeft geen impact op de premie van 2024, maar in de overige technische voorzieningen wordt hier vanaf 31 december 2024 wel rekening mee gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte dan wel te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en dergelijke.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

De grondslagen voor bepaling van het resultaat betreffende beleggingsresultaten risico deelnemers zijn gelijk aan de grondslagen voor bepaling van het resultaat betreffende beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter.

Bij toekenning van inhaaltoeslagen wordt als begindatum voor de bepaling van een eventuele inhaaltoeslag 1 januari 2004 gehanteerd (eerste toeslag na 'fusie' van het pensioenfonds). Voor de bepaling van een eventuele inhaaltoeslag wordt een evenredige methode gehanteerd waarbij een percentage wordt toegekend over het totaal bedrag van gemiste toeslagen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439 procent (2023: 3,264 procent) op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'wijziging marktrente'.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan onder andere door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Saldo herverzekeringen

Het saldo herverzekeringen betreft het saldo van de mutatie van het aandeel herverzekering, die tegengesteld is aan de mutatie van het herverzekeringsdeel van de technische voorziening, en de uitkeringen die zijn ontvangen van de herverzekeraar ten behoeve van deelnemers uit hoofde van het herverzekeringscontract.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

6.4.3 Toelichting op de balans

Activa

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vastgoed beleggingen	895.247	886.313
Aandelen	2.449.156	2.014.181
Vastrentende waarden	5.188.260	4.495.070
Derivaten	97.879	99.894
Overige beleggingen	1.011.969	1.453.196
Totaal	9.642.511	8.948.654

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2024	886.313	2.014.181	4.495.070	-382.079	1.453.196	8.466.681
Aankopen	26.277	904.624	1.861.027	137.280	3.114.710	6.043.918
Verkopen	-27.072	-916.438	-1.232.388	-90.357	-3.601.446	-5.867.701
Herwaardering	9.752	447.439	57.986	28.931	44.820	588.928
Overige mutaties	-23	-650	6.565	0	689	6.581
Stand per 31 december 2024	895.247	2.449.156	5.188.260	-306.225	1.011.969	9.238.407
Schuldpositie derivaten (credit)						404.104
Totaal						9.642.511

Onder de Overige mutaties worden de mutaties tussen 2024 en 2023 van beleggingsvorderingen en - schulden verantwoord. De aankopen onder 'Overige beleggingen' (3.114.710 duizend euro) betreft de ontvangen cash collateral die in MM funds zijn geïnvesteerd (534.830 duizend euro) en Money Market Funds (2.579.880 duizend euro). De verkopen onder 'Overige beleggingen' (3.601.446 duizend euro) betreft de collateral (526.130 duizend euro) en Money Market Funds (3.075.316 duizend euro).

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	936.678	2.040.271	4.278.250	-606.454	1.032.920	7.681.665
Aankopen	99.778	955.934	2.947.824	229.665	3.927.228	8.160.429
Verkopen	-31.046	-1.273.153	-2.920.967	-120.320	-3.541.532	-7.887.018
Herwaardering	-119.026	291.527	177.419	115.026	35.349	500.295
Overige mutaties	-71	-398	12.544	4	-769	11.310
Reclassificatie beginbalans	0	0	0	0	0	0
Stand per 31 december 2023	886.313	2.014.181	4.495.070	-382.079	1.453.196	8.466.681
Schuldpositie derivaten (credit)						481.973
Totaal						8.948.654

Vastgoed beleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed.	42.234	32.896
Niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed.	853.068	853.449
Vorderingen	98	120
Schulden	-153	-152
Totaal	895.247	886.313

De vorderingen betreffen nog te ontvangen beleggingsuitkeringen (dividend en rente). De schulden betreffen beleggingscrediteuren (bijvoorbeeld nog te betalen kosten) en overlopende transacties.

Einde boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0 procent van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
AXA Core europe fund	44.484	5,0%	45.770	5,2%
Prologis targeted European fund	79.114	8,8%	78.622	8,9%
CBRE pan-European core fund	47.667	5,3%	48.518	5,5%
CBRE dutch residential fund IV	128.014	14,3%	122.616	13,8%
Prime property fund	57.704	6,4%	56.472	6,4%
Invesco real estate Asia fund	54.717	6,1%	53.682	6,1%
Bouwinvest dutch institutional	76.413	8,5%	70.714	8,0%
Clarion lion industrial trust	75.287	8,4%	73.969	8,3%
Metlife Core Property Fund GP	57.418	6,4%	57.480	6,5%
Prisa LP	56.908	6,4%	56.888	6,4%
Barings	80.397	9,0%	81.457	9,2%
Totaal	758.123	84,7%	746.188	84,3%

Aandelen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Beursgenoteerde aandelen	1.959.530	1.565.737
Niet beursgenoteerde aandelen	0	5
Private equity	483.740	441.904
Vorderingen	6.235	7.415
Schulden	-349	-880
Totaal	2.449.156	2.014.181

De vorderingen betreffen nog te ontvangen dividend (888 duizend euro) en terug te vorderen dividendbelasting (5.347 duizend euro). De schulden betreffen nog af te wikkelen transacties. Het pensioenfonds doet niet aan securities lending en heeft dan ook geen aandelen uitgeleend.

Het pensioenfonds belegt niet in de sponsor. Private Equity beleggingen betreffen de beleggingen in Blue Triangles Private Markets Investments C.V. Deze portefeuille vertegenwoordigt 19,8 procent van de totale beleggingen in aandelen.

Einde boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0 procent van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Alphabet Inc.	137.576	5,6%	76.742	3,8%
Totaal	137.576	5,6%	76.742	3,8%

Vastrentende waarden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Staatsobligaties	2.296.936	2.216.224
Hypothecaire leningen	1.224.662	742.488
Bedrijfsobligaties	1.434.166	1.313.870
Leningen (Syndicated Loans)	194.257	190.815
Vorderingen	84.158	52.320
Schulden	-45.919	-20.647
Totaal	5.188.260	4.495.070

De vorderingen betreffen nog te ontvangen rente (46.092 duizend euro) en overlopende transacties (38.066 duizend euro). De schulden bestaan uit overlopende transacties.

Einde boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0 procent van het totaal aan vastrentende waarden:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Staatsobligaties Republiek Frankrijk	456.874 8,8%	458.237 10,2%
Staatsobligaties Bondsrepubliek Duitsland	436.326 8,4%	444.778 9,9%
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	440.363 8,5%	466.260 10,4%
AEAM Dutch Mortgage Fund	269.257 5,2%	253.659 5,6%
ASR Hypothekenfonds	520.937 10,0%	489.886 10,9%
DMFCO (Munt Hypotheken)	438.657 8,5%	0,0%
Totaal	2.562.414 49,4%	2.112.820 47,0%

Derivaten

De totale derivatenpositie (dus inclusief de onder passiva gepresenteerde negatieve posities) bedraagt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Valutaderivaten	-15.225	16.301
Futures (aandelenderivaten)	-345	390
Rentederivaten	-290.655	-398.770
Totaal	-306.225	-382.079

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

Type contract	Gemiddelde looptijd	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	1/25 - 04/25	1.090.506	-15.225	2.140	17.365
Futures (aandelenderivaten)	03/25	12.536	-345	11	356
Rentederivaten	12/28 - 12/74	3.052.439	-290.655	95.728	386.383
Totaal		4.155.481	-306.225	97.879	404.104

Met alle derivatentegenpartijen zijn ISDA/CSA-contracten afgesloten. Hierin zijn onder meer afspraken over de te ontvangen en te geven zekerheden vormgegeven voor derivaten die op bilaterale basis worden aangehouden. Het geven en vragen van zekerheden is een dagelijks terugkerend proces. Het pensioenfonds ontvangt doorgaans cash van tegenpartijen en het pensioenfonds stort zelf staatsobligaties van hoge kwaliteit (AAA/AA-rated, Duitsland, Nederland en Frankrijk). De ontvangen cash collateral wordt in money market funds (geldmarktfondsen) geïnvesteerd. Er vindt een dagelijkse automatische cash sweep plaats op het collateral account richting geldmarktfondsen.

Aan het einde van het boekjaar 2024 is er voor 293,7 miljoen euro aan onderpand gestort aan tegenpartijen bij een waarde van bilateraal afgesloten derivaten van 281,5 miljoen euro. Het verschil van 12,2 miljoen euro varieert van dag tot dag, maar wordt door beide partijen in de derivatentransacties zodanig gemanaged dat de wederzijdse dagelijkse blootstelling beperkt blijft.

Naast de bilateraal aangehouden derivaten worden ook derivaten op basis van centrale clearing aangehouden. De gegeven zekerheden aan de clearing member (als initial margin en variation margin) bedragen 9,7 miljoen euro bij een gesaldeerde waarde van deze derivaten in het nadeel van het pensioenfonds van 9,1 miljoen euro. Er is dus sprake van te veel gestort onderpand door het pensioenfonds ter waarde van meer dan 0,8 miljoen euro. Het saldo komt louter door de hoge initial margin, welke wordt opgevraagd door de CCP, de centrale tegenpartij. De initial margin is ter zekerheid van eventuele toekomstige verliezen. De variation margin betreft opgevraagde zekerheid ter dekking van dagelijkse schommelingen in de waarde.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

Type contract	Gemiddelde looptijd	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	1/24 - 04/24	844.513	16.300	16.480	180
Futures (aandelenderivaten)	03/24	14.146	391	396	5
Rentederivaten	12/24 - 12/73	2.882.555	-398.770	83.018	481.788
Totaal per 31 december		3.741.214	-382.079	99.894	481.973

Overige beleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Money Market instruments	1.013.094	1.455.010
Overige schulden	-1.125	-1.814
Totaal	1.011.969	1.453.196

De categorie Money Market instruments betreft investeringen in geldmarktfondsen. De overige schulden betreffen nog af te wikkelen transacties.

Eindeboekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0 procent van de beleggingscategorie 'Overige beleggingen':

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
BlackRock Institutional Euro Liquidity fund	197.262	19,5%	229.487	15,8%
JPM EU Liquid LVNAV-IN	169.064	16,7%	175.126	12,1%
BlackRock ICS eur Class G dis	532.445	52,6%	944.774	65,0%
Totaal	898.771	88,8%	1.349.387	92,9%

Categorisering beleggingen naar waarderingsmethoden

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen actuele waarde op balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld vastgoed, hypotheekportefeuilles en beleggingen in fondsen zonder onderliggende beursnotering, zijn gewaardeerd met gebruikmaking van andere methoden (Net Asset Value-waardering). Dit betreft onder andere private equity, hypotheekfondsen en niet-beursgenoteerde geldmarktfondsen.

In de kolom 'netto contante waarde berekening' zijn de beleggingen verantwoord die als gevolg van netto contante waarde berekeningen of een andere geschikte methode zijn gewaardeerd.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit en schatting van kasstromen). En kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld. In het algemeen geldt dat het pensioenfonds de opgave van de beleggingsadministrateur volgt. Hier is in 2024 niet van afgeweken.

Op basis van de boekwaarde, inclusief creditstanden van de derivaten, kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	42.234	0	0	853.013	895.247
Aandelen	1.959.530	0	0	489.626	2.449.156
Vastrentende waarden	3.501.582	0	0	1.686.678	5.188.260
Derivaten	-15.570	0	-290.655	0	-306.225
Overige beleggingen	898.771	0	0	113.198	1.011.969
Stand per 31 december 2024	6.386.547	0	-290.655	3.142.515	9.238.407

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	32.896	0	0	853.417	886.313
Aandelen	1.565.742	0	0	448.439	2.014.181
Vastrentende waarden	3.362.719	0	0	1.132.351	4.495.070
Derivaten	16.691	0	-398.770	0	-382.079
Overige beleggingen	1.349.387	0	0	103.809	1.453.196
Stand per 31 december 2023	6.327.435	0	-398.770	2.538.016	8.466.681

2. Beleggingen voor risico deelnemers

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Aandelen	1.247	1.471
Vastrentende waarden	3.004	3.695
Overige beleggingen	1	0
Totaal	4.252	5.166

3. Herverzekeringsdeel technische voorziening

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Herverzekeringsdeel technische voorziening	8.584	10.371
Totaal	8.584	10.371

4. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen werkgevers	163	188
Overige vorderingen en overlopende activa	3.485	1.613
Totaal	3.648	1.801

De vorderingen op de werkgever hebben betrekking op de premie-afrekening over 2024. De overige vorderingen bestaan uit vooruitbetaalde bedragen, openstaande debiteurenposities en nog te ontvangen interest over de banksaldi van het laatste kwartaal. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

5. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Banken, rekening-courant	16.638	5.720
Liquideiten vermogensbeheer	-10.256	37.934
Totaal	6.382	43.654

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

Passiva

6. Stichtingskapitaal en reserves

(bedragen x € 1.000)	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	1.197.423
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	16.582
Stand per 31 december 2023	1.214.005
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	151.230
Stand per 31 december 2024	1.365.235

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan	31-12-2024	31-12-2023
Feitelijke dekkingsgraad	117,3%	116,6%
Beleidsdekkingsgraad	119,5%	121,2%

Reële dekkingsgraad

Bij het bepalen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt de voorziening voor pensioenverplichtingen herrekend waarbij rekening wordt gehouden met toekomstbestendige indexatie. De reële dekkingsgraad eind 2024 bedraagt 90,3 procent (2023: 90,7 procent).

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaard model. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Stichtingskapitaal en reserves	1.365.235	117,3%	1.214.005	116,6%
Minimaal vereist eigen vermogen	335.681	104,3%	309.530	104,2%
Vereist eigen vermogen	1.226.530	115,5%	1.242.277	117,0%

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als voldoende. Het pensioenfonds heeft eind 2024 geen dekkings-of reservetekort, omdat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad.

Herstelplan

Indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds einde boekjaar lager is dan de vereiste dekkingsgraad dient een pensioenfonds een herstelplan in te dienen bij DNB. In het herstelplan maakt een pensioenfonds duidelijk hoe de beleidsdekkingsgraad de vereiste dekkingsgraad binnen tien jaar bereikt. Indien alle beleidsmiddelen ingezet zijn en het pensioenfonds desondanks naar verwachting niet binnen de gekozen herstelperiode aan de vereiste dekkingsgraad voldoet, moet als laatste sturingsmiddel het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten worden ingezet.

Op basis van de financiële positie per 31 december 2024 hoeft er in 2025 geen geactualiseerd herstelplan te worden ingediend.

Statutaire regeling voor de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het saldo van de staat van baten en lasten over 2024 is toegevoegd aan de algemene reserve.

7. Technische voorzieningen

Technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	7.853.491	7.277.259
Totaal	7.853.491	7.277.259

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	7.277.259	6.601.229
Pensioenopbouw	224.219	197.561
Toeslagverlening	152.960	199.254
Rentetoevoeging	251.407	216.937
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-261.801	-250.318
Wijziging marktrente	123.574	265.452
Wijziging actuariale grondslagen	39.038	11.255
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	19.834	8.276
Overige mutaties	27.001	27.613
Stand per 31 december	7.853.491	7.277.259

Einde boekjaar bedraagt de gemiddelde discontovoet 2,17 procent (2023: 2,35 procent).

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariael berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Toeslagverlening

In 2024 is besloten om per 1 januari 2025 een toeslag te verlenen van 3,26 procent over de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers en 1,00 procent over de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van premievrije en pensioengerechtigde deelnemers.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439 procent (2023: 3,264 procent) op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt als 'wijziging marktrente' verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien voor de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2024 heeft het fonds de volgende grondslagen aangepast:

- De technische voorzieningen voor risico fonds zijn bepaald met overlevingskansen op basis van de Prognosetafel AG2024. Deze tafels zijn toegepast met de fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het WTW ervaringssterfmodel 2024. Door het toepassen van de Prognosetafel AG2024 hanteert het pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en houdt zij rekening met de voorzienbare trend in de overlevingskansen. Uit onderzoek blijkt dat sterfte onder een populatie van pensioenfonds in het algemeen lager ligt dan de sterfte van de gehele bevolking. De levensverwachting is dus hoger. In verband hiermee past het pensioenfonds een correctie toe op de prognosetafel. Deze fondsspecifieke correctie is gebaseerd op het WTW ervaringssterfmodel 2024. Als gevolg van de bovenstaande wijziging zijn de technische voorzieningen met 31,5 miljoen toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is -0,47 procentpunt.
- Het pensioenfonds heeft de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten in 2024 conform beleid getoetst en op basis daarvan besloten de opslag te verhogen van 2,6 procent naar 2,7 procent. Als gevolg van de verhoging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 2,6 procent naar 2,7 procent zijn de technische voorzieningen per einde 2024 met 7,5 miljoen euro toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is -0,11 procentpunt.

Bovenstaande aanpassingen worden in de jaarrekening als schattingswijzigingen aangemerkt. Het totale effect op de technische voorzieningen is 44,4 miljoen euro. Het totale effect op de dekkingsgraad ultimo jaar is -0,7 procentpunt. (Inclusief effect op de overige technische voorzieningen)

Voor een toelichting op de grondslagen voor de waardering van de mutaties voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt verwezen naar paragraaf 9.4.2.

Wijziging uit hoofde overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Toevoeging aan de technische voorziening	29.412	30.211
Onttrekking aan de technische voorziening	-9.578	-21.935
Totaal	19.834	8.276

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
	Voorziening	Aantallen	Voorziening	Aantallen
Actieve deelnemers	3.713.278	23.295	3.404.165	22.950
Gewezen deelnemers	819.016	18.982	762.729	18.583
Pensioengerechtigden	3.351.675	18.050	3.132.252	17.298
Totaal	7.883.969	60.327	7.299.146	58.831

Korte beschrijving pensioenregeling

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- De regeling is een regeling op basis van voorwaardelijk geïndexeerd middelloon.
- Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedraagt 1,738 procent per jaar van de pensioengrondslag.
- Het maximum pensioengevend jaarloon bedraagt 137.800 euro (2023: 128.810 euro).
- De franchise 2024 bedraagt 17.545 euro.
- De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar.
- De pensioenopbouw eindigt op de leeftijd van 67 jaar.
- Het partnerpensioen is verzekerd op risicobasis voor overlijden tijdens de deelneming en op kapitaalbasis vindt opbouw van een partnerpensioen plaats (35 procent van het ouderdomspensioen) voor overlijden na pensionering. Bij pensionering kan een deel van de opgebouwde ouderdomspensioenaanspraken worden omgezet in levenslang partnerpensioen en omgekeerd. Bij uitdiensttreding kan een deel van het opgebouwde ouderdomspensioen samen met het uitgestelde partnerpensioen worden omgezet naar een direct ingaand partnerpensioen. Het uitgestelde partnerpensioen werd in de basisregeling opgebouwd tot 1 januari 2019. Het aanvullend partnerpensioen is ook een uitgesteld partnerpensioen.
- Voorwaardelijke toeslagverlening voor zowel actieve deelnemers (op basis van de loonontwikkeling bij UWV) als slapers en pensioengerechtigden (op basis van de consumentenprijsindex alle huishoudens afgeleid). De toeslag is gemaximeerd op 7,5%.
- Een collectieve excedent arbeidsongeschiktheidsverzekering voor inkomens boven het maximum dagloon.
- Op vrijwillige basis kan worden deelgenomen aan een verzekering voor een tijdelijk partnerpensioenverzekering (voorheen Anw-hiaat), een individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering en/of een aanvullende partnerpensioenopbouw. Voor deze verzekeringen is de deelnemer premie verschuldigd.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Een uitzondering hierop is de onvoorwaardelijke toezegging aan de ex-Cadans-deelnemers (deelnemers met een ingegaan pensioen of premievrij recht van vóór 1996).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds.

Inhaaltoeslagen

Bij toekenning van inhaaltoeslagen wordt als begindatum voor de bepaling van een eventuele inhaaltoeslag 1 januari 2004 gehanteerd (eerste toeslag na 'fusie' van het pensioenfonds). Voor de bepaling van een eventuele inhaaltoeslag wordt een evenredige methode gehanteerd waarbij een percentage wordt toegekend over het totaal bedrag van gemiste toeslagen.

Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een dekkingsgraad vereist hoger dan de ondergrens voor toekomstbestendige toeslagverlening. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. In onderstaande tabel staat een overzicht met (toegekende) toeslagen over de afgelopen jaren. Voor ex-Cadans-deelnemers is de indexatie onvoorwaardelijk en gebaseerd op het CPI-afgeleid, met een maximum van 7,5 procent.

Het totaal van de 'gemiste' toeslagen is per 1 januari 2025 voor actieven 25,06 procent en voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden 18,55 procent.

Deelnemersgroep en toeslagverlening		2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Consumenten-prijsindex*	CPI-afgeleid	2,54	-1,40	17,16	2,57	0,99	1,64	1,47	1,47	-0,01	0,39	0,57
Cao-loonontwikkeling**	Volgens reglement	8,24	6,50	2,70	1,70	3,00	3,00	1,50	1,00	1,00	2,52	0,60
Actieve deelnemers***	Toegekend	3,26	6,50	2,70	1,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Slapers en pensioengerechtigden***	Toegekend	1,00	0,00	7,50	2,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ex-Cadans-deelnemers	Toegekend	2,54	0,00	7,50	2,57	0,99	1,64	1,47	1,47	0,00	0,39	0,57

* De percentages hebben betrekking op de periode die de hoogte van de toeslagverlening voor de niet-actieven bepaalt. Voor de toeslag per 1 januari 2025 is dit de prijsstijging van september 2024 ten opzichte van september 2023. Voor de toeslag per 1 januari 2024 is dit de prijsstijging van september 2023 ten opzichte van september 2022.

** De percentages hebben betrekking op de periode die de hoogte van de toeslagverlening voor de actieven bepaalt. Voor de toeslag per 1 januari 2025 is dit de cao-loonontwikkeling in de periode van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2024. Voor de toeslag per 1 januari 2024 is dit de cao-loonontwikkeling in de periode van 1 oktober 2022 tot 1 oktober 2023.

***De toeslagen worden, conform het vastgestelde beleid van het pensioenfonds, toegekend tot een maximum van 7,5 procent. Bij een negatieve prijsindex is de toekenning voor de slapers en pensioengerechtigden 0 procent.

Deelnemersgroep en toeslagverlening		2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Consumenten-prijsindex	CPI-afgeleid	1,08	2,13	2,47	1,35	0,07	2,82	1,19	1,43	1,50	0,55	1,86
Cao-loonontwikkeling	Volgens reglement	1,00	1,00	0,00	1,20	2,60	2,60	3,22	1,50	0,00	n.v.t.	n.v.t.
Actieve deelnemers	Toegekend	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	3,22	1,50	0,00	****	****
Slapers en pensioengerechtigden	Toegekend	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,19	1,43	1,50	0,55	1,30
Ex-Cadans-deelnemers	Toegekend	1,08	2,13	2,47	1,35	0,07	2,82	1,19	1,43	1,50	0,55	1,86

**** Voor de actieven gold tot 1 januari 2005 een eindloonsystematiek, waardoor de eerste toe te kennen loonindex op 1 januari 2004 en 2005 niet van toepassing was.

8. Overige technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per begin boekjaar	21.887	29.054
Invalideren/revalideren	3.251	-7.197
Wijziging grondslagen	5.340	30
Totaal	30.478	21.887

Deelnemers worden bij arbeidsongeschiktheid vrijgesteld van het betalen van pensioenpremie terwijl de opbouw wordt voortgezet. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met reeds arbeidsongeschikte deelnemers en met werknemers die zich ziek hebben gemeld en waarvan, op basis van ervaringscijfers, een deel in de toekomst arbeidsongeschikt zal worden.

In 2024 heeft het fonds de volgende grondslagen aangepast:

- Bij het jaarwerk 2023 is vastgesteld dat het salaris voor arbeidsongeschikte deelnemers jaarlijks onvoorwaardelijk wordt verhoogd. Het pensioenfonds heeft in dat kader in 2024 besloten de opslag voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid (PVI-opslag) in de kostendekkende premie te verhogen van 3,85% naar 5,0%, zodat in de PVI-opslag ook rekening wordt gehouden met deze onvoorwaardelijke verhoging voor de toekomstige arbeidsongeschikte deelnemers. Hierdoor is de benodigde PVI-opslag hoger geworden. Dit komt voor het eerst tot uitdrukking in de premie van 2025. De overige technische voorzieningen per eind 2024 worden gebaseerd op onderdelen uit de kostendekkende premie 2024. Aangezien deze voorziening is bedoeld voor deelnemers die korter dan 24 maanden ziek zijn en per einde 2024 dus nog niet arbeidsongeschikt zijn, maar dit in de toekomst mogelijk wel worden, is in de overige technische voorzieningen per einde 2024 reeds uitgegaan van deze verhoging van de PVI-opslag. Het effect op de dekkingsgraad is -0,08 procentpunt.

9. Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is gelijkgesteld aan het belegd vermogen voor risico deelnemers.

De pensioenregeling voor risico van de deelnemers is een vrijwillige regeling die deelnemers de mogelijkheid biedt om te beleggen voor aanvullend pensioen. Deze regeling (IPB-regeling) bestaat uit twee gesloten regelingen, waarbij geen sprake is van nieuwe premie-inleg. Het betreft een individuele bijspaarregeling en de VPL-regeling. Vanaf 1 januari 2015 legt de deelnemer geen vrijwillige premie meer in. De werkgever legt sinds februari 2018 geen premie meer in de VPL-regeling in.

De hoogte van de beleggingsrendementen (en daarmee het te bereiken eindkapitaal) is afhankelijk van het door de deelnemer geselecteerde beleggingsprofiel en de binnen dit profiel aangekochte beleggingen. Het uiteindelijk te bereiken kapitaal is hiermee onzeker en volledig voor risico van de deelnemer.

Op 67-jarige leeftijd of bij eerdere beëindiging van de deelname, koopt de deelnemer op basis van het tot dan toe opgebouwde kapitaal (aanvullend) pensioen in bij het pensioenfonds of een variabel pensioen bij een verzekeraar. Andere momenten waarop het kapitaal kan worden aangewend zijn er niet.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemer

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per begin boekjaar	5.166	5.575
Uitkeringen en onttrekkingen	-1.078	-912
Beleggingsresultaat voor risico deelnemer	163	503
Totaal	4.252	5.166

10. Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Derivaten	404.104	481.973
Totaal	404.104	481.973

De derivaten bestaan uit renteswaps (386,4 miljoen euro), valutatermijncontracten (17,4 miljoen euro) en overige derivaten (357 duizend euro) die conform de eisen van RJ610 onder de passiva worden verantwoord, omdat de producten een negatieve marktwaarde kennen.

De waarderingsmethodiek en de hoogte van het gestelde collateral van bovenstaande derivaten is uiteengezet bij de toelichting op de beleggingen. Voor de bepaling van de waardering van de renteswaps wordt gebruik gemaakt van de EONIA rentecurve.

11. Overige schulden en overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Belastingen en premie sociale verzekeringen	5.028	4.908
Overige schulden en overlopende passiva	2.789	4.448
Totaal	7.817	9.356

De belastingen en premies sociale verzekeringen en overige schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. De overige schulden en overlopende passiva hebben voornamelijk te maken met nog te betalen kosten.

Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling dekkingsgraad	2024	2023
Dekkingsgraad per 1 januari	116,6%	118,0%
Premie	0,4%	0,5%
Uitkeringen	0,6%	0,7%
Toeslagen/korting	-2,4%	-3,5%
Wijziging rentetermijnstructuur	-1,9%	-4,1%
Rendement	4,9%	5,4%
Wijziging Actuariële grondslagen	-0,7%	-0,2%
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	0,0%	0,0%
Kruiseffecten	0,0%	0,0%
Overige mutaties	-0,2%	-0,2%
Dekkingsgraad per 31 december	117,3%	116,6%

De actualisatie van de actuariële grondslagen (actualisatie prognosetafel AG2024 en Ervaringssterfte WTW2024, verhoging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 2,6% naar 2,7% en verhoging van de PVI opslag in de overige TV) heeft in totaliteit een verlagend effect gehad op de dekkingsgraad van 0,7%-punt.

Het overige effect wordt voornamelijk veroorzaakt door het negatieve resultaat op arbeidsongeschiktheid en mede door het positieve resultaat op overlevingskansen en het negatieve resultaat op waardeoverdrachten. Er zijn in 2024 meer deelnemers dan voorzien arbeidsongeschikt geraakt en er is ook een aantal invalideringen uit 2023 met terugwerkende kracht verwerkt. Dit heeft per saldo geleid tot een afname van de dekkingsgraad met 0,2%-punt.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fonds specifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende overschot aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Vereist Eigen Vermogen	2024	2023
S1 Renterisico	1,1%	3,1%
S2 Risico zakelijke waarden	7,8%	10,9%
S3 Valutarisico	2,8%	4,3%
S4 Grondstoffenrisico	0,0%	0,0%
S5 Kredietrisico	4,0%	5,6%
S6 Verzekeringstechnische risico	2,5%	3,3%
S7 Liquiditeitsrisico	0,0%	0,0%
S8 Concentratierisico	0,0%	0,0%
S9 Operationeel risico	0,0%	0,0%
S10 Actief beheerisico	0,0%	0,1%
Diversificatie-effect	-2,7%	-10,3%
Vereist Eigen Vermogen per 31 december	15,5%	17,0%

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Vereist pensioenvermogen	9.114.751	8.546.589
Voorziening pensioenverplichting	7.888.221	7.304.312
Vereist eigen vermogen	1.226.530	1.242.277
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa -/- schulden)	1.365.235	1.214.005
Surplus / tekort	138.705	-28.272

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt- en kredietrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (het manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, die in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktpositities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Op balansdatum is de duratie van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duratie van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde 'duratie-mismatch'. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht om de 'duratie-mismatch' te verkleinen door het renterisico strategisch voor 72,5 procent af te dekken (2023: 72,5 procent). Het pensioenfonds realiseert dit door derivaten (waaronder renteswaps) en langlopende staatobligaties aan te houden. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente.

Het pensioenfonds streeft ernaar om het renterisico zo goed mogelijk te beheersen. Dat doet het pensioenfonds door naast de strategische renteafdekking ook een dynamische rentestafel toe te passen. De dynamische rentestafel is afhankelijk van de hoogte van de rente. Bij een stijgende rente wordt de rente-afdekking verhoogd.

De duratie en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

	31-12-2024		31-12-2023	
	Waarde	Duration	Waarde	Duration
Matchingportefeuille (voor derivaten)	2.802.402	2,9	3.277.857	3,2
Matchingportefeuille (na derivaten)	2.515.456	8,5	2.898.700	8,6
(nominale) Pensioenverplichtingen	7.853.491	16,4	7.277.259	16,1

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 1 jaar	425.387	8,2%	507.960	11,3%
Resterende looptijd 1 < > 5 jaar	1.017.416	19,6%	903.818	20,1%
Resterende looptijd 5 > jaar	3.745.457	72,2%	3.083.292	68,6%
Totaal	5.188.260	100,0%	4.495.070	100,0%

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds.

De resterende looptijd van de verplichtingen (technische voorzieningen) kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 5 jaar	1.372.207	17,5%	1.276.271	17,5%
Resterende looptijd 5 < > 10 jaar	1.394.109	17,8%	1.305.929	17,9%
Resterende looptijd 10 < > 20 jaar	2.415.713	30,8%	2.274.828	31,3%
Resterende looptijd > 20 jaar	2.671.463	34,0%	2.420.231	33,3%
Totaal	7.853.491	100,0%	7.277.259	100,0%

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt getoetst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de strategische beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Het risico van waarden uitgegeven in Amerikaanse dollar, Japanse yen of Britse pond wordt strategisch voor 50 procent afgedekt in de rendementsportefeuille en de vastgoedportefeuille. Het totaalbedrag dat niet in euro's wordt belegd bedraagt ultimo boekjaar (voor afdekking) circa 2.803 miljoen euro (2023: 2.469 miljoen euro). Per einde boekjaar is de gesaldeerde waarde van de uitstaande valutatermijncontracten -15,2 miljoen euro (2023: 16,3 miljoen euro).

De valutapositie van het pensioenfonds (beleggingen, liquiditeiten vermogensbeheer en creditstand derivaten) op 31 december 2024 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

2024	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	6.440.293	1.075.281	7.515.574
GBP	146.458	-115.544	30.914
JPY	129.420	-69.832	59.588
USD	1.844.029	-903.521	940.508
Overige	683.175	-1.609	681.566
Totaal	9.243.375	-15.225	9.228.150

De categorie 'Overige' betreft beleggingen in diverse valuta, zoals de Zwitserse Frank (56,9 miljoen euro), Canadese Dollar (51,4 miljoen euro) en Indonesische Roepias (50,9 miljoen euro). In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

2023	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	6.018.961	860.813	6.879.774
GBP	132.826	-112.352	20.474
JPY	92.198	-48.941	43.257
USD	1.429.564	-681.628	747.936
Overige	814.765	-1.592	813.173
Totaal	8.488.314	16.300	8.504.614

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Prijrisico heeft met name betrekking op de beleggingscategorieën aandelen en vastgoed, maar ook op vastrentende waarden. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals futures.

Naast de strategische mix heeft het pensioenfonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het pensioenfonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de fiduciair beheerder op basis van onafhankelijke rapportages van de custodian.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Financiële instellingen	344.602	14,1%	254.473	12,6%
Nijverheid en industrie	187.027	7,6%	166.025	8,2%
Duurzame consumptiegoederen	286.000	11,7%	194.128	9,6%
Nutsbedrijven	23.166	0,9%	25.128	1,2%
Telecommunicatie	220.493	9,0%	196.174	9,7%
Consumptiegoederen	102.103	4,2%	88.208	4,4%
Gezondheidszorg	279.149	11,4%	252.895	12,6%
Energie	3.515	0,1%	9.077	0,5%
Informatietechnologie	452.173	18,5%	267.144	13,3%
Bouw- en grondstoffen	58.791	2,4%	56.304	2,8%
Vastgoed	2.509	0,1%	2.773	0,1%
Overig	483.743	19,8%	495.317	24,6%
Vorderingen/schulden	5.885	0,2%	6.535	0,3%
Totaal	2.449.156	100,0%	2.014.181	100,0%

Het vastgoed bevindt zich in Europa (58 procent), Noord-Amerika (36 procent), Azië (3 procent) en overige (3 procent). In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers is rekening gehouden met deze samenstelling.

De segmentatie van de totale beleggingsportefeuille (inclusief beleggingsliquiditeiten) naar regio is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Europa	6.690.510	72,5%	6.287.551	73,9%
Noord-Amerika	1.689.426	18,3%	1.276.838	15,0%
Pacific	57.715	0,6%	57.239	0,7%
Azie	505.469	5,5%	620.463	7,3%
Overig	285.030	3,1%	262.523	3,1%
Totaal	9.228.150	100,0%	8.504.614	100,0%

Grondstoffenrisico (S4)

Het pensioenfonds heeft geen exposure meer naar deze categorie.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het pensioenfonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen: met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2024 gepubliceerd door Bloomberg is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
AAA	1.330.707	25,6%	1.204.226	26,8%
AA	1.890.327	36,4%	1.506.856	33,5%
A	364.485	7,0%	349.181	7,8%
BBB	634.527	12,2%	575.729	12,8%
BBB-	646.706	12,5%	596.568	13,3%
Geen rating	283.269	5,5%	230.837	5,1%
Vorderingen	84.158	1,6%	52.320	1,2%
Schulden	-45.919	-0,9%	-20.647	-0,5%
Totaal	5.188.260	100,0%	4.495.070	100,0%

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnische of actuariële risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens) en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van actuele prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Uit onderzoek blijkt dat sterfte onder een populatie van pensioenfondsen in het algemeen lager ligt dan de sterfte van de gehele bevolking. De levensverwachting is dus hoger. In verband hiermee past het pensioenfonds een correctie toe op de Prognosetafel AG2024. Deze fondsspecifieke correctie is gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2024.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor het pensioenfonds geen voorzieningen heeft getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheids-pensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het pensioenfonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnische risico eind 2024.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hier om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Het pensioenfonds heeft een significante hoeveelheid beleggingen in geldmarktfondsen en een groot percentage van de beleggingsportefeuille bestaat uit liquide beleggingen. Gezien de liquiditeitsbehoefte van het pensioenfonds op de korte- en middellange termijn, in relatie met de liquiditeit van de beleggingsportefeuille, is er geen noodzaak om voor het liquiditeitsrisico een buffer aan te houden.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering. Het concentratierisico kent zijn weerslag in de berekening van het vereist eigen vermogen. De omvang van de buffer is afhankelijk van de uitkomsten van de berekening die hieraan ten grondslag ligt.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn en tellen mee in de bepaling van de vereiste buffer in het vereist eigen vermogen. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2 procent van het balanstotaal uitmaakt.

Eind 2024 en 2023 zijn de volgende posten met meer dan 2 procent van het balanstotaal aanwezig:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Aandelen				
Blue Triangle Private Markets Investments 2015 C.V.	667.758	6,9%	572.679	6,4%
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties Duitsland	436.326	4,5%	444.778	4,9%
Staatsobligaties Nederland	440.363	4,6%	466.260	5,2%
Staatsobligaties Frankrijk	456.874	4,7%	458.237	5,1%
Aegon Dutch Mortgage Fund	269.257	2,8%	253.659	2,8%
ASR Hypothekenfonds	520.937	5,4%	489.886	5,4%
DMFCO (Munt Hypotheken)	438.657	4,5%		
Overige beleggingen				
Blackrock Euro Liquidity Fund	729.707	7,5%	1.174.261	13,0%
Totaal	3.959.879	41,0%	3.859.760	42,8%

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Het (coördinerend) beheer van de beleggingsportefeuille is ondergebracht bij fiduciair manager KCM. Cardano voert het beheer over de derivatenportefeuille uit. Het pensioenfonds maakt gebruik van meerdere vermogensbeheerders. Zowel met de fiduciair manager als de individuele investeringsmanagers zijn overeenkomsten gesloten. De onafhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de beleggingen uit de portefeuille is ondergebracht bij de custodian, BNYM. Zowel met KCM, Cardano, BNYM, The Townsend Group, Partner Group als General partner van private equity en infrastructuur zijn service level agreements (SLA's) afgesloten.

De pensioenuitvoering en -administratie is uitbesteed aan TKP Pensioen. Met TKP Pensioen is een uitbestedingsovereenkomst en een SLA afgesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden door middel van performancerapportages, SLA-rapportages (indien van toepassing) en onafhankelijk getoetste, interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages). Het bestuur wordt hierin bijgestaan door het bestuursbureau.

Het bestuur is van mening dat er sprake is van een adequate beheersing van de operationele risico's. Derhalve worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Een actief beleggingsrisico ontstaat wanneer het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afwijkt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin actief wordt belegd is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft de mate van afwijking van het rendement en de waardeontwikkeling aan van een benchmark. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

6.4.4 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Pensioenuitvoering:

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met TKP Pensioen BV die loopt tot en met 31 december 2026. Het betreft een overeenkomst inzake de uitvoering van de pensioenregeling, de pensioenadministratie, pensioencommunicatie en alle daarmee samenhangende werkzaamheden. De jaarlijkse kosten voor de standaard dienstverlening zijn circa 4,4 miljoen euro.

Fiduciair management:

Het pensioenfonds heeft het fiduciair management uitbesteed aan Kempen Capital Management N.V. (KCM). Het pensioenfonds heeft hiervoor een uitbestedingsovereenkomst gesloten met KCM. De overeenkomst heeft betrekking op strategisch beleggingsadvies, advies over de portefeuillesamenstelling, advies over en uitvoering van het verantwoord en duurzaam beleggingsbeleid, selectie van en toezicht op externe vermogensbeheerders en het verzorgen van rapportages over de voorgaande activiteiten. De overeenkomst is opzegbaar met een opzegtermijn van 6 maanden. Er is een vaste jaarvergoeding overeengekomen.

Het fiduciair management van de vastgoedportefeuille is uitbesteed aan Townsend. Ook deze overeenkomst is opzegbaar met een opzegtermijn van 6 maanden. Er is een vaste jaarvergoeding overeengekomen.

Custody en onafhankelijke administratie beleggingen:

Het 'bewaren' van de beleggingsstukken, de beleggingsadministratie en de uitwisseling van onderpand is uitbesteed aan de Bank of New York Mellon (BNYM). Daarnaast is BNYM verantwoordelijk voor de onafhankelijke performanceberekening en de onafhankelijke monitoring van beleggingsrestricties. De met BNYM afgesloten overeenkomst is opzegbaar met een opzegtermijn van 6 maanden. Voor de dienstverlening zijn per activiteit vaste tarieven overeengekomen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen is het pensioenfonds voor een bedrag van 81,6 miljoen euro aan investeringsverplichtingen in beleggingen aangegaan (zogenaamde voorbeleggingen).

6.4.5 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds, de werkgever (UWV) en hun bestuurders.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Met uitzondering van de externe bestuurders, nemen de bestuurders deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Overige transacties met verbonden partijen

Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de werkgever ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement. De belangrijkste onderdelen uit deze overeenkomst zijn:

- De werkgever is verplicht al zijn werknemers waarop de pensioenovereenkomst van toepassing is aan te melden als deelnemer.
- Het pensioenfonds verplicht zich de deelnemers en overige rechthebbenden pensioenaanspraken en pensioenrechten toe te kennen overeenkomstig de bepalingen van de geldende statuten en/of het pensioenreglement.
- De werkgever verplicht zich de overeengekomen gegevens over werknemers tijdig en op de overeengekomen wijze aan het pensioenfonds te verstrekken. Ter dekking van de financiële gevolgen van de door het pensioenfonds aangegane verplichtingen, zoals vastgelegd in de statuten en het pensioenreglement, verplicht de werkgever zich jaarlijks premies en koopsommen aan het pensioenfonds te voldoen, met inachtneming van de bepalingen van de uitvoeringsovereenkomst.

6.4.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die relevant zijn voor de jaarrekening 2024.

6.4.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

12. Premiebijdragen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenpremie huidig jaar	313.450	289.244
Pensioenpremie voorgaande jaren	535	-60
Totaal	313.985	289.184

De stijging van de premie wordt grotendeels veroorzaakt door een stijging van het aantal actieven en de CAO verhoging van 5,6% die per 1 mei 2024 is toegekend. De totale bijdrage van werkgever en deelnemers bedraagt 22,7 procent (2023: 22,9 procent) van de loonsom.

De kostendeekkende, gedempte kostendeekkende en feitelijke premie zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Zuiver kostendeekkende premie	286.223	253.640
Gedempte kostendeekkende premie	247.278	289.223
Feitelijke premie	313.985	289.184

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuarieel benodigd	245.400	216.910
Opslag in stand houden vereist vermogen	40.823	36.286
Opslag voor uitvoeringskosten	0	444
Totaal	286.223	253.640

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuarieel benodigd	148.018	181.071
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	74.992	77.550
Opslag in stand houden vereist vermogen	24.268	30.158
Opslag voor uitvoeringskosten	0	444
Totaal	247.278	289.223

De actuarieel benodigde koopsom in de gedempte kostendeekkende premie wordt berekend op basis van een verwacht rendement. Bij de vaststelling van de verwachte rendementscurve is uitgegaan van maximaal toegestane rendementen, zoals van toepassing vanaf 1 juli 2023. Het pensioenfonds heeft besloten ten aanzien van het verwacht rendement (en in lijn daarmee ook de opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening) in de kostendeekkende premie vanaf 2024 gebruik te maken van het overgangsrecht zoals vastgelegd in artikel 36b van Besluit FTK. De wetgever heeft met het oog op premiestabiliteit (mede in verband met de nieuwe parameters) eenmalig toegestaan om de lopende vijfjaarsperiode te onderbreken en het rendement op vastrentende waarden vanaf boekjaar 2024 voor een periode van vijf jaar vast te zetten. Omdat de rentetermijnstructuur waarop de nieuwe rendementscurve gebaseerd is (stand per 30 september 2023) hoger is dan de rentetermijnstructuur die bij de rendementscurve van de premiestelling 2023 gehanteerd is, is de gedempte kostendeekkende premie 2024 lager ten opzichte van de gedempte kostendeekkende premie 2023.

De opslag voor uitvoeringskosten betreft de kosten in het boekjaar waarvoor niet binnen de technische voorzieningen wordt gereserveerd. De daadwerkelijke pensioenuitvoeringskosten in 2024 waren lager dan de vrijval van de kostenopslag uit de technische voorzieningen bij het doen van uitkeringen. Derhalve is de opslag voor uitvoeringskosten in de premie 2024 nihil.

13. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
2024				
Vastgoed beleggingen	26.598	9.771	0	36.369
Aandelen	33.045	445.199	0	478.244
Vastrentende waarden	139.134	57.987	0	197.121
Derivaten	-75.725	28.940	0	-46.785
Overige beleggingen	7.835	6.365	0	14.200
Kosten vermogensbeheer			-11.934	-11.934
Totaal	130.887	548.262	-11.934	667.215

De directe kosten van vermogensbeheer bedragen in 2024 11,9 miljoen euro (2023: 13,1 miljoen euro). De kosten van vermogensbeheer bestaan uit de kosten van beheer van de portefeuille door managers, de fiduciaire beheerder, de custodian en overige directe kosten ten behoeve van vermogensbeheer. Ook inbegrepen is een deel van de pensioenuitvoeringskosten die zijn toegerekend aan vermogensbeheer 2024: 1,9 miljoen euro (2023: 2,0 miljoen euro). Ook inbegrepen zijn de directe transactiekosten. Deze bedragen in 2024 0,1 miljoen euro (2023: 1,0 miljoen euro).

De kosten voor beleggingen worden onderscheiden in directe – en indirecte kosten. De directe kosten staan in de jaarrekening vermeld. De indirecte kostenposten betreffen kosten die in mindering zijn gebracht op de directe beleggingsopbrengsten omdat ze direct door de vermogensbeheerders met deze opbrengsten worden verrekend. Veelal worden deze kosten op basis van vuistregels (impliciet) bepaald.

Exclusief transactiekosten en ook exclusief prestatie-afhankelijke vergoedingen, belopen de impliciete vermogensbeheerkosten 20,5 miljoen euro (2023: 17,4 miljoen euro). De prestatie-afhankelijke vergoedingen stijgen van 9,8 miljoen euro in 2023 naar 11,5 miljoen euro. De totale vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten) verkrijgen we door de kosten zoals vermeld in de jaarrekening bij de bovengenoemde indirecte kostenposten op te tellen. De totale vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten) bedragen 43,5 miljoen euro (2023: 38,3 miljoen euro).

Het overgrote deel van de transactiekosten komt naar voren als directe kosten. Het overgrote deel van de transactiekosten zijn indirect en bedragen naar schatting 3,1 miljoen euro (2023 5,5 miljoen euro). De totale transactiekosten bedragen ongeveer 6,6 miljoen euro (2023: 6,6 miljoen euro).

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogens- beheer	Totaal
2023				
Vastgoed beleggingen	23.606	-119.040		-95.434
Aandelen	31.642	290.260		321.902
Vastrentende waarden	123.112	177.305		300.417
Derivaten	-24.088	115.638		91.550
Overige beleggingen	10.358	19.031		29.389
Kosten vermogensbeheer			-13.073	-13.073
Totaal	164.630	483.194	-13.073	634.751

14. Beleggingsresultaten risico deelnemers

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Aandelen	218	270
Vastrentende waarden	7	266
Kosten vermogensbeheer	-62	-33
Totaal	163	503

15. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Andere baten	652	613
Totaal	652	613

De overige baten bestaan voornamelijk uit creditrente over de banksaldi en de ontvangen interest over waardeoverdrachten.

16. Pensioenuitkeringen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Ouderdomspensioen	215.567	204.528
Partnerpensioen	29.175	28.342
Arbeidsongeschiktheidspensioen	4.930	5.091
Prepensioen	4.913	5.355
Wezenpensioen	396	439
Anw-aanvulling	574	644
Afkopen	322	353
Overige uitkeringen	-152	0
Totaal	255.725	244.752

17. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Bestuurskosten	111	98
Kosten overige bestuursorganen	60	49
Accountantskosten	68	65
Certificerend actuaire	33	42
Administratiekostenvergoeding	4.196	3.981
Kosten advies pensioenuitvoering	166	248
Kosten bestuursbureau	718	796
Communicatiekosten	509	383
Contributies en bijdragen	106	69
Kosten risicomanagement	191	132
Kosten DNB/AFM	371	381
Bankkosten	45	42
Totaal	6.574	6.286

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging van de (voormalige) bestuurders namens de (pre)gepensioneerden is 17,5 duizend euro per jaar. De vergoeding voor bestuurders namens de werkgever en deelnemers bedraagt 3,4 duizend euro. De vergoeding voor de leden van het verantwoordingsorgaan namens de (pre)gepensioneerden is 3,5 duizend euro per jaar. De vacatiegelden worden verstrekt voor het voorbereiden en bijwonen van vergaderingen. Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

De bezoldiging van de externe bestuurder is over 2024 niet van toepassing (2023: 12 duizend euro).

Op basis van het beloningsbeleid ontvangen de leden van de raad van toezicht een vaste vergoeding van 15 duizend euro per jaar. De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding van 17,5 duizend euro per jaar.

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever (UWV).

Algemene kosten toegerekend aan het beleggingsrendement

De totale pensioenuitvoeringskosten, na toerekening van een deel aan vermogensbeheerkosten, waren in 2024 6,6 miljoen euro (2023: 6,3 miljoen euro). De kosten die het bestuursbureau voor vermogensbeheer maakte, rekenden we via een verdeelsleutel toe aan de kosten van vermogensbeheer. In 2024 was dat 60 procent (2023: 60 procent). Daarnaast is een deel van de kosten risicomanagement voor 60 procent toegerekend aan vermogensbeheer en zijn de bestuurskosten, kosten overige bestuursorganen en kosten DNB voor 50 procent toegerekend aan vermogensbeheer. De accountantskosten, certificerend actuaire en contributies en bijdragen zijn voor 33,33 procent toegerekend aan vermogensbeheer. Van de administratiekostenvergoeding is 38 duizend euro toegerekend aan vermogensbeheer.

Specificatie Accountantskosten

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2024			
Controle van de jaarrekening	97	0	97
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	97	0	97

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	86	0	86
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	86	0	86

De hierboven genoemde kosten wijken af van de kosten onder 17. Het verschil wordt veroorzaakt doordat een deel van de kosten is toegerekend aan vermogensbeheer.

18. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenopbouw	224.219	197.561
Toeslagverlening	152.960	199.254
Rentetoevoeging	251.407	216.937
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-261.801	-250.318
Wijziging marktrente	123.574	265.452
Wijziging actuariale grondslagen	39.038	11.255
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	19.834	8.276
Overige mutaties	27.001	27.613
Totaal	576.232	676.030

19. Mutatie overige technische voorziening

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Mutatie overige technische voorziening	8.591	-7.167
Totaal	8.591	-7.167

20. Mutatie pensioenverplichting voor risico deelnemers

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Mutatie pensioenverplichting risico deelnemer	-914	-409
Totaal	-914	-409

21. Saldo herverzekering

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Uitkeringen uit hoofde van herverzekeringen	-1.690	-2.252
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.788	1.295
Totaal	98	-957

22. Saldo overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Ontvangen waardeoverdrachten	-20.905	-23.569
Ontvangen WOD KP	-2.028	-8.208
Uitgaande waardeoverdrachten	6.924	12.045
Uitgaande WOD KP	456	9.626
Totaal	-15.553	-10.106

23. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Interest lasten overig	32	40
Totaal	32	40

7. Overige gegevens

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het saldo van de staat van baten en lasten over 2024 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring van de certificerend actuaris

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds UWV te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds UWV, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen (ofwel € 15,8 miljoen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 4,625 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruikgemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds UWV is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 26 juni 2025

Ir. M.W. Heemskerk AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de externe accountant

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024 van Stichting Pensioenfonds UWV te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds UWV per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds UWV (hierna ook wel: het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds UWV voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor deelnemers die werken of gewerkt hebben bij UWV en hun nabestaanden. Vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 92,5 miljoen
Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2024, zijnde het totaal van de voorziening voor pensioenverplichtingen en de vrije reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 4,5 miljoen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT-audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van de derivaten en de voorziening pensioenverplichtingen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 3.3 en bijlage II Risicobeoordeling van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook onder meer de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op

afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in paragraaf 6.4 Toelichting op de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt "Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen".

Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen. Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de Compliance Officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)) en de raad van toezicht.

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144, "Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen", is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennisnemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de tweedelijns risicomanagementfunctie en de Compliance Officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel Continuïteitsveronderstelling van paragraaf 6.4 Toelichting op de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de prudentiële vereisten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 6. Stichtingskapitaal en reserves van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2024 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht, alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen de key items de overgang van de AG-prognosetafel 2022 naar de AG-prognosetafel 2024, inclusief een aanpassing voor fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2024, de gewijzigde inschatting van de kostenopslag van 2,6% naar 2,7% en de per 1 januari 2025 toegekende indexatie. • Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen dienen in de staat van baten en lasten te worden verwerkt als indirecte beleggingsopbrengsten. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name private equity, private debt, hypothecaire leningen, indirect vastgoed en geldmarktfondsen kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf 6.4 Toelichting op de jaarrekening en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 1. Beleggingen voor risico pensioenfonds. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2024 per saldo € 291 miljoen (negatief) is belegd in derivaten zonder genoteerde marktprijzen. In niet-(beurs)genoteerde beleggingsfondsen is voor € 853 miljoen belegd in indirect vastgoed, voor € 1.224 miljoen in hypothecaire leningen en voor € 114 miljoen in geldmarktfondsen. Verder is € 194 miljoen belegd in een leningportefeuille met syndicated loans, € 483 miljoen in private equity en € 230 miljoen in private debt. Dit betreft 29% van de totale beleggingen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.
Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2024:

•Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2024. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor zover wij geen zekerheid kunnen verkrijgen uit een jaarrekening per 31 december 2024, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit het onderzoeken van eerdere jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt.

•Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingsspecialisten betrokken.

•Voor de waardering van de syndicaatsleningen hebben wij de waardering volgens de fondsmanager vergeleken met de waardering volgens de bewaarder. Verder hebben wij op basis van deelwaarneming een controle uitgevoerd op de waarderingsmethode en de gehanteerde veronderstellingen door middel van een controleberekening. Wij hebben de gehanteerde veronderstellingen zoals rentecurves onderzocht aan de hand van marktgegevens en zijn nagegaan of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen.

Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.

Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2024, de indirecte beleggingsopbrengsten en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.
-------------------------	---

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf 6.4 Toelichting op de jaarrekening en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 7. Technische voorzieningen. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de overlevingskansen op basis van de AG-prognosetafels 2024, inclusief aanpassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van nader onderzoek, en aanpassing van de kostenopslag op basis van nader onderzoek. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 39 miljoen hoger uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024: •Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. •Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.

	•Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data-analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2024 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 26 juni 2025

Ernst & Young Accountants B.V.

w.g. J.G. Kolsters RA ACA

Bijlagen

1 Samenstelling bestuur en commissies per 31 december 2024

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid van het bestuur sinds	Einde zittingsduur
B.A.A.M. van der Stee	Voorzitter	Werkgever	03-09-2019	03-09-2027
P.A.W. Edgar	Plv. voorzitter	Werkgever	29-10-2019	20-12-2025
M.H.W. Rovers	Lid	Werkgever	01-08-2023	01-08-2027
H. Busstra	Plv. lid	Werkgever	29-08-2022	29-08-2026
N. Lieman	Secretaris	Deelnemers	30-05-2020	30-05-2028
W.J.L. van Pelt	Lid	Deelnemers	12-07-2022	12-07-2026
F. van der Linden	Lid	Deelnemers	12-07-2022	12-07-2026
R.J.J. Dudink	Lid	Deelnemers	06-12-2022	06-12-2026
M.C.P. Leliefeld	Plv. lid	Deelnemers	30-10-2023	30-10-2027
R.D. Burgers	Plv. lid	Deelnemers	12-11-2024	12-11-2028
J.J.M. Verhoef	Lid	(Pre)gepensioneerden	01-07-2018	01-07-2025
R.G. Timmer	Lid	(Pre)gepensioneerden	01-07-2021	01-07-2025
F. Lemkes	Plv. lid/ Plv. secretaris	(Pre)gepensioneerden	26-04-2022	01-07-2025

Bestuur

Namens de werkgever

Dhr. drs. B.A.A.M. van der Stee

Functie in bestuur: voorzitter (extern lid)
 Bestuurslid vanaf: 03-09-2019
 Einde zittingstermijn: 03-09-2027
 Geboortejaar: 1956
 Nevenfuncties:
 • Voorzitter Hoogovens pensioenfonds

Dhr. P.A.W. Edgar arts MBA

Functie in bestuur: plaatsvervangend voorzitter
 Bestuurslid vanaf: 29-10-2019
 Einde zittingstermijn : 20-12-2025
 Geboortejaar: 1958
 Nevenfuncties: Verzekeringsarts bij UWV

Mw. H. Busstra

Functie in bestuur: plaatsvervangend bestuurslid
 Bestuurslid vanaf: 29-08-2022
 Einde zittingstermijn: 29-08-2026
 Geboortejaar: 1983
 Nevenfuncties: Strategisch beleidsadviseur bij UWV

Dhr. M.H.W. Rovers

Functie in bestuur: bestuurslid
 Bestuurslid vanaf: 01-08-2023
 Einde zittingstermijn: 01-08-2027
 Geboortejaar: 1961
 Nevenfuncties:
 • Programmadirecteur Sociaal-Medische Zaken UWV

Namens de deelnemers

Dhr. R.J.J. Dudink

Functie in bestuur: bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 06-12-2022
Einde zittingstermijn: 12-07-2026
Geboortejaar: 1961
Nevenfuncties: Senior Auditor bij Accountantsdienst UWV

Dhr. W.J.L. van Pelt

Functie in bestuur: bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 12-07-2022
Einde zittingstermijn: 12-07-2026
Geboortejaar: 1967
Nevenfuncties:

- Verzekeringsarts bij UWV
- Voorzitter NOVAG, beroepsvereniging van verzekeringsartsen UWV

Dhr. M.C.P. Leliefeld

Functie in bestuur: plaatsvervangend bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 30-10-2023
Einde zittingstermijn: 30-10-2027
Geboortejaar: 1986
Nevenfuncties: Domeinhouder Werkgeversdienstverlening UWV

Dhr. N. Lieman

Functie in bestuur: secretaris
Bestuurslid vanaf: 30-05-2020
Einde zittingstermijn: 30-05-2028
Geboortejaar: 1981
Nevenfuncties: Internationaal Businessadviseur UWV

Dhr. F. van der Linden

Functie in bestuur: bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 12-07-2022
Einde zittingstermijn: 12-07-2026
Geboortejaar: 1979

Nevenfuncties: Portfoliomanager bij Facilitair Bedrijf UWV

Dhr. R.D. Burgers

Functie in bestuur: plaatsvervangend bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 12-11-2024
Einde zittingstermijn: 12-11-2028
Geboortejaar: 1984
Nevenfuncties: Districtmanager Uitvoering Sociaal Medische Zaken UWV

Namens de (pre) pensioengerechtigden

Mw. drs. J.J.M. Verhoef

Functie in bestuur: bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 01-07-2018
Einde zittingstermijn: 01-07-2025
Geboortejaar: 1954
Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Huis van Compassie Nijmegen
- Docent naai-atelier Huis van Compassie Nijmegen

Dhr. F.J. Lemkes

Functie in bestuur: plaatsvervangend bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 26-04-2022
Einde zittingstermijn: 30-06-2025
Geboortejaar: 1949
Nevenfuncties: Secretaris VVE de Waterval Schagen

Dhr. R.G. Timmer

Functie in bestuur: bestuurslid
Bestuurslid vanaf: 06-09-2021
(Beoogd) datum aftreden: 30-06-2025
Geboortejaar: 1952
Nevenfuncties: geen

Commissies

Commissie van beroep

Mw. J.J.M. Verhoef (voorzitter)
Mevr. N. Milko (lid)
Mevr. M. van Tol (lid)

Commissie audit, finance en risicomanagement

Dhr. N. Lieman (voorzitter)
Dhr. F. van der Linden (lid)
Dhr. R. Timmer (lid)
Dhr. R.J.J. Dudink (lid)

Taskforce Wet toekomst pensioenen

Dhr. F.J. Lemkes (voorzitter)
Mw. J.J.M. Verhoef (lid)
Dhr. N. Lieman (lid)
Mw. H. Busstra (lid)
Dhr. F. van der Linden (lid)

Commissie beleggingen en balansbeheer

Dhr. P.A.W. Edgar (voorzitter)
Dhr. F.J. Lemkes (lid)
Dhr. M. Rovers
Dhr. W.J.L. van Pelt
Dhr. P. Kolthof (adviseur)

Commissie pensioenzaken

Mw. J.J.M. Verhoef (voorzitter)
Mw. H. Busstra (lid)
Dhr. W.J.L. van Pelt (lid)
Dhr. M. Leliefeld (lid)
Dhr. R.D. Burgers (lid)

Verantwoordingsorgaan

Namens de werkgever

Dhr. H. Meines,

(plaatsvervangend voorzitter)

Geboortejaar: 1976
Lid vanaf: 01-07-2018
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Mw. C. Meijerink

Geboortejaar: 1971
Lid vanaf: 01-12-2021
Einde zittingstermijn: 01-12-2025

Mw. A. Donker, (plaatsvervangend lid)

Geboortejaar: 1968
Lid vanaf: 02-05-2024
Einde zittingstermijn: 01-05-2028

Namens de deelnemers

Mw. M.B. Van der Veen

Geboortejaar: 1992
Lid vanaf: 01-07-2022
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Mw. M.S. Cnossen

Geboortejaar: 1978
Lid vanaf: 01-07-2022
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Mw. N.G. Milko (plaatsvervangend lid)

Geboortejaar: 1975
Lid vanaf: 11-10-2024
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Mevr. W. Tollenaar

Geboortejaar: 1982
Lid vanaf: 01-03-2023
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Dhr. J. Zegel (plaatsvervangend lid)

Geboortejaar: 1964
Lid vanaf: 01-09-2023
Einde zittingstermijn: 01-09-2027

Namens de (pre) pensioengerechtigden

Dhr. J. de Kat, (secretaris)

Geboortejaar: 1956
Lid vanaf: 01-07-2018
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Dhr. J.A.M. Wijnekus

Geboortejaar: 1950
Lid vanaf: 01-07-2022
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Dhr. M.M. Wenting (plaatsvervangend lid)

Geboortejaar: 1949
Lid vanaf: 29-07-2024
Einde zittingstermijn: 01-07-2026

Raad van toezicht

Mw. O.M.C. Perik MBA (voorzitter)

Lid vanaf: 04-09-2018
Einde zittingstermijn: 31-08-2026
Nevenfuncties:

- Eigenaar TOM Consulting;
- Voorzitter 'Ondernemend Wassenaar';
- Lid Ethische Commissie Amarosa.

Dhr. mr. J.F. Breek

Lid vanaf: 14-07-2021
Datum aftreden: 1-1-2025
Nevenfuncties:

- Directeur/eigenaar Breek Bestuursadvies BV;
- OK bestuurder (Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam);
- Docent opleiding bij Certified Pensioenexecutive (EUR);
- Docent bij Avicenna, Academie voor Leiderschap;
- Voorzitter RvC Caribbean Credit Bureau N.V.

Dhr. dr. K.P.B. Oldenkamp

Lid vanaf: 29-05-2020
Datum aftreden: 29-05-2024
Nevenfuncties:

- Uitvoerend bestuurder Pensioenfonds Rail en Openbaar Vervoer;
- Lid van de commissie vermogensbeheer en balansmanagement ABN AMRO pensioenfonds;
- Lid raad van advies SPO; en
- Wetenschappelijk directeur bij Certified Pensioenexecutive (EUR)

Mw. drs. K. Haasbroek

Lid vanaf 01-08-2024
Einde zittingstermijn 01-08-2028
Nevenfuncties:

- Lid taskforce DEI Pensioenfederatie & STAR
- Chair audit committee SPH
- Bestuurslid PFZW
- Bestuurslid pf. SABIC
- Lid non-executive board Syntrus Achmea Residential fund
- Lid non-executive board Syntrus Achmea Retail fund.

Dhr. L.C.A. Scheepens

Lid vanaf: 25-03-2025
Datum aftreden: 24-03-2029
Nevenfuncties:

- Bestuurslid Bpf Recreatie
- Lid Raad van Toezicht Bpf Zuivel
- Bestuurder ViTP
- Voorzitter Raad van Toezicht pf. SABIC
- Bestuurder Bpf Vervoer
- Secretaris stichting SFB

Bestuursbureau

Dhr. drs. M.G.C.M. Snijders RA, directeur

Nevenfuncties: geen

Overige partijen

Externe accountant en certificerend actuaris

Ernst & Young, externe accountant

Mercer, certificerend actuaris

Actuariel adviseur

Willis Towers Watson

Sleutelfunctiehouders

Risicobeheerfunctie

Dhr. W.A. Ety

Actuariële functie

Dhr. M.W. Heemskerk

Interne auditfunctie

Dhr. E. Poels

Functionaris gegevensbescherming

Mw. O. Welsing

Compliance officer

Dhr. H. Bouwers

2 Annex IV (informatie over duurzame beleggingen)

Deze bijlage is in een [afzonderlijke pdf](#) bij het jaarverslag gevoegd.

3 Begrippenlijst

Abtn

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. De wet stelt deze nota verplicht. In de Abtn beschrijven we ons beleid voor financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actief beheer

De beleggingsmanager heeft als doel om via aan- en verkopen af te wijken van de index (een mandje van aandelen of obligaties) om zodoende aanvullend rendement te behalen in vergelijking met de index.

Actuele dekkingsgraad

De dekkingsgraad die we aan het eind van elke maand berekenen, volgens de richtlijnen van toezichthouder DNB.

Afkoop

Afkoop van pensioenrechten betekent dat we een deelnemer een bedrag in één keer betalen. Daarna vervallen de rechten op pensioen. Afkoop van pensioenrechten mag niet volgens de Pensioenwet, behalve bij een klein pensioen (bedrag 2023: tot 594,89 euro per jaar).

Asset Liability Management (ALM)

Een ALM-studie brengt de samenhang tussen pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsmix in kaart. We gebruiken ALM-simulatiemodellen om beelden te schetsen van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in verschillende economische scenario's.

Bear market

Dit is een periode waarin aandelenkoersen langere tijd in een dalend patroon zitten en er veel pessimisme is.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van anderen belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, vastrentende waarden en illiquide beleggingen. Dit wordt ook wel beleggingsportefeuille genoemd.

Beleidsdekkingsgraad

Het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden.

Benchmark

Een benchmark is een 'referentiekader'. We gebruiken een benchmark om de resultaten van onze beleggingen te vergelijken. De benchmark die wij gebruiken is een representatieve beleggingsindex.

Cao

Afkorting voor collectieve arbeidsovereenkomst. In ons geval de collectieve arbeidsovereenkomst uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Een cao is een schriftelijke overeenkomst met afspraken over arbeidsvoorwaarden. Ook pensioen is een arbeidsvoorwaarde.

Contante waarde

De huidige waarde van een toekomstig bedrag, waarover we pas na een bepaalde periode beschikking hebben.

Collateral

Een collateral is een 'onderpand'. We gebruiken collaterals in derivatentransacties. Over het type collateral worden afspraken gemaakt in een Collateral Support Annex (CSA) van de International Swaps and Derivates Association (ISDA).

Commodities

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate door de actuele vraag en aanbod wordt bepaald. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Compliance

Compliance betekent dat een organisatie volgens de geldende wet- en regelgeving werkt.

Crisisplan

Een beschrijving van maatregelen die een pensioenfonds snel kan inzetten als de beleidsdekkingsgraad zich plotseling richting kritische waarden beweegt. Om zo te voorkomen dat de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt.

Custodian

De custodian is de bewaarder van financiële bezittingen (effecten). De custodian voert ook de administratie van de financiële bezittingen.

Deelnemer

De werknemer of voormalige werknemer die pensioenaanspraken bij ons opbouwt of opgebouwd heeft.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre we op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen nakomen. De netto activa zijn het belegd vermogen, de andere activa en de schulden bij elkaar.

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten. Het zijn financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel), een referentieprijs of een index (bijvoorbeeld de AEX-index). De belangrijkste derivatensoorten zijn swaps, futures contracten en forward contracten.

DNB

Afkorting van De Nederlandsche Bank. DNB is de wettelijke toezichthouder op financiële instellingen. Ook pensioenfondsen zijn een financiële instelling. DNB houdt prudentieel en materieel toezicht. Prudentieel toezicht richt zich op de financiële degelijkheid en betrouwbaarheid. Materieel toezicht richt zich op de naleving van de normen die niet onder het prudentieel toezicht vallen en niet onder het gedragstoezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Een eigenrisicobeoordeling is een proces waarbij het pensioenfonds de risico's en kosten dat zij lopen bij het beheren van hun pensioenverplichtingen in kaart brengt en beoordeelt. Hierbij wordt gekeken naar factoren zoals de financiële situatie van het pensioenfonds, de beleggingsstrategie, de dekkingsgraad en de risicobereidheid van het pensioenfonds. Op basis van deze beoordeling kan het pensioenfonds maatregelen nemen om de risico's te beheersen en de financiële stabiliteit te waarborgen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is een buffer om eventuele waardedalingen van de middelen van een pensioenfonds op te vangen. Pensioenfondsen moeten volgens de wet een voldoende grote buffer hebben. Er zijn drie 'soorten' (wettelijk verplicht) eigen vermogen:

Minimaal vereist eigen vermogen: De ondergrens van het verplicht eigen vermogen. Als een pensioenfonds niet over het minimaal vereist eigen vermogen beschikt, heeft het een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen: Het vermogen dat nodig is om met een zekerheid van 97,5 procent te kunnen voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de voorziening pensioenverplichtingen.

Gewenst eigen vermogen: Het vermogen dat bovenop de voorziening pensioenverplichtingen nodig is om de toeslagambitie op de lange termijn na te komen. Het gewenst eigen vermogen is minimaal gelijk aan het vereist eigen vermogen.

Ervaringssterfte

Uit onderzoeken blijkt dat de sterfte onder deelnemers van pensioenfondsen lager is dan de algemene bevolkingssterfte. Een pensioenfonds houdt hier rekening mee door de ervaringssterfte vast te stellen: de waargenomen sterfte onder de deelnemers van het pensioenfonds. Op basis van een prognosetafel past het pensioenfonds vervolgens een leeftijdsafhankelijke afslag toe.

ESG (ook wel MVB)

Afkorting van Environmental (milieu), Social (sociale omstandigheden) en Governance (ondernemingsbestuur). In het Nederlands heet dit maatschappelijk verantwoord beleggen. We beleggen volgens ESG-criteria. Ons ESG-beleid bestaat uit vijf onderdelen: uitsluiten van ondernemingen en landen volgens de uitsluitingenlijst, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen, de dialoog aangaan met ondernemingen om hun gedrag positief te beïnvloeden, ESG-integratie via ESG-benchmarks en screening, en SDG-beleggen via ESG-obligaties en private markets beleggingen met een positieve maatschappelijke bijdrage.

Exposure

Gevoeligheid voor een bepaalde omgevingsfactor. Een pensioenfonds kan bijvoorbeeld exposure hebben naar de Amerikaanse dollar of renteontwikkelingen. Dat betekent dat het pensioenfonds gevoelig is voor valuta- of renteschommelingen.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie die we daadwerkelijk hebben geheven in het boekjaar.

Franchise

Het deel van het salaris waarover deelnemers geen pensioen opbouwen. Deelnemers betalen alleen premie over het deel van het salaris dat boven de franchise ligt. Dat is het deel waarover ze pensioen opbouwen.

Futures

Termijncontract waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. We gebruiken futures om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie houdt rekening met het verwachte rendement van de beleggingen. We berekenen de gedempte kostendekkende premie door te kijken naar een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden (rente) of naar een verwachting voor de toekomst (rendement).

Gedragscode

Het doel van de gedragscode is de reputatie van het pensioenfonds hoog houden en daarmee het vertrouwen van belanghebbenden. Ook het voorkomen van integriteitsrisico's is een doel. De gedragscode bevat algemene gedragsregels voor verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor insiders. De gedragscode beschrijft onder andere wie verbonden personen en insiders zijn. In de gedragscode staat hoe verbonden personen met vertrouwelijke informatie en met eigendommen van het pensioenfonds moeten omgaan, hoe ze belangenconflicten kunnen voorkomen en wat handel met voorwetenschap is en hoe ze dit kunnen voorkomen.

Gewezen deelnemer

Een deelnemer die pensioen bij ons opbouwde, maar dat nu niet meer doet. En die niet gestopt is met pensioen opbouwen door overlijden, het bereiken van de 67-jarige leeftijd of een eerdere ingang van het pensioen. Een gewezen deelnemer heeft zijn pensioenaanspraken niet overgedragen aan een ander pensioenfonds.

Goed pensioenfondsbestuur (corporate governance)

Goed pensioenfondsbestuur is het integer en transparant handelen door het bestuur en het toezicht. Het bestuur legt daarbij verantwoording af over het gevoerde beleid.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de bijbehorende risico's. Pensioenfondsen moeten elk jaar een haalbaarheidstoets doen.

High Yield-obligatie

High yield-obligaties zijn obligaties met een (relatief) hoog rendement, maar ook met een relatief hoog risico. Het zijn obligaties van bedrijven of landen met een relatief lage rating of kredietwaardigheid. Ter compensatie van het risico van zo'n obligatie is de rente hoger dan op een obligatie van een onderneming met een betere rating.

IMVB-convenant

Een belofte van de Nederlandse pensioensector om de OESO richtlijnen voor multinationale bedrijven en UN Guiding Principles on Business and Human Rights te implementeren. Dit betekent dat pensioenfondsen ‘gepaste zorgvuldigheid’ toepassen rondom de effecten van hun beleggingen op mens, milieu en maatschappij.

Incidentenregeling

De incidentenregeling geeft aan welke stappen we moeten volgen als we vermoeden dat er sprake is van een incident binnen het pensioenfonds. Het doel is schade aan de integere en beheerste bedrijfsvoering te voorkomen.

Invaren

Het omzetten van de opgebouwde pensioenaanspraken naar het ‘persoonlijk’ pensioenvermogen bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling.

Investment grade obligatie

Obligaties met een kredietrating BBB of hoger. De markt ziet de tegenpartij van deze obligaties als voldoende kredietwaardig om aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

IORP II

IORP II is een Europese richtlijn voor pensioenfondsen. De bepalingen uit IORP II gelden sinds 1 januari 2019. De bepalingen gaan over governance (vooral het inrichten van drie sleutelfuncties: risicobeheer, actuariaat en interne audit), risicomangement, ESG en communicatie van het pensioenfonds naar de deelnemers.

ISAE 3402

International Standard on Assurance Engagements 3402 (ISAE 3402) is een internationale standaardrapportage over de interne beheersing van uitbestede activiteiten.

ISDA/CSA

De International Swaps and Derivatives Association (ISDA) is een bilaterale raamovereenkomst voor derivatentransacties. De ISDA Master Agreement bevat de standaardafspraken, de ‘Schedule’ bevat de specifieke afspraken en in de Collateral Support Annex (CSA) worden additionele zekerheden over en weer vastgelegd. De CSA wordt aangegaan om het kredietrisico op de tegenpartij te beperken.

Kortlevenrisico

Het risico dat deelnemers korter leven dan we hebben ingeschat. Dan is er meer geld nodig voor de uitkeringen aan nabestaanden.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen moeten een kostendekkende premie berekenen. De kostendekkende premie is het (wettelijk) ijkpunt voor de beoordeling van de feitelijke premie.

Langlevenrisico

Het risico dat deelnemers langer leven dan we veronderstelden bij de vaststelling van de premie en de berekening van de technische voorzieningen.

Mandaat

Het mandaat voor vermogensbeheer bevat de afspraken over het beheer van het vermogen. Dit mandaat heet ook wel beleggingsrichtlijnen of beleggingsinstructie. Het bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het mandaat. Het bevat alle beperkingen waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Middellood(regeling)

In een middelloodregeling bouwt een deelnemer ieder jaar pensioen op over het feitelijke salaris (min de franchise). Al deze jaarlijks opgebouwde aanspraken bij elkaar bepalen het uiteindelijke pensioen. Het pensioen is dus een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen uit de hele periode dat een deelnemer deelneemt aan de regeling.

Minimaal vereiste dekkingsgraad

De dekkingsgraad die het pensioenfonds minimaal moet hebben op 31 december van een boekjaar. DNB stelt uitgangspunten vast voor de berekening van de minimaal vereiste dekkingsgraad.

MVB

Zie ESG.

Ouderdomspensioen

Pensioenaanspraak van de (gewezen) deelnemer op de datum waarop het pensioen ingaat.

Outperformance/underperformance

Het rendement dat een vermogensbeheerder heeft behaald vergeleken met het rendement van de benchmark. Een outperformance is een hoger rendement dan de benchmark. Een underperformance is een lager rendement.

Overlevingstafels

Overlevingstafels geven de gemiddelde overlevings- en sterftefrequenties van de bevolking weer. We gebruiken overlevingstafels om de pensioenpremies en de voorzieningen te berekenen. Er zijn aparte overlevingstafels voor mannen en vrouwen.

Over The Counter (OTC)-transactie

Transactie die plaatsvindt buiten de gereguleerde markt.

Partnerpensioen

Een pensioen voor de partner zoals beschreven in het pensioenreglement.

Passief beheer

De beleggingsmanager koopt een mandje van aandelen of obligaties volgens een extern bepaalde index, met als doel om deze index nauwgezet te volgen en daarmee het rendement en risico van deze index te kopiëren.

Pensioendatum

Het moment waarop de deelnemer met pensioen gaat.

Pensioengerechtigde

(Gewezen) deelnemer die volgens de pensioenovereenkomst pensioen krijgt.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris waarover een deelnemer pensioen opbouwt. De pensioengrondslag is het pensioengevend jaarsalaris min de franchise.

Pensioenfederatie

De overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfonds. De Pensioenfederatie is een samenvoeging van de vroegere Vereniging van Bedrijfstakpensioenfonds (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfonds (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfonds (UvB).

Pensioenovereenkomst

De afspraken die de werkgever en de werknemer(s) over pensioen hebben gemaakt. De afspraken staan in de arbeidsovereenkomst en/of de cao.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en hun pensioenberekeningen.

Pensioenresultaat

Het pensioenresultaat komt uit de haalbaarheidstoets. Het pensioenresultaat drukt de ontwikkeling van de koopkracht van het pensioen uit. We berekenen het pensioenresultaat door de pensioenuitkering die een deelnemer behaalt volgens het toeslag- en kortingsbeleid van het pensioenfonds te delen door de pensioenuitkering die een deelnemer had kunnen behalen bij volledige toeslagverlening (zonder het toepassen van kortingen).

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 trad de Pensioenwet in werking. In de Pensioenwet staan de verplichtingen en rechten van alle betrokkenen bij pensioenopbouw. Het doel van de Pensioenwet is financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Zie Overlevingstafels.

Rating

De rating van een belegging of een onderneming geeft het kredietrisico of debiteurenrisico weer. Vastrentende waarden hebben bijvoorbeeld pas voldoende kwaliteit vanaf een bepaalde kredietwaardigheid: een rating BBB, A, AA of AAA. Gespecialiseerde bureaus stellen de ratings vast.

Reële dekkingsgraad

Dekkingsgraad die er rekening mee houdt dat de pensioenen in de toekomst meestijgen met de prijzen.

Rentetermijnstructuur (RTS)

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging en de daarop te ontvangen markttrente. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Want als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, krijgt hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Reservetekort

Pensioenfondsen moeten extra vermogen hebben om bepaalde risico's op te vangen. Toezichthouder DNB stelt minimale eisen aan dat extra vermogen. Er is een reservetekort als het eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen, maar hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen.

RJ610

Richtlijn van de Raad voor de Jaarverslaggeving voor pensioenfondsen. In de RJ610 staan voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening

SDG's (Sustainable Development Goals)

Dit zijn de 17 duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties. De 196 landen van de wereld hebben deze doelen samen afgesproken. Ze spraken ook af dat ze de doelen in 2030 willen halen. Voorbeelden van doelen zijn: gendergelijkheid, toegang tot duurzame en schone energie, economische groei in combinatie met fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, en armoede wegnemen.

Securities lending

De global custodian kan securities (effecten) tijdelijk uitlenen tegen een vergoeding aan een kredietwaardige tegenpartij. Deze tegenpartij moet de volledige leenperiode een volwaardig onderpand leveren en aanhouden bij de global custodian.

Service Level Agreement

Een Service Level Agreement (SLA) is een schriftelijke overeenkomst tussen een aanbieder en een afnemer van diensten. In een SLA staan de diensten, de rechten en plichten en het afgesproken kwaliteitsniveau.

SFDR-verordening

Een EU-verordening die toeziet op de verschaffing van publieke duurzaamheidsinformatie over financiële bedrijven en financiële producten volgens een uniform systeem.

Spread

Het verschil tussen de aan- en verkoopprijs van obligaties.

Sterftetafels

Sterftetafels geven de gemiddelde overlevings- en sterftefrequenties van de Nederlandse bevolking weer. We gebruiken sterftetafels bij het berekenen van pensioenpremies. Er zijn aparte sterftetafels voor mannen en vrouwen: GBM en GBV.

Stichtingskapitaal en reserves

Buffer om mogelijke waardedalingen van de middelen van het pensioenfonds op te vangen. Pensioenfondsen moeten beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kunnen we jaarlijks vaststellen of het stichtingskapitaal en de reserves groot genoeg zijn.

Strategische beleggingsmix

De langetermijnverdeling van het vermogen over verschillende beleggingscategorieën (aandelen, vastrentende waarden, onroerend goed). Deze verdeling baseren we grotendeels op de ALM-studie.

Swap

Financieel instrument (derivaat) waarbij gedurende een vaste periode een vaste rente wordt geruild tegen een variabele korte rente. Alleen de rentebedragen worden geruild, niet de hoofdsommen.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

We vormen technische voorzieningen om alle pensioenverplichtingen uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten te kunnen nakomen.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen op peil te houden, kunnen we pensioenen aanpassen. Dan geven we een toeslag op het pensioen. Het bestuur neemt elk jaar een besluit over het wel of niet verhogen van de pensioenaanspraken. De toeslagverlening is voorwaardelijk. We verlenen alleen toeslag als de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

UFR-methodiek

Afkorting van Ultimate Forward Rate. De UFR-methodiek houdt in dat de rente bij zeer lange looptijden naar een afgesproken niveau toe beweegt. De rekenrente die pensioenfondsen moeten gebruiken voor de waardebepaling van toekomstige pensioenverplichtingen wordt hiervan afgeleid (zie Rentetermijnstructuur).

Voorziening pensioenverplichtingen

Zie technische voorziening.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een opgebouwd pensioenrecht.

Wezenpensioen

Een periodieke uitkering voor de kinderen na het overlijden van een (gewezen) deelnemer aan de pensioenregeling.

Colofon

Uitgegeven door:
Stichting Pensioenfonds UWV
La Guardiaweg 94-114
1043 DL Amsterdam

Correspondentieadres:
La Guardiaweg 94-114
1043 DL Amsterdam

Telefoon (020) 687 22 16
Fax (020) 752 41 28
Internet www.uwvpensioen.nl
Email pensioendesk@uwv.nl

Tekst: Pensioenfonds UWV
Redactie tekst bestuursverslag: Monique Butter
Vormgeving en illustraties: iWink